ROK I, Nr. 3
MAJ 1927

POLONIA-ITALIA

ORGAN IZBY HANDLOWEJ POLSKO-ITALSKIEJ
ORGANO DELLA CAMERA DI COMMERCIO POLACCO-ITALIANA

ANNO I, N. 3
MAGGIO 1927

Redakcja i Administracja:
Warszawa, Górnośląska 18, tel. 310-43

Izba Handlowa Polsko - Italska:
Warszawa, Wierzbowa 11, tel. 202-15

Redazione ed Amministrazione:
Varsavia, via Górnośląska 18, tel. 310-43

Cammera di Commercio Polacco-Italiana:
Varsavia, via Wierzbowa 11, tel. 202-15

Redaktor Naczelny — Direttore Responsabile
Dr. Leon Pączewski

WARUNKI PRENUMERATY:
Cały rok: zł. 40, pół roku: zł. 20, kwartalnie zł. 10,
Numer pojedyńczy: zł. 4.
Konto P. K. O. 14.614

ABBONAMENTI:
Un anno: L. 100, Sei mesi L. 50, tre mesi L. 25,
Un numero separato: L. 10.
Conto-Corrente: P. K. O. 14.614 (Cassa Postale di Risparmio)

Treść:

Sommario:

ITALJA ODRODZONA — ITALIA NUOVA

O Italji doby ostatniej, o Italji faszystowskiej, zdążającej szybkiemi krokami ku nowym formom istnienia państwowego, ku przewartościowaniu obecnych wartości i promieniejącej dziś swojemi koncepcjami na wszystkie kraje, na wszystkie narody, w Polsce, mimo ukazania się kilku cennych prac, wie się niewiele i jeszcze mniej się ją rozumie. Ogół wciąż jeszcze myśli o Italji utartemi szablonami, nie zdając sobie sprawy z doniosłych następstw, jakie przynieść mogą światu zmiany o znaczeniu epokowem, dokonywujące się w życiu duchowem i materjalnem narodu italskiego. Słusznie zauważył Prezzolini w przedmowie do wydania polskiego swej pracy o „Faszyzmie", iż podobnie, jak bolszewizm, faszyzm nie może być rozpatrywany jako zagadnienie lokalne, jako zagadnienie, mające związek z życiem społecznem i gospodarczem li tylko Italji. Należy je rozpatrywać na szerokiej arenie myślenia politycznego, filozoficznego, socjologicznego i ekonomicznego i na tej płaszczyźnie usiłować dociec jego istoty. Zadanie to niezmiernie rozległe i niełatwe. W ostatnich czasach ukazał się cały szereg prac, w których faszyzm poddany został analizie niezmiernie sumiennej i głębokiej, lecz prac tych naogół jest niewiele. Przeważają publikacje, traktujące faszyzm z jego strony anegdotycznej, obliczone na wywołanie efektu w masach, prace o zakroju dziennikarskiem, powierzchowne, kompilacyjne i niesięgające w sedno zagadnienia faszyzmu. Dotyczy to szczególnie prac, ukazujących się poza granicami Italji, gdzie zresztą zagadnienie faszyzmu stanowi przedmiot zainteresowania najszerszych sfer intelektualnych. W Polsce pierwszą próbą, usiłującą zobrazować w sposób syntetyczny ideologję faszystowską, jest praca d-ra Tadeusza Dzieduszyckiego *), autora licznych publikacyj o naukowej organizacji pracy.

Autor nie kusił się o wyczerpanie zagadnienia faszyzmu, zdając sobie sprawę, że pracy tej jeden człowiek nie podoła. Zbyt jest to zagadnienie rozległe i zbyt skomplikowane. Łączy ono w sobie tyle różnorodnych kwestyj ze wszelkich dziedzin życia kulturalnego, społecznego, politycznego i gospodarczego, iż nie trudno się dziwić autorowi, iż „rąbiąc sobie drogę na faszystowski Mont Everest o niezmierzonych widnokręgach socjologicznych" poczuł się on tak niezdolnym do harmonijnego i jednolitego opracowania otaczającego go całokształtu, „jak węd-

———————

*) Dzieduszycki Tadeusz: Teorja ruchu faszystowskiego i państwa sndykalistycznego. (La teoria del morimento fascista e dello stato sindicate). Warszawa, 19 7 r. Nakładem księgarni F. Hoesicka.

Dell'Italia d'oggi, dell'Italia fascista che marcia a grandi passi verso una nuova forma statale e verso la sopravalutazione dei valori moderni, dell'Italia che risplende oggi per le sue concezioni su tutti i paesi e su tutte le nazioni, in Polonia poco si sa e meno ancora si capisce, nonostante la comparsa sull'argomento di alcuni pregevoli lavori. La generalità continua a pensare all'Italia secondo i vieti schemi del passato senza rendersi conto delle conseguenze che possono derivare al mondo dalle trasformazioni di portata storica che stanno verificandosi nella vita spirituale e materiale della nazione italiana. Giustemente il Prezzolini nella prefazione all'edizione polacca del suo lavoro sul „Fascismo" ritiene che non si possa considerare il fascismo (come del resto nemmeno il bolscevismo) come un problema locale legato alla sociale ed economica soltanto dell'Italia. Bisogna considerarlo dentro la grande scena del pensiero politico, filosofico, sociologo ed economico e su questo piano sforzarsi di penetrare la sua realtà. È un compito smisuratamente esteso e difficile. Negli ultimi tempi è comparsa un'intera serie di lavori nei quali il fascismo viene sottoposto ad un'unalisi smisuratamente conscienziosa e profonda ma generalmente questi lavori non sono numerosi. Prevalgono le pubblicazioni che trattano il fascismo da un punto di vista aneddotico per fare effetto sulle masse, lavori di compilazione che non toccano il vivo del problema fascista. Di tal genere sono specialmente i lavori che vedono la luce al di qua della frontiera italiana, dove del resto il problema fascista è oggetto di interessamento di larghissime sfere intellettuali. In Polonia il primo tentativo di illustare in forma sintetica l'ideologia fascista è presentato dall'opera del dott. Taddeo Dzieduszycki, autore di numerose pubblicazioni sull'organizzazione scientifica del lavoro.

L'autore non ha tentato di esaurire il problema del fascismo, rendendosi conto che il farlo non è opera da un solo uomo. Troppo vasto, troppo complesso è il problema. Esso comporta tante e così svariate questioni provenienti da domini così diversi di vita culturale, sociale, politica ed economica che è difficile meravigliarsi se l'autore che „cercava di aprirsi una strada verso l'Everest del fascismo dagli smisurati orizzonti sociologici" si è sentito così incapace di un'elaborazione armoniosa ed unitaria che mettesse il fenomeno nella luce di un pieno rilievo, „come un viandante al quale fosse comandato di compiere una spedizione scientifica sull'Everest, da solo".

rowiec, któremu kazanoby czynić ekspedycję naukową na prawdziwy Everest — w samotności".

Przekonani jesteśmy, iż droga, jaką, badając zagadnienie faszyzmu, przebyć musiał autor, nie ulegnie zapomnieniu. Niebawem wkroczą na nią ci, co, zainteresowawszy się rezultatem badań Dieduszyckiego, dociekaniami bardziej szczegółowemi zechcą je rozszerzyć i uzupełnić.

Przystępując do analizy pracy Dzieduszyckiego, której ukazanie się zaliczyć należy do jednego z najważniejszych ewenementów w literaturze socjologicznej ostatniej doby, przyjrzyjmy się przedewszystkiem jej fakturze.

Obejmuje ona trzy artykuły wstępne, prolog, trzy części merytoryczne oraz epilog. Na treść artykułów wstępnych składają się: niezmiernie interesujący opis audencji, jaką autor miał u Mussoliniego, wyciąg z odczytu posła Lanfranconi'ego o Polsce, wygłoszonego w Rzymie i Medjolanie, oraz wyciągi z deklaracji Generalnej Konfederacji Pracy z dn. 16.I 1927 r. i z artykułu znanego polskiego ekonomisty prof. Caro, ogłaszonego w „Dniu Polskim" na temat przekształcenia się w drodze ewolucji ustroju kapitalistycznego w ustrój syndykalistyczny. Prolog wypełniają wyciągi z kilku najbardziej znamiennych przemówień Mussolini'ego, poszczególne części zawierają rozwinięcie tez autora, wreszcie epilog — wyjaśnienia co do jego pierwotnych zamierzeń i co do intencyj pracy, niżej rozpatrywanej.

W części 1-ej autor, omawiając precedensy historyczno-socjologiczne, wskazuje na pokrewieństwa i różnice, cechujące ewolucję świata kultury helloromańskiej w porównaniu z innemi kulturami i ich rozwojem w czasie i przestrzeni historycznej, czy to w okresie średniowiecza, czy — Renesansu i Protestantyzmu, czy ostatnich Burbonów i Ludwików, czy w okresie Rewolucji francuskiej i wojen napoleońskich, czy wreszcie w czasach nowszych — w okresie coraz bardziej potężniejących haseł polityki liberalistycznej i coraz większe wpływy zdobywających zasad doktryny socjalistycznej. Zawalenie się ostatnich szańców Europy feudalnej w konsekwencji wojny i daleko idący tryumf haseł rewolucji francuskiej i marksizmu — częściowo tylko stanowił odtworzenie okresu upadku Rzymu. Renesans, stanowiący punkt wyjścia nowożytnej epoki cywilizacji, spowodował, zdaniem autora, wyodrębnienie 3-ch wyraźnych zrębów tej cywilizacji. Zrębem, w którym powrót do helleńskich reminiscencyj był najznaczniejszy, to świat narodów germańskich, protestanckich. Zrębem, wykazującym stopień ewolucji pośredni, to narody katolickie. Wreszce na pograniczu Azji pozostał w zastoju zręb narodów prawosławnych, psychicznie raczej na Wschód, niż na Zachód wpatrzonych. „Ostatnia wojna oddała realne owoce zwycięstwa narodom protestanckim, pogrążając ku skrajowi przepaści narody katolickie i prawosławne". Faszyzm — to przejaw samoobrony i dalszy ciąg Renesansu, tyczący się i obchodzący nietylko Italję, lecz wszystkie inne kraje katolickiej obyczajowości i psychiki, jest to samoobrona cywi-

Siamo persuasi che la strada attraverso la quale ha dovuto passare l'autore per osservare il problema fascista, non sarà dimenticata. Dovranno quanto prima riprenderla tutti coloro che, interessandosi ai risultati delle osservazioni del Dzieduszycki, sentiranno il bisogno di allargarle e di completarle.

Entrando nell'analisi dell'opera del Dzieduszycki la cui comparsa va considerata come uno dei più grandi avvenimenti nella letteratura sociologica degli ultimi tempi, cominceremo prima di tutto dalla sua fattura.

L'opera comprende tre articoli introduttivi, il prologo, tre parti essenziali e l'epilogo. Gli articoli d'introduzione contengono: un resoconto enormemente interessante di una visita fatta dall'autore a Mussolini, un sunto del discorso dell'on. Lanfranconi sulla Polonia tenuto a Roma e a Milano e dei riassunti delle dichiarazioni della Confederazione generale del Lavoro in data 16 Gennaio 1927 ed un articolo del noto economista polacco prof. Caro pubblicato nel „Dzień Polski" sul tema della trasformazione evolutiva dell'organismo capitalistico in organismo sindacalistico. Il prologo è composto di riassunti di alcuni dei più significativi discorsi di Mussolini, mentre parti particolari contengono lo sviluppo delle tesi dell'autore e infine l'epilogo dove si trovato degli schiarimenti sulle di lui primitive intenzioni.

Nella I-ma parte l'autore, discutendo precedenti storico-sociologici, mostra l'analogia e la differenza che caratterizzano l'evoluzione della cultura greco-romana nei confronti di altre culture e i loro sviluppi nei tempi e luoghi della storia, sia nell'epoca del Medioevo, sia della Rinascenza e del Protestantismo, sia degli ultimi Borboni e Luigi, sia all'epoca della Rivoluzione francese e delle guerre napoleoniche, sia infine nei tempi nuovi, nell'epoca dei sempre più potenti principi della politica liberale e dell'ancora più estesa influenza esercitata dalle dottrine socialistiche. Il crollo degli ultimi baluardi dell'Europa feudale in conseguenza della guerra e del trionfo dei principi della rivoluzione francese e del marxismo, ha provocato parzialmente come un ritorno ai secoli della caduta di Roma. Il Rinascimento mettendo fine alla civilizzazione antica, ha dato origine, secondo l'autore ad una partizione in tre rami distinti di questa civilizzazione. Il ramo nel quale il ritorno alle reminiscenze elleniche fu più considerevole, costituisce il mondo delle nazioni germaniche e protestanti. Il mondo che stabilisce un grado di evoluzione intermedia è costituito dalle le nazioni cattoliche. Infine verso le frontiere dell'Asia fissò le proprie sedi il ramo delle nazioni ortodosse, considerate psichicamente più come appartenenti all'Oriente che all'Occidente. „L'ultima guerra ha dato i frutti reali della vittoria alle nazioni protestanti, gettando sull'orlo del precipizio le nazioni cattoliche ed ortodosse". Il fascismo, è una manifestazione di autodifesa ed un ulteriore sviluppo della Rinascenza che riguarda non solo l'Italia, na

lizacji europejskiej przeciw upadkowi w okres Barbarji.

Krańcowość psychiki rosyjskiej i brak zdolnej do samodzielnego i krytycznego myślenia społecznego inteligencji sprawiły, iż w Rosji nie zakumulowały się dodatnie skutki rewolucji francuskiej — pogłębienie zmysłu historycznej rzeczywistości, krytycznego umiaru i instynktownej samoobrony danego układu społecznego, czem szczególnie odznaczyła się inteligencja stanu trzeciego, której nie zdołała z siebie wyłonić kultura rosyjska. Wspomniane dodatnie następstwa rewolucji francuskiej zakumulowały się natomiast w klimacie italskim, gdzie natrafiły na grunt realizmu kultury łacińskiej.

Kiedy światopogląd przywódców bolszewizmu kształtował się na pisarzach nacjonalistycznych i urabiał się w atmosferze rozważań książkowych oraz akademickich dedukcyj, Mussolini, wychowany w twardej szkole życiowej, „stał się uosobieniem historycznie zdrowego sensu, t. j. społecznego realizmu życiowego, dalekiego od wszelkich nacjonalistycznych formułek". Różnice można wypośrodkować nietylko w odniesieniu do tych indywidualności, lecz również do całych społeczności. „Bolszewizm— pisze Dzieduszycki — jest zdeterminowanym i logicznym przejawem psychologji Wschodu, Faszyzm natomiast jest charakterystycznym symptomatem Zachodu, ducha łacińskiego. którego odwieczna cecha realizmu, względność i synteza przebija coraz wybitniej we wszystkich najwyższych jego realizacjach — w miarę wyzwalania się ze spekulatywnych pęt kultury średniowiecznej, „pryncipialnej", pochodzenia azjatyckiego".

W rozwoju dziejowym narodów autor dostrzega dwa prądy ideologiczne: kosumcyjny oraz produkcyjny oraz ciągłą rywalizację społecznej „góry", a więc psychiki produkcyjnej z „dołem", a więc konsumcyjnej. Na tle osłabionej produkcyjności i niezadowolenia szerokich mas wybucha rewolucja, która kończy się wtedy, gdy osłabiona produkcyjność znów zdobywa przewagę nad konsumcyjnością.

Autor twierdzi, iż po wielkiej epopei teokratycznej, hołdującej hasłom dogmatyczno-uniwersalistycznym i pozostającej w więzach coraz mniej produktywnej kastowości i scholastycyzmu, po walkach Tiary z Koroną, po krwawym okresie rewolucji francuskiej, po wielkiej epopei demokratycznej, walczącej, podobnie, jak to miało miejsce w okresie teokratycznym, hasłami dogmatycznemi i uniwersalistycznemi, po okropnościach wojny światowej i rewolucji bolszewickiej, a więc po tych wszystkich okresach, odznaczających się przewagą elementów konsumcyjnych nad produkcyjnemi. dziś obserwujemy nawrót cywilizacji europejskiej do realistycznych i w istocie swej produkcyjnych założeń kultury helleńskiej. Społeczeństwami produktywno- selekcyjnemi w przeciwstawieniu do konsumcyjnych (Rosja Sow.) są obecnie Stany Zjednoczone i Niemcy, co zawdzięczają one niezmiernie szybkiemu szerzeniu się u siebie solidarystycznego światopoglądu Forda, Japonja i od kilku lat również Italia. Ta ostatnia zdołała uwolnić się „od paraliżujących pro-

tutti gli altri paesi che sono cattolici per costumi e per psiche: è l'autodifesa della civiltà europea contro una ricaduta nella fase barbarica.

I caratteri estremi ed eccessivi della psiche russa e la mancanza di capacità di pensare in un modo indipendente e critico nel dominio sociale dell'„intelligenza" fecero sì che in Russia non si accumularono i risultati positivi della rivoluzione francese — l'approfondimento del senso storico della realtà, della circospezione critica e dell'istintiva autodifesa di un dato sistema sociale — e con tanta più forza si distinse l'intelligenza del terzo stato della quale la cultura russa non fu in grado di uscire. I risultati positivi della rivoluzione francese si accumularono invece nel clima italiano dove vennero a trovarsi a contatto col fondo stesso del realismo culturale latino.

Mentre la concezione della vita dei capi del bolscevismo coltivò sè stessa sulla stregua degli scrittori razionalisti e si elaborò in un'atmosfera di considerazioni letterarie e di deduzioni accademiche, Mussolini, educato alla dura scuola della vita „si erse come una personificazione storica del senso sano, cioè del realismo vitale lontano da tutte le formulette dei razionalisti". Le diversità si possono scoprire non soltanto in rapporto all'individualità di costoro, ma anche da tutte le komunità". Il bolscevismo, scrive il Dzieduszycki, è una manifestazione logica e determinata della psicologia dell'Oriente, il fascismo invece è un sintomo caratteristico dell'Occidente, dello spirito latino la cui secolare impronta di realismo, di relatività e di sintesi ricorre sempre più energica in tutte le più alte realizzazioni di sè nella misura stessa della liberazione dai vincoli della speculazione medievale, di principio di provenienza asiatica.

Nello sviluppo storico delle nazioni l'autore distingue due correnti ideologiche: di consunzione e di produzione e una continua rivalità sociale „dall'alto" e quindi di produzione psichica e „dal basso" e quindi di consunzione. Per questa produttività indebolita e l'insoddisfazione delle masse scoppia la rivoluzione, la quale finisce quando la produttività indebolita riacquista una tendenza preponderante verso la consuntività.

L'autore sostiene che dopo le grandi epopee teocratiche che proclamano il verbo dogmatico-universalistico e che risorgono dalle chiuse mura dello spirito scolastico e di casta sempre meno produttivo, dopo le lotte tra Tiara e Corona, dopo il periodo sanguinoso della Rivoluzione Francese, dopo la grande epopea democratica che combatte (allo stesso modo col quale si era combattuto nell'epoca teocratica) in nome di principi dogmatici ed universalici, dopo le atrocità della guerra mondiale e della rivoluzione dei bolscevichi, e finalmente dopo tutte queste fasi che si distinguono per una preponderanza di elementi consuntivi sui produttivi, oggi osserviamo un ritorno della civiltà europea verso il realismo e verso la propria realtà produttiva fondamentale di cultura ellenica.

dukcyjność przesądów demoliberalnych i junkiersko-kapitalistycznych" i przeszła „ku produktywizmowi, względnie solidaryzmowi". Ideą centralną ruchu faszystowskiego staje się Państwo. „Wszystko wewnątrz Państwa, nic poza Państwem, nic przeciw Państwu". Rodzi się koncepcja „państwa integralnego", syndykalistycznego i jego ideologja, będąca prostą odwrotnością ideologji indywidualistycznej i klasowej. Niezmiernie interesujące są te momenty w pracy Dzieduszyckiego, w których autor wskazuje na punkty styczne między „systemem Mussoliniego" a zasadami „Naukowego Kierownictwa", wywodzącemi się od Forda, Emersona, Fayola i t. p. Podobnie, jak Ford, który w swym pamiętniku zwraca się przeciw przedstawicielom spekulatywnej umysłowości i okazuje się zwolennikiem myślenia przyrodniczego, realnego, Mussolini hołduje realizmowi i objektywizmowi przyrodniczemu i uważa, że zagadnienie państwowości nie jest zagadnieniem metafizycznem, nie zagadnieniem treści, lecz technicznem zagadnieniem formy, zagadnieniem zbiorowego fukcjonowania gospodarczego, możliwie najżywotniejszego i najsprawniejszego. Podobnie, jak w systemie Forda, gdzie wszystko oceniane jest pod jednolitym kątomierzem produkcyjności, również w systemie Mussoliniego interes produkcyjności wysuwa się na miejsce naczelne. Nie negując żadnego z odwiecznie wrodzonych, emocjonalnych i bezkrytycznych poglądów duszy tłumów i uważając je za potężne, realne dźwignie w sternictwie życiem pospólnem, skupił Mussolini całą swą uwagę nad zagadnieniem „selekcyjnem", gdzie chodzi o to, „aby w hierarchji rąk i głów społecznych, mających posługiwać się owemi dźwigniami, elementy subjektywne, doktrynerskie, emocjonalne były możliwie podporządkowane momentom objektywnym, krytycznie, przewidująco pracującym, w sposób inżynierski, dla ustalania rzeczowych, syntetycznych planów". Autor w sposób niezmiernie plastyczny wykazuje, w jak szerokiej mierze zasady „Naukowej Organizacji Pracy" znalazły zastosowanie w systemie rządzenia Mussoliniego, w którym, podobnie, jak u Forda, wszystko podporządkowuje się interesowi produkcyjności. W państwie faszystowskiem niema miejsca na anarchję i samowolę indywidualną. W niem realizuje się natomiast jedność rozkazodawstwa, nadrzędność woli uniwersalnej i suwerennej nad wszelkie dążenia indywidualne oraz rozległa władza czynnika sądowego. „Novum" ustroju faszystowskiego polega na tem, iż między egoistyczne obozy pracy i kapitału, dbałe o doraźne zyski, wsunięto klinem obóz trzeci, inteligencki, posiadający dziś w Italji niezmiernie szerokie wpływy i władzę i mogący zmuszać, gdy zajdzie potrzeba, zarówno lewicę, jak i prawicę, „aby zgodnie i mocno ciągnęły pospólny rydwan społeczny" po drodze realnej logiki społeczenj". Charakteryzując syndykalizm italski, autor stwierdza, iż kulminuje on w tem, że „wprowadza w całe życie narodu atmosferę solidarystyczną, psychikę produkcyjną, przenikającą na Zachodzie nietylko poszczególne zakłady, lecz również całe życie niektórych społeczeństw" (np. ame-

Società produttivo-selettive in contraposizione alle consuntive (Russia Sovietica) sono attualmente gli Stati Uniti, la Germania (fatto al quale queste nazioni devono la smisurata rapidità di diffusione tra loro della concezione solidaristica di Ford), il Giappone e da alcuni anni anche l'Italia Quest'ultima è riuscita a liberarsi „dai pregiudizi liberali paralizzatori della produttività e dal „junkerismo" capitalistico" e si è diretta „verso una produttività relativamente solidaristica". L'idea centrale del movimento fascista è lo Stato. „Tutto nello Stato, nulla fuori dello Stato, nulla contro lo Stato". Sorge la concezione dello „stato integrale" sindacalistico e la sua ideologia che è una semplice inversione dell'ideologia individualistica e di classe. Incredibilmente interessanti sono nell'opera del Dzieduszycki i momenti nei quali l'autore mostra i punti di contatto tra il „sistema di Mussolini" e i fondamenti della „Direzione Scientifica" che si deducono da Ford Emerson, Fayol, ecc. Allo stesso modo di Ford il quale nelle sue memorie si rivolge contro i rappresentanti dell'intelligenza speculativa e si dimostra partigiano del pensiero naturalistico e reale, Mussolini proclama il realismo e l'obbiettività naturalistica e ritiene che il problema statale non sia un problema metafisico, un problema di contenuto, ma un problema tecnico di forma. un problema di funzionamento economico collettivo, suscettibile di ravvivamento e un abile funzionamento. Come nel sistema di Ford dove tutto è apprezzato unicamente dal punto di vista della produttività, nel sistema di Mussolini l'interesse produttivo prende il posto principale. Senza negare nessuno degli elementi secolari innati e dei giudizi emotivi ed acritici delle folle e stimandoli anzi potenti e reali leve di governo della vita di un popolo, Mussolini ha rivolto tutta la sua attenzione sul problema della „selezione dove importa" che nelle mani della gerarchia e dei capi sociali che devono servirsi di queste leve, gli elementi soggettivi, dottrinari ed emotivi sieno possibilmente subordinati ai momenti obbiettivi, critici, in previsione (come nell'ingegneria) dell'esecuzione reale e sintetica dei piani". L'autore dimostra in una maniera incredibilmente plastica in quale larga misura i fondamenti dell'„Organizzazione Scientifica del Lavoro" si trovarono applicati nel sistema di amministrazione di Mussolini, nel quale come in quello di Ford, tutto è subordinato agli interessi della produttività. Nello stato fascista non c'è posto per l'anarchia e l'arbitrio individuale. In esso si realizza invece l'unità di comando e di regno sovrano della volontà universale su tutte le tendenzze individuali e si estende il potere esecutivo giudiziario. La novità del sistema fascista risiede in questo, che tra le parti egoistiche del lavoro e del capitale preoccupate dei profitti immediati si inserisce il cuneo di una terza parte, dell'intelligenza, che possiede oggi in Italia un'influenza e un potere larghissimo e che può forzare, quando sia necessario, egualmente la destra come la sinistra „affinchè potentemente e d'intesa

rykańskie). W związku z wprowadzeniem ustawy syndykalistycznej autor wypowiada pogląd, iż oznacza ona „przesunięcie całego ruchu robotniczego w Italji z płaszczyzny klasowo-bojowej, typu francuskiego, wysoce konsumcyjnej w swych skutkach społecznych, na płaszczyznę zawodowo-konkurencyjną typu amerykańskiego i wysoce produkcyjną w skutkach narodowych". W państwie syndykalistycznem każda jednostka odpowiednio ukwalifikowana znajduje „w łożysku zawodowo-produktywistycznem ujście dla najdalej idących ambicyj" i znajdujących od zarania młodości „daleko idące ułatwienia w zdobywaniu pełnego wyrobienia fizycznego i umysłowego". Wykluczając możność teroryzowania i majoryzowania pracy przez kapitał lub urządzania strajków i ekscesów przez klasę pracującą, faszyzm ustanowił porządek ponadklasowy i zapoczątkował nowy okres, nową erę „odrodzenia Europy Helleńskiej", opartej o rzędy elity produkcyjnej, jaką jest stan trzeci, inteligencki i politycznie uwolniony ze średniowiecznych, talmudycznych więzów dogmatyzmu myślowego.

— — — — — — — — — — —

Ograniczone ramy artykułu niniejszego nie pozwalają na szczegółową analizę pracy Dzieduszyckiego, na wypośrodkowanie wszystkich myśli, w jakie ona obfituje. Czytelnik znajdzie w niej nietylko materjał, pobudzający do głębokich refleksyj nad najbardziej zasadniczemi zagadnieniami socjalnemi i filozoficznemi doby obecnej, lecz również bogaty materjał informacyjny, pozwalający odtworzyć sobie obraz życia politycznego, gospodarczego i społecznego Italji faszystowskiej oraz funkcjonowania jej instytucyj. Książka głęboko przemyślana, oparta na rozległych badaniach, napisana z polotem, świadcząca o wybitnych zdolnościach autora myślenia syntetycznego i krytycznego, operująca pojęciami i definicjami ścisłemi, jakkolwiek na pierwszy rzut oka mogącemi wydać się niekiedy dziwacznemi, książka, wciskająca się głęboko w pamięć i pobudzająca do żywszej pracy myśl ludzką. Nie wątpimy, iż niebawem będzie ona przetłomaczona na kilka języków europejskich i przedewszystkiem na język italski.

DR. L. PĄCZEWSKI.

trascinino il carro comune della società" per la strada della reale logica sociale.

Caratterizzando il sindacalismo italiano l'autore afferma che esso culmina nel fatto che l'intera vita della nazione è condotta da un'atmosfera di solidarietà psichicamente produttiva la quale sta penetrando nell'Occidente, non particolarmente nelle istituzioni, ma in generale, nell'intera esistenza di alcune nazioni (p. es. americane). In relazione ad una derivazione del regolamento sindacalistico l'autore esprime l'opinione che esso significhi „un'evoluzione di tutto il movimento operaio italiano dal piano della lotta di classe di tipo francese altamente consumatore nei suoi risultati sociali, ad un piano professionale e di concorrenza di tipo americano altamente produttore nei riguardi dei risultati nazionali. Nello Stato sindacalistico ogni unità conformemente qualificata si trova „su un piano professionale-produttivo inclinato verso le più lontane ambizioni" e vi si trova fin dall'alba di una giovinezza addestrata alla conquista di una piena maturità fisica e intellettuale.

Escludendo la possibilità del terrore e della sopraffazione del lavoro da parte del capitale e dell'organizzazione, degli scioperi e degli eccessi da parte della classe del lavoro, il fascismo è divenuto superclassista ed ha aperto una nuova epoca, l'era nuova della „rinascenza dell'Europa Ellenica" appoggiata sulle colonne di un'élite" produttrice quale è il terzo stato intellettualmente e politicamente libero dai vincoli del pensiero dogmatico, medievale e talmudico.

I limiti troppo ristretti di questo articolo non permettono un'analisi dettagliata dell'opera del Dzieduszycki che scopra tutti i pensieri dei quali essa abbonda. Il lettore troverà in essa non solo materiali che invitano a profonde riflessioni sui problemi fondamentali dell'ora presente, ma anche una ricca scorta di informazioni che gli permette di figurarsi il quadro della vita politica, economica e cosiale dell'Italia fascista. Il libro è profondamente pensato, sorretto da ampissimi studi, scritto con uno slancio che testimonia le eminenti doti di pensiero sintetico e critico dell'autore; con idee e definizioni concise che a prima vista possono sembrare bizzarre, il libro penetra fortemente nella memoria ed eccita al più alto grado l'attività del pensiero umano. Non dubitiamo che tra poco esso sarà tradotto in diverse lingue europee e innanzitutto nella lingua italiana.

L'INDUSTRIA DELL'ALTA SLESIA E LA COLLABORAZIONE ECONOMICA INTERNAZIONALE

(Przemysł górnośląski a międzynarodowa współpraca gospodarcza)

Ancor prima della guerra l'industria dell'Alta Slesia aveva dimostrato di apprezzare giustamente il valore delle associazioni commerciali aventi la funzione di regolare la produzione, i prezzi e la vendita. Questa tendenza era in parte dovuta all'imitazione di altri raggruppamenti tedesco-occidentali, in parte era derivata dalle difficili condizioni in cui questa industria si era più volte trovata nel periodo prebellico.

Così si giunse alla creazione delle organizzazioni commerciali: „Convenzione Carbonifera dell'Alta Slesia" e „Stabilimenti Siderurgici Riuniti dell'Alta Slesia", le quali si limitavano a fissare il prezzo dei singoli prodotti.

Una più vasta sfera di attività e uno sviluppo maggiore d'organizzazione fu raggiunto nell'industria dello zinco che riunì in due associazioni tutta l'industria tedesca dello zinco—le „Fonderie Riunite di zinco" per la vendita della materia prima, e l'„Associazione dei laminatoi di zinco" per la vendita di tutta la produzione tedesca dello zinco in fogli. La prima di queste organizzazioni entrò, subito dopo la sua fondazione, a far parte del Cartello continentale dello zinco che abbracciava tutta l'industria europea dello zinco — ad eccezione di quella inglese — e che aveva il solo compito di regolare i prezzi.

La guerra europea liquidò automaticamente il Cartello dello zinco, ma l'esistenza delle altre associazioni industriali dell'Alta Slesia si prolungò anche dopo la riunione di questa provincia alla Polonia. Soltanto nel 1924, per l'aggravarsi della situazione e per la difficoltà di smercio della produzione, che andava facendosi sempre maggiore, l'importanza della „Convenzione Carbonifera dell'Alta Slesia" e degli „Stabilimenti Siderurgici Riuniti dell'Alta Slesia" diminuì, tanto che alcuni stabilimenti slesiani si emanciparono dalla disciplina di queste organizzazioni.

Questo nuovo stato di cose condusse ad una concorrenza sfrenata, a forti perdite, per le vendite sotto costo. Queste perdite fecero finalmente comprendere il pericolo della mancanza di un accordo che avesse salvaguadato l'interesse comune — nei primi mesi del 1925 furono così riprese le trattative per ricostruire le antiche organizzazioni commerciali allargandone la sfera di attività su tutto il territorio della Polonia.

Le trattative si prolunagarono a lungo, senza ottenere un risultato definitivo, ma i pericoli della guerra doganale colla Germania e il conseguente peggioramento della situazione dovuto alla perdita del maggiore mercato per l'industria slesiana, influirono a sollecitare le intese tanto che nell'estate 1925 si giunse alla creazione della „Convenzione Carbonifera dell'Alta Slesia" e del „Sindacato Siderurgico".

Le trattative condotte contemporaneamente con l'esistente organizzazione nell'industria carbonifera dei bacini di Dąbrowa e di Cracovia, portarono all'istituzione (1 luglio 1925) della „Convenzione Generale Polacca" di cui fanno parte tutte le miniere carbonifere, e del „Sindacato Siderurgico" (1 gennaio 1925) al quale con l'adesione delle fabbriche di tubi e ferriere di Sosnowiec, appartengono ormai tutte le fonderie e gli stabilimenti siderurgici polacchi.

La „Convenzione Generale Carbonifera Polacca" che fu costituita sulle medesime basi della „Convenzione Carbonifera dell'Alta Slesia", con lo scopo di favorire l'esportazione delle singole imprese entro i limiti dei contingenti assegnati loro e lo smercio sul mercato interno e su quelli esteri assegnati lasciando completa libertà sui mercati non ripartiti (per. es. sui mercati esteri da poco conquistati) ed ha involta la funzione di regolare i prezzi, le condizioni di pagamento e di trasporto dell'intera produzione carbonifera sui mercati che rientrano nella Convenzione.

Su altre basi venne invece organizzato il „Sindacato Siderurgico Polacco" il quale, in confronto con l'antica organizzazione siderurgica — segna un sensible progresso; esso—ad eccezione della materia prima e dei tubi di ferro—si occupa della vendita di tutti i prodotti sul mercato interno; soltanto la fornitura dei singoli stabilimenti siderurgici el'esportazione sono escluse dalla sua sfera di attività. Grazie a l'esatta ripartizione dei quantitativi di produzione per il mercato interno, esso forma sotto questo riguardo un organismo produttivo completo.

Unicamente nei limiti del proprio fabbisogno (per ulteriore lavorazione e per l'esportazione) le fonderie polacche continuano ad avere un'indipendenza assoluta, tanto nel limite della „Convenzione Generale Polacca" e del „Sindacato Siderurgico Polacco" l'idea della produzione associata non segna ancora il punto del suo massimo sviluppo.

Esistono ancora, tanto nell' industria carbonifera, quanto in quella siderurgica, indizi evidenti di ulteriore sviluppo e di rafforzamento delle associazioni ora esistenti.

Per quanto nell'industria carbonifera l'istituzione di un sindacato di vendita incontri ancora senza dubbio grandi difficoltà a causa della crisi carbonifera mondiale o almeno europea, nell'industria siderurgica la creazione di un sindacato completo che sia in grado di provvedere anche al proprio fabbisogno e all'esportazione, sta prendendo una forma sempre più concreta e sarà ben presto realizzata — sopratutto per soddisfare la necessità — che si fa sempre più impellente — di creare un organismo che sia legale rappresentante nelle trattative internazionali.

Le difficoltà di smercio della produzione siderurgica che sono andate aumentando dopo la guerra, l'imperfetto sfruttamento degli stabilimenti sorti durante il periodo bellico e infine la diminuzione del

reddito, dovuta alla reciproca concorrenza, condussero — come è noto — alla conclusione del Cartello Internazionale dell'Acciaio, avvenuta il 31. IX. 1926; al quale appartennero nel primo periodo soltanto gli stabilimenti siderurgici della Germania, Francia, Belgio, Lussenburgo e del bacino della Saar. Evidentemente però il Cartello, per assolvere il suo compito, doveva assorbire tutta l'industria siderurgica europea, o almeno quella del continente. Ed infatti, subito dopo la conclusione del primo Cartello s'intrapresero trattative con l'industria siderurgica cecoslovacca, austriaca e ungherese già precedentemente associate, e queste entrarono a far parte del Cartello Internazionale dell'Acciaio. A questo vasto movimento accentratore non poteva essera lasciata a parte l'industria sirerurgica polacca, che per lo sviluppo della sua produzione e della sua esportazione, ha ormai un posto importante sul mercato internazionale,

Verso la fine del 1926 le siderurgiche polacche furono invitate a partecipare alla conferenza del Cartello dell'Acciaio che doveva tenersi a Parigi. L'industria siderurgica polacca non potè allora accettare l'invito e fu soltano alla metà del. c. a. che entrò in contatto diretto col Cartello. A. Düsseldorf ebbero luogo le prime trattative; parve all'inizio, che la siderurgica polacca non avrebbe potuto associarsi al Cartello, date le condizioni previste dallo statuto per la partecipazione e ciò è la fissazione della quota di produzione sulla base della produzione del I trimestre 1926 e l'approvazione di tutti i membri per la fissazione di un'altra base di produzione.

All'inizio si ebbe una discussione fra i rappresentanti dell'industria siderurgica polacca e quelli dell'industria siderurgica della Cecoslovacchia, Austria e Ungheria, per la questione della reciproca concorrenza sui mercati nazionali (soltanto fra la Polonia e la Cecoslovacchia esisteva già un accordo provvisorio per la tutela del mercato territoriale) e per la divisione dei mercati dei Paesi balcanici.

Sembrava impossibile ottenere il consenso perchè l'industria polacca potesse appartenere al Cartello sulle basi della produzione di un altro periodo e non di quello del I trimestre 1926. L'accettazione da parte della Polonia di limitare la produzione sulla base di quella del primo trimestre 1926 non poteva neanche essere discussa, poichè quello era stato il periodo della maggior depressione per l'industria siderurgica polacca — dovuta oltre che alle conseguenze della guerra — alla diminuita produzione e consumo, al ribasso della valuta, alla riduzione del bilancio nazionale, e finalmente, alla guerra doganale con la Germania che durava fin dal 15 giuno 1925 e che costrinse l'industria siderurgica polacca a cercare nuovi mercati.

Il risultato di quella crisi fu appunto la diminuzione della produzione, cosicchè il I trimestre 1926 non poteva essere preso come rapporto con la produzione dell'anteguerra, nè con la capacità produttiva e, infine, neppure con la capacità d'assorbimento del mercato interno, nè con la possibilità di sviluppo di questa industria. Sin dal II semestre 1926 la produzione è andata sempre aumentando — in rapporto col I trimestre 1926 — ed ormai è fuor di dubbio che l'industria siderurgica polacca vada raggiungendo e in poco tempo superi la produzione prebellica. Questi dati di fatto giustificano pienamente le richieste dell'industria polacca che esigeva le fosse attribuita una quota di produzione superiore dell'11% alla produzione dell'anteguerra (1.840 mila tonnellate annuali) rispondente alle quote complessive attribuite ai membri fondatori del Cartello.

Nello stesso tempo l'industria siderurgica esigeva di essere dispensata dall'eventuale aumento della produzione per il consumo interno e dal pagamento della multa convenuta di 4 dollari per tonnellata, rinunziando al premio di 2 dollari per tonnellata assegnato dalla Cassa del Cartello in caso del mancato sfruttamento della quota di produzione fissata.

Inoltre le industrie siderurgiche polacche chiesero venisse loro attribuita, nella misura della quota totale, una rispondente quota per l'esportazione, per la quale lo statuto prevede, se superata, l'obbligo di pagare la multa convenuta.

L'accordo concluso a Düsseldorf — prima di intraprendere le trattative col Cartello — doveva risolvere la questione della reciproca tutela territoriale com l'industria siderurgica della Cecoslovacchia, Austria. Ungheria, ma s'incontròo con l'opposizione imprevista di queste nazioni al riconoscimento di una quota diversa, invece di quella prevista dallo statuto, ma nella conferenza che nello stesso tempo aveva luogo con il Cartello bastarono gli argomenti presentati dai sigg. Kiedroń et Haas a persuadere i membri che allora facevano parte del Cartello, che le richieste della Polonia non erano pretese assurde — come cercava di dimostrare la stampa tedesca, ma leggittime aspirazioni suggerite dalla necessità di assicurare lo sviluppo dell'industria siderurgica polacca, e che esse rispondevano alla sua capacità produttiva e alla sua prossima attività.

Nel momento attuale la situazione del Cartello di fronte alla Polonia è migliorata in quanto resta soltanto da fissare la quota per l'esportazione dopo di che la partecipazione della Polonia al Cartello non sarà più ostacolata.

Per strade affatto diverse ha progredito lo sviluppo dell'organizzazione commerciale nell'industria dello zinco. L'organizzazione di vendita esistente „L'Unione delle fonderie di zinco" — che comprendeva l'industria dello zinco dell'Alta Slesia e quella tedesca, fu sciolta, in seguito a molti malintesi, il 31 dicembre 1926.

Si aprirono quindi le trattative per creare un sindacato che comprendesse tutta l'industria polacca dello zinco. Questo sindacato doveva affidare tutta la produzione polacca dello zinco a due ditte tedesche riunite in una grande associazione, Mansfeld Montangesellschaft e alla Harriman Kupfer-Import-Gesellschaft.

Tuttavia, mentre duravano ancora le trattative, due stabilimenti slesiani appartenenti al conte

Prezes Rady Ministrów Benito Mussolini w związku z doręczeniem Mu przez Członka naszego Komitetu Redakcyjnego, Dr. Antonio Menotti Corviego, 2-ch pierwszych numerów naszego wydawnictwa w specjalnej edycji oraz wydanych świeżo własnych publikacyj raczył ofiarować mu swoją podobiznę z dedykacją.

S. E. Benito Mussolini, Capo del Governo e Duce del Fascismo, si è degnato offrire al Dott. Antonio Menotti Corvi, membro del nostro Comitato di Redazione, una Sua fotografia con dedica, in occasione della consegna dei due primi numeri, in edizione speciale, della nostra Rivista e di sue recenti pubblicazioni.

A Antonio Menotti - Corvi
Roma maggio 1927 - V Mussolini

Veduta parziale degli Stabilimenti Riuniti „Królewska i Laura", nell'Alta Slesia.
Fragment Zjednoczonych Hut Królewska i Laura na Górnym Śląsku.
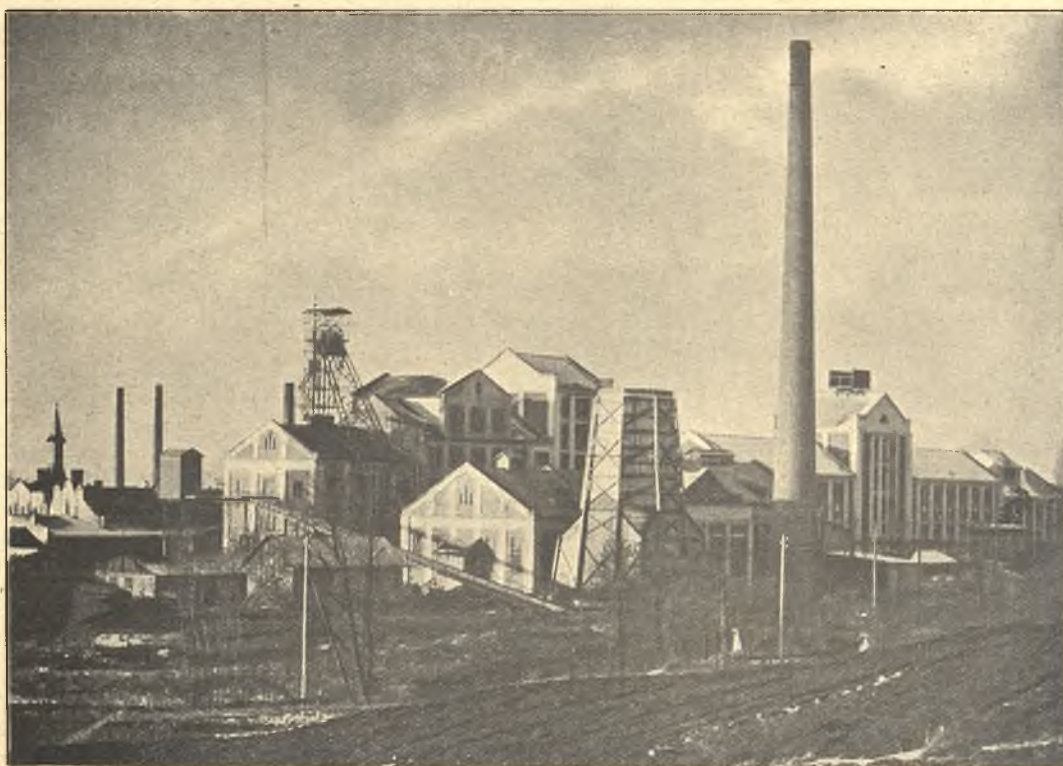
Impianti per la concentrazione dei sali potassici a Kałusz.
Instalacje dla koncentracji soli potasowych w Kałuszu.

Donersmack affidarono la vendita della propria produzione a tre ditte tedesche, per questo le trattative vennero sospese fino a che i due gruppi si metteranno d'accordo sulla questione della vendita associata di tutta la produzione polacca dello zinco.

Indipendentemente dalle trattavite in corso per la creazione di un sindacato polacco dello zinco, si svolgono altresì le trattative per creare un Cartello Internazionale che associ tutti i produttori di zinco d'Europa. Le trattative che si stanno svolgendo riguardano specialmente i produttori belgi e inglesi, soltanto nelle ultime settimane vi prendono parte anche i maggiori produttori di zinco della Polonia e della Germania (Soc. Giesche e trust Mansfeld A. G.).

Finora le trattative non hanno dato nessun risultato definitivo, e le notizie che appaiono di tanto in tanto nella stampa, secondo le quali la conclusione di un Cartello mondiale, o europeo, dello zinco sarebbe prossima, si devono considerare intempestive e premature.

Non esiste tuttavia alcun dobbio che l'industria polacca dello zinco, la quale, per la sua produzione occupa il III posto nel mondo, e il secondo in Europa (dopo il Belgio), avrà nel prossimo Cartello dello zinco un posto importante.

Come si vede da quanto è stato suesposto l'industria polacca e specialmente quella dell'Alta Slesia, si rende conto perfettamente dell'importanza delle forme organizzate dell'industria e, appoggiata alle organizzazioni nazionali prende parte attiva alla creazione delle associazioni internazionali in tutti i campi della produzione in cui è interessata e agisce con la profonda convinzione che l'unico mezzo per evitare le crisi, che vanno continuamente ripetendosi e per assicurarsi uno sviluppo fecondo, è costituito dalla collaborazione internazionale.

Dott. L. Fall.

DELLE SALINE IN POLONIA

(O salinach w Polsce).

Il sale si presenta in Polonia sotto tre forme diverse e precisamente: 1) come sale minerale, 2) come argilla mista a soda e sale, 3) nelle sorgenti saline naturali.

Nella Piccola Polonia (Malopolska), lungo la catena dei Carpazi, per una estensione di oltre 400 km, il sale si manifesta in tutte e tre le forme sopra menzionate; nell'Alta Slesia confinante con la Piccola Polonia, come sale minerale e nelle sorgenti saline, e infine nella Grande Polonia (Wielkopolska), e precisamente nel Voievodato di Poznań, viene estratto come sale minerale. Nella cosidetta Polonia del Congresso esso si presenta nelle saline naturali con una percentuale di sale da cucina che oscilla tra l'uno e il 5% di NaCl.

Rileviamo dalla recente opera degli ingegneri Bukowski e Jackiewicz „Sale e saline in Polonia", Varsavia 1926, che in tutta la Polonia ci sono oltre 6 miliardi di tonnellate di sale, per cui la Polonia dispone di depositi di sale sufficienti a coprire i suoi bisogni per 15.000 anni.

Un pò di storia.

Alla storia di quanto riguarda la produzione del sale in Polonia, si connettono numerose leggende che ancora sopravvivono nella bocca delle popolazioni, ad esempio quelle del Secolo X che si riferiscono alla salina di Dolina e quelle dell'XI Secolo, relative a Stebnik, Wieliczka e Bochnia [1]).

[1]) Vedi „Schizzo — monografia della Salina di Dolina" di F. Piestrak, 1903.

L'antica età delle saline in Polonia si rileva anche dal fatto che nei pozzi di Uteropy sono stati rinvenuti utensili di pietra e monete con l'immagine dell'Imperatore Adriano. Ad ogni modo l'epoca dell'apertura delle miniere di sale di Wieliczka e di Bochnia risale certamente a molto oltre l'anno 1044, nel quale il Re Casimiro I-° faceva ricoprire il tetto del Convento dei Benedettini di Tyniec con incrostazioni di sale.

Le più antiche notizie attendibili che si abbiano sulle miniere di Wieliczka risalgono al seguente documento: lo Statuto del Re Casimiro il Grande dell'anno 1368; vi sono inoltre gli schizzi per le carte sotterranee della miniera di Wieliczka („Filum Ariadnae in Labyrintho") del geometra minerario Martino German, disegnate fra gli anni 1638 e 1648 e infine la storia del convento di Tyniec, pubblicata nel 1668 da Stanislao Szczygielski.

Un periodo fiorentissimo dell'industria mineraria del sale a Wieliczka e Bochnia si ha nella seconda metà del Secolo decimosesto. Allora, oltre alle cosidette saline di Cracovia, vi erano già numerose saline nella zona orientale. Poi, nel tempo dell'appartenenza della Galizia all'Impero d'Austria, furono eseguite delle perforazioni profonde lungo la catena dei Carpazi, e a queste appena si deve una precisa conoscenza della tettonica dei giacimenti salini polacchi. Nello stesso periodo si iniziarono pure l'elaborazione e l'impianto su nuove basi razionali e moderne delle miniere saline di Wieliczka e Bochnia, sì da trasformare e perfezionare quell'industria.

I notevoli giacimenti salini e le sorgenti di sale dell'Alta Slesia furono accertati nella seconda metà del Secolo decimonono in seguito alle perforazioni eseguite dal fisco minerario prussiano. A Inowroclaw si fecero le prime estrazioni di sale appena nell'anno 1835 da Armando Solvay; essi furono messi in esercizio da parte dello Stato Prussiano nell'anno 1871.

Per quanto riguarda la storia dell'industria mineraria nella cosidetta Polonia del Congresso, va rilevato che negli anni 1816 e 1836 furono fatti sondaggi e venne estratto il sale, con maggiore o minore successo, a Szczerbakow, fra Wirslica e Korczyn, inoltre a Solec, Gadawa, Owczary ecc. ecc. e infine nella vicinanza di Ciechocinek, Nieszawa, Lubraniec, Wloclawek e Brzezie. La sorgente salina di Ciechocinek, che oggi ancora é in pieno esercizio, fu aperta nell' anno 1829.

I giacimenti salini della Piccola Polonia.

I giacimenti salini della Piccola Polonia appartengono alle formazioni mioceniche del periodo terziario. Nella direzione verso i Carpazi i giacimenti salini sono delimitati dalle formazioni mioceniche pietrose dei Carpazi, mentre nella direzione opposta sono delimitati dalle formazioni marine di Wieliczka, dai giacimenti di argilla e infine da terreni alluvionali.

La direzione principale degli strati dei giacimenti salini della Piccola Polonia é da ore 21 a ore 24, l'assottigliarsi degli strati, dove questi sono normali, si manifesta in direzione di sud-ovest, sotto un angolo da 35 a 75 gradi. Formano un'eccezione i giacimenti di sale e di potassio di Kalusz, la cui direzione, da sud-est a nord-ovest, é inclinata verso ora 9. Accompagnano normalmente le formazioni saline, le argille, per lo più di tinta grigio-cupa, talvolta rosso-cupa, più o meno sabbiose. Talvolta esse si manifestano in sottili giacimenti di argilla solidificata e non di raro in masse isolate d'un certo spessore. Nella maggior parte le formazioni — e questo specialmente a Oriente — sono costituite da argille, che a seconda del loro contenuto di sale, possono essere considerate sale argilloso, sale impuro o sale minerale da tavola. In mezzo a queste il sale appare in forma compatta di bastoni o di vene.

In certe località i giacimenti di sale vero e proprio raggiungono uno spessore di 20 metri ed una estensione di 4 chilometri. Accanto ai depositi isolati e ben deliminati, si trvoano anche giacimenti a strati orizzontali che si sormontano, sì che lo spessore complessivo di un sistema simile di giacimenti salini supera in qualche punto i 50 metri. I depositi salini della zona occidentale sono ormai da 8 secoli sfruttati dalle miniere di salgemma di Wieliczka e Bochnia.

Gli innumerevoli resti organici che si trovano nel sale minerale e nelle argille che normalmente lo accompagnano — resti per lo più di animali marini — sono la prova più convincente che le formazioni saline di Wieliczka e di Bochnia sono di pura origine marina.

Le formazioni di Wieliczka.

Le formazioni saline di Wieliczka si suddividono in tre gruppi ben distinti, ciascuno dei quali corrisponde a una diversa qualità di sale: sale verde, il cosidetto sale „Spisa" e il cosidetto sale di Schybik. Le formazioni di sale verde, che appartengono alla zona superiore degli strati di Wieliczka, presentano un vero caos di frantumi di sale confusamente frammisti. Le loro masse, per lo più allungate, raggiungono spesso il volume di oltre 20.000 m^3, e rivelano una struttura cristallina grande, con colorazione grigio-verde e con la presenza facilmente rimarcabile di argilla e di anidride sino al 6%.

I giacimenti di sale „Spisa", che si trovano più sotto, si presentano come filoncini singoli frammentari, di forma lenticolare, fra gli strati del sale verde e del sale di Schybik e sono caratterizzati da una miscela di fini cristalli di quarzo, di Marna e di anidride. Inoltre si trova qua e là in essi qualche avanzo di piante bituminose, che, chiuse senza aria e a contatto con l'acqua, dánno luogo allo sviluppo di gas idro-carburanti.

Sotto agli strati di „Spisa" si trova finalmente la terza qualità di sale, il cosidetto sale di Schybik, che viene estratto a mezzo di pozzi detti in polacco „Szybik", dai quali appunto prende il nome („sòl szybikowa"). É questo un sale a grossi grani, grigio-chiaro. Esso possiede appena l'1% di materie estranee, quasi esclusivamente argilla e anidride.

Al di sotto di queste tre diverse qualità di sali si ripetono, nella identica disposizione, gli strati di sale verde, di sale „Spisa" e di sale di Schybik, costituenti il secondo, rispettivamente il terzo gruppo delle formazioni saline di Wieliczka.

Le miniere di Bochnia.

La formazione salina di Bochnia costituisce un piano rapidamente ascendente da sud verso nord, il quale é notevolmente elevato anche nella direzione dei suoi strati da occidente verso oriente. Lo spessore di questo piano salino, che si stende in su in forma di cuneo, va aumentando verso la profondità, il cui limite assoluto non è stato ancora raggiunto. In seguto a ciò la ricchezza del sale a Bochnia deve ricercarsi nelle più profonde regioni sotterranee.

Un'altra sorte di formazioni saline é costituita dalla già ricordata argilla mista a soda e a sale, che consiste in strati sottili e varianti di sale e di argilla, che hanno uno spessore in qualche punto persino di oltre 100 metri. Se in questi strati il contenuto di sale predomina — esso contiene talvolta persino il 90% di sale da cucina — si aprono ser-

batoi che fanno parte di questa specialissima industria estrattiva e nei quali si immette l'acqua, sì da ottenere la produzione artificiale del sale.

Le saline di Lacko, Stenik e Kalusz producono in parte sale naturale e in parte questo sale artificiale prodotto dai serbatoi, mentre le altre saline della Polonia orientale, e precisamente quelle di Drohobycz,(Bolechów, Dolina, Kosów, e Lanczyn, producono solamente sale naturale.

I giacimenti salini di Kalusz, che si stendono in direzione da sud-est a nord-ovest verso ora 9 e che nelle loro parti superiori si raddrizzano, mentre verso il fondo si appiattano, di possono suddividere in due categorie: quella che contiene dal 50 al 70% di sale ed é costituita da giacimenti di argilla dai 40 ai 50 metri di spessore, mista a giacimenti irregolari e ondulati di sali di potassio, che contiene particolarmente „kainite" (sale di pottassio) e „silvina".

Gli strati dell'Alta Slesia.

I giacimenti a base salina dell'Alta Slesia, che confinano con quelli della Piccola Polonia, appartengono pure alle formazioni mioceniche del periodo terziario. In questi strati é stato scavato un orizzonte di creta dello spessore di circa 75 metri e in esso é constatato un deposito salino, il cui spessore centrale poté essere calcolato a 25 metri.

Quale confine di questa superficie più o meno elittica, che comprende 50 chilometri quadrati, possono esere indicati a occidente Rybnik, a nord Przegędza e Zawada, a oriente Gardawice e Woszczyce e a sud Zory.

Calcolando in media a 20 metri lo spessore di questo giacimento di sale minerale, si calcola che il quantitativo di possibile estrazione ammonterebbe a due miliardi di tonnellate. Bisogna però rilevare al riguardo che questo sale, prevalentemente bituminoso, contiene oltre il 96% di NCl.

Per quello che riguarda le sorgenti saline, queste si manifestano in Alta Slesia tanto nelle formazioni terziarie, quanto in quelle del carbone; mentre però le formazioni terziarie non superano un contenuto di sale del 5%, le formazioni del carbone presentano sale col 18% di NaCl.

Nell'Alta Slesia polacca lo Stato dispone di 15 giacimenti di salgemma e di 16 sorgenti saline sopra una superficie di 278 chilometri quadrati.

I giacimenti della Grande Polonia.

I giacimenti della Grande Polonia sono una continuazione dei giacimenti tedeschi di sale minerale. Si presentano in piani straordinariamente grandi e sono accertati a mezzo di perforazioni profonde fra Góra presso Inowroclaw e Wapno nel distretto di Wagrowice, per una lunghezza di circa 54 chilometri. Questa zona salina, che è di formazione permeabile, ad eccezione dei giacimenti di Szubin, è coperta di strati di formazione giurassica, terziaria e diluviale. Invece nei giacimenti di Szubin, le formazioni giurassiche scompaiono per dar posto a formazioni triarie, rappresentate da argille variegate, da calce, ecc.

Il piano salino di Inowroclaw, che ha la forma di un'elisse con 2300 metri di asse verticale e 800 metri di asse trasversale, sopra una superficie di 140 ettari, sembra avere uno spessore eccezionale, perchè i sondaggi fatti sino a 1000 metri di profondità non hanno permesso di raggiungerne il fondo. Le pareti quasi verticali del giacimento sono di natura giurassica, mentre esso è ricoperto da uno strato profondo 80 — 120 metri di creta, dovuto a formazioni diluviali. Ad oriente del piano salino le formazioni giurassiche son costituite di dolomite gialastra, a crosta di marna bluastra, e ad occidente di argille marnose grigia = azzurre e da pietra giallo — rossiccia.

Il sale di Inowroclaw contiene 96 — 98% di NaCl; vi si presentano pure quantità trascurabili di sali di potassio. Si calcola che il giacimento abbia una richezza di un miliardo di tonnellate di sale sopra una superficie di 140 ettari, sino ad una profondità utile di 350 metri.

Il piano salino di Wapno, che è di proprietá della Società Solvay e che costituisce una pericolosa concorrenza per il salgemma di Wieliczka e di Bochnia, ha un'estensione di circa 45 ettari. Il suo spessore non è stato però ancora accertato, perchè i sondaggi fatti fino a 1316 metri di profondità non hanno toccato il fondo della falda salina.

Gli altri giacimenti di sale che si trovano nella Grande Polonia non possono essere qui illustrati a causa della ristrettezza dello spazio; conviene però rilevare che nella parte meridionale della Grande Polonia, e precisamente nelle vicinanze di Busk, Solec, Gadawa, Owczary ecc., le sorgenti saline che scaturiscono dalla marna cretacea giacente sulla calce giurassica, ritraggono il loro contenuto di sale dalle marne mioceniche e contengono da 1.5% a 2% di NaCl. Invece le note sorgenti saline della parte settentrionale della Grande Polonia e quelle di riva sinistra della Vistola e di Ciechocinek — dove esiste la sola salina della cosidetta Polonia del Congresso — scaturiscono dalla calce giurassica dolomitica. Secondo ogni probabilità esse ritraggono il loro contenuto salino dai giacimenti di Inowroclaw. Il contenuto salino di queste sorgenti è del 4% di NaCl al massimo.

Per quanto riguarda la formazione di tutti questi giacimenti saliferi, è da supporre che essi sieno stati determinati dalla condensazione dell'acqua di mare penetrata nelle cavità della terra.

Le saline dello Stato.

Lo Stato polacco possiede 15 miniere di sale, di cui 11 nella Piccola Polonia, tre nel Voievodato di

Poznań ed una nel Voievodato di Varsavia.

Nella Piccola Polonia vi sono le seguenti saline:

1. Miniera di salgemma ed impianti per l'estrazione del sale a Wieliczka.

2. Impianti per lo sfruttamento di sorgenti saline a Barycz presso a Wieliczka.

3. Miniera di salgemma di Bochnia.

4. Miniera di sale e stabilimento per la condensazione del sale a Lacko.

5. Stabilimento per la condensazione del sale a Drohobycz.

6. Miniera di sale e stabilimento di condensazione a Stebnik.

7. Stabilimento per la condensazione a Bolechów.

8. Stabilimento per la condensazione a Dolina.

9. Miniera di sale e stabilimento per la condensazione a Kalusz.

10. Stabilimento per la condensazione a Lanczyn.

11. Stabilimento per la condensazione a Kosów.

Nel Voievodato di Poznań si trovano:

1. Stabilimento per la condensazione del sale a Inowroclaw.

2. Impianto per lo sfruttamento delle sorgenti a Solno.

3. Miniera di salgemma a Wapno.

Nel Voievodato di Varsavia è in esercizio soltanto lo Stabilimento di condensazione di Ciechocinek.

Degli impianti sopra ricordati, quelli di Wapno, di Barycz e di Solno sono di proprietà della „Solvay Zakłady w Polsce Tow. z. o. p.". Tutte le altre sono dell'Erario. Inoltre sono appaltati alla „Towarzystwo Eksploatacji Soli Potasowych" gli impianti di Stebnik e di Kalusz.

Le saline dello Stato, che dipendono dagli Uffici centrali competenti (Zarządy państwowych żup solnych) sono amministrate dalla Direzione delle Saline delle Stato al Ministero dell'Industria e del Commercio (Ministerstwo Przemysłu i Handlu) a Varsavia. Fa eccezione soltano lo Stabilimento di condensazione del sale di Ciechocinek, il quale dipende dalla Direzione generale della Sanità pubblica al Ministero degli Interni (Generalna Dyrekcja służby zdrowia).

Il salgemma si ricava dalle miniere di Wieliczka, di Bochnia e di Wapno; il sale di potassio („kainite") a Stebnik e Kalusz.

L'estrazione.

L'estrazione del salgemma e del sale di potassio si effettua a una profondità che va dagli 80 ai 400 metri., grazie a speciali impianti di carattere minerario. Il sale si estrae esclusivamente a mezzo brillamento di mine.

Tutti i lavori di perforazione e di scavo si compiono a mezzo di perforatrici azionate ad aria compressa. Per i lavori inerenti allo scavo ed alla preparazione dei serbatoi sotterranei per la condensazione del sale si procede con lo stesso sistema, ma adottando di preferenza perforatrici a mano di varii sistemi, che qui sarebbe troppo lungo illustrare.

Il sale estratto nelle gallerie viene transportato a mezzo di vagoncini — trainati da cavalli a Wieliczka e a Bochnia, spinti a mano nelle altre saline— sino ai pozzi, donde viene sollevato con montacarichi elettrici oppure a vapore. Per i trasporti sotterranei orizzontali funziona a Wieliczka anche una locomotiva elettrica ad accumulatori.

Le gallerie lungo le quali si effettuano i trasporti e passano le condutture d'acqua e d'aria, sono rivestite di legno e quasi mai di pietra. Il legno è indicatissimo nelle miniere di sale perchè col tempo s'impregna a tale punto di sale, da divenire quasi pietrificato, incombustibile e resistente a tutte le influenze dell'aria sotterranea.

Speciale applicazione hanno nelle miniere di Wieliczka e Bochnia i cosidetti lavori di carpenteria „ad armadio", costituiti da una serie di ossature lignee sovrapposte e riempte di materiale bagnato d'acqua salata, sistema che dá risultati eccellenti, garantisce contro il fuoco e serve a reggere molto bene le vôlte. A Wieliczka, dove il volume complessivo di tutte le cavità sotterranee supera di molto il milione e mezzo di metri cubi, questa caratteristica forma di rivestimento delle gallerie e dei pozzi é di somma importanza, perché impedisce qualsiasi cedimento e garantisce la vita e la proprietà agli abitanti della vecchia e nobile città mineraria di Wieliczka, le cui fondamenta posano ormai sopra terreno perforato in tutte le direzioni.

Varii aspetti della produzione.

Siccome però questo sistema di sicurezza é molto costoso e in casi di inondazione o di grave pericolo d'incendio non darebbe garanzia assoluta, si é cominciato a riempire i vani già sfruttati e inutili, a mezzo di materiale misto d'argilla e di sabbia, ricavato da scavi superficiali, e portato ai pozzi a mezzo di una teleferica. Non c'é dubbio però che nemmeno questo metodo, a sua volta costoso e molto lento, risponde pienamente allo scopo. È perciò vivo interesse dello Stato e anche della città mineraria di Wieliczka, che il riempimento delle gallerie si effettui con metodi più sicuri e più corrispondenti allo spirito dei tempi e del progresso.

L'aerazione delle miniere polacche di sale é naturale. Sebbene non si lamentino nelle miniere di salgemma gas perniciosi, per maggior garanzia degli operai ed anche allo scopo di facilitare qualsiasi azione in casi d'incendio, le miniere più importanti

hanno provveduto a sistemi di ventilazione artificiale. È da augurarsi che anche questa importantissima questione sarà dappertutto risolta in modo rapido e favorevole.

Il sale minerale estratto dalla terra viene utilizzato sia in pezzi, sia macinato. Per la macinazione del sale minerale vi sono a Wieliczka, Bochnia e Wapno — come pure per la macinazione del sale di potassio a Stebnik e a Kalusz — speciali mulini costruiti nei pressi delle miniere. A Wieliczka verrà inoltre attivato quanto prima un mulino sotterraneo che favorirà la riduzione di spesa per trasporti e magazzinaggio e con ciò contribuirà a ridurre il costo di produzione.

Le miniere in parola sono fornite di pozzi verticali e orizzontali, nonchè di pozzi per la ventilazione, dotati di tutti gli impianti meccanici necessari. Le miniere di salgemma di Wieliczka dispongono di tre pozzi d'estrazione (Pozzo Regis, Pozzo di Santa Kinga e Pozzo Kościuszko), dei pozzi Danilowicz e Paderewski e dei quattro pozzi d'areazione Wilson, Boza, Wola, Loys e Gorsko.

Per quello che riguarda la produzione del sale condensato a Wieliczka, sia detto che presentemente la miniera di Wieliczka non si occupa della produzione di sale per via artificiale, ma che preleva il sale liquido dalla società Solway, che l'estrae a mezzo di speciali perforazioni a Barycz presso a Wieliczka.

La società Solway ha preso in appalto dallo Stato, nel 1922, i terreni saliferi di Barycz. Furono fatti 13 fori, nei quali fu introdotta e compressa acqua dolce. L'acqua salata ricavata a mezzo di questa operazione di condensazione, viene condotta a mezzo di tubazioni alla fabrica di soda di Podgórze ed agli impianti Vacuum di Wieliczka. Nelle miniere di Lacko, Stebnik e Kalusz si effettua il procedimento identico con l'immissione di acqua salata nei serbatoi sotterranei di natura salina. L'operazione dura da uno a due mesi. Il complesso processo di produzione del sale a mezzo di questo sistema non può essere naturalmente descritto in poche righe; sia soltanto rilevato che è questo uno dei sistemi di produzione più interessanti e più moderni che si conoscano nel campo della tecnica mineraria.

Per quello che riguarda la produzione a Inowroclaw, si osserva che sino alla fine dell'anno 1923, l'acqua salata veniva estratta a mezzo di pompe dal pozzo Nr. 2 della miniera allagata, mentre ora, come a Barycz presso Wieliczka, essa si estrae a mezzo di tre condutture della profondità di 420 metri. Altrettanto si fa per la fabbrica di soda di Matwy, da parte della ditta Solway di Solno.

Gli impianti di condensazione a Wieliczka.

Gli impianti di condensazione di Wieliczka, che sono stati creati immediatamente prima della guerra mondiale, devono essere considerati un titolo d'onore del consigliere superiore minerario Antonio Mueller, già tanto benemerito delle saline di Wieliczka. Essi sono costituiti dagli stabilimenti di purificazione dell'acqua salata del riparto Vacuum e dell'impianto per il prosciugamento del sale. Vi sono inoltre magazzini di sale. L'acqua salata salifera fornita dalla ditta Solway viene trasportata fino ai grandi serbatoi in cemento armato, costruiti presso al pozzo Kościuszko, donde scorrono nei serbatoi più piccoli che si trovano presso all'impianto di condensazione. Questo è completamente meccanizzato.

Il sale liquido, liberato da corpi estianei, passa negli apparati Vacuum, che somigliano molto a quelli degli zuccherifici, viene fatto bollire, è centrifugato e poi asciugato; avvenuta la chiusura in sacchi, e pesato, il sale è pronto per la spedizione.

La produzione del sale si avvicina alle 120 tonnellate di sale condensato da tavola ogni 24 ore e richiede 17 operai per ogni turno.

Gli impianti di condensazione nella Piccola Polonia lavorano in parte col sale liquido naturale e in parte con quello ricavato dalle immisioni sotterranee di acqua salata nei serbatoi saliferi. Il sale liquido naturale viene estratto a mezzo di pompe a vapore da pozzi profondi circa 66 metri e rivestiti in legno. I recipienti per la bollitura e condensazione sono di ferro fuso ed hanno lo spessore da 8 a 9 millimetri. Essi hanno una superfice che va dai 52 ai 72 metri quadrati. Il riscaldamento avviene a mezzo di legna o di carbone a seconda dei casi.

Il sale ricavato dai recipienti per la bollitura e condensazione, passa ai serbatoi d'asciugamento, dove si asciuga a contatto dei gas attratti.

Fra i sottoprodotti del processo di condensazione vanno menzionati: 1) Il sale di sedimentazione, costituito dagli elementi che si separano alla prima operazione e che è in gran parte utilizzato per la produzione del sale per il bestiame. 2) Le scorie di sale, quello cioè che rimane dopo allontanato il sale migliore, e che viene adibito a scopi industriali.

Gli impianti di condensazione di Inowroclaw si distinguono soltanto in minima parte da quelli ora descritti; essi sono dotati di riscaldamento dal di sotto e dànno per ogni recipiente due graticole a scala. Ci sono a Inowroclaw 20 serbatoi di condensazione, dei quali 17 servono a produrre il sale condensato e tre il sale per bagni.

Per quanto riguarda gli impianti di Ciechocinek, sia detto soltanto brevemente che essi utilizzano una sorgente salina debole, d'un tenore del 5%; il sale liquido viene prima della bollitura trattato con la calce e graduato a mezzo di interessanti graticole spinose.

Qualche cifra.

Secondo i dati raccolti da K. Bukowski e A. Jackiewicz nella loro opera „Sól i saliny polskie" (Varsavia 1926), alla tabella 3, la produzione del

sale in Polonia nell'anno 1925 si riassume nelle cifre seguenti:

Saline	Sale condensato	Salgemma	Sale industriale	Somma
Wieliczka	22,002 tonn	92,583 tonn	2,011 tonn	116,596 tonn
Bochnia		41,203 "		41,203 "
Lacko	7,438 "			7,438 "
Drohobycz	5,150 "			5,150 "
Stebnik	7,609 "			7,609 "
Bolechów	4,783 "			4,783 "
Dolina	4,835 "			4,835 "
Kalusz	7,437 "			7,437 "
Lanczyn	4,923 "			4,923 "
Kosów	3,262 "			3,262 "
Ciechocinek	3,442 "			3,442 "
Inowrocław	38,940 "			38,940 "
Wapno		86,422 "		86 422 "
Solno			63,125 "	63,125 "
Barycz			29,568 "	29,568 "
Somma	109,821 tonn	220,208 tonn	94,704 tonn	424,733 tonn

Nelle 109,821 tonnellate di sale condensato, sono comprese:

1819 tonnellate di sale per l'industria
465 " " " il bestiame
855 " " " bagni
1250 " " di sedimentazione e scorie
totale 4389 tonnellate

Ne consegue che in tutte le saline sono state prodotte:

109,821 — 4,389 = 105,432 tonnellate di sale commestibile.

Nelle 220,208 tonnellate di sale minerale sono comprese:

18,499 tonn. di sale per le industrie
3,551 " " " il bestiame
totale 22,050 tonn.

Ne consegue che il sale minerale commestibile estratto complessivamente é di:

220,208 — 22,050 = 198,158 tonn.

Dalla somma delle varie qualità di sale sopra ricordate ricaviamo il seguente quadro di produzione:

1) Sale minerale: 105,432 + 198,158 tonn = 303,590 tonn
2) Sale per l'industria 1819 + 18,499 + 94,704 = 115,022 "
3) Sale per il bestiame 465 + 3,551 tonn = 4,016 "
4) Sale per bagni = 855 "
5) Sale di sedimentazione e scorie 1,250 "
totale 424,733 tonn

e precisamente:
a) nella Piccola Polonia:

1) Sale commestibile 189,298 tonn.
2) " per l'industria 39,312 "
3) " per bestiame 3,551 "
4) " di sedimentazione e scorie 643 "
totale 232,804 tonn.

b) nella Grande Polonia:

1) Sale commestibile 111,076 tonn.
2) " per l'industria 75,710 "
3) " per il bestiame 465 "
4) " per bagni 657 "
5) " di sedimentazione e scorie 579 "
totale 188,487 tonn.

c) nel Voievodato di Varsavia:

1) Sale commestibile 3,216 tonn.
2) " per bagni 198 tonn.
3) " di sedimentazione e scorie 28 "
totale 3,442 tonn.

Si può rilevare da queste cifre che la produzione di sale della Grande Polonia costituisce una pericolosa concorrenza a quella della Picola Polonia. Siccome poi oltre a ciò il salgemma della Grande Polonia, e precisamente quello proveniente da Wapno, è di un candore abagliante, mentre quello prodotto a Wieliczka e a Bochnia é di colorazione grigiastra, —ciò che non può esser certo indifferente ai consumatori—bisogna presumere che l'avenire della produzione del sale minerale non é nella Piccola Polonia, ma nella Grande Polonia e che perciò nella prima, la produzione finirà per limitarsi al sale condensato e ai sali per l'industria ed il bestiame.

Lo smercio del sale ricavato dalle saline si effettua a mezzo dell'Ufficio Vendita Sali di Varsavia (Biuro sprzedaży soli w Warszawie), che dipende dal Ministero delle Finanze, in base alle dispozioni del quale il sale viene ceduto ai grossisti.

I prezzi del sale all'ingrosso sono fissati dal Ministero delle Finanze. Presentamente essi sono, loco miniera, rispettivamente loco magazzino, per tonnellata:

1) Sale condensato di Wieliczka 220 zloty
2) " " dalle altre saline 200 "
3) Salgemma macinato di Wapno 200 "
4) " " " Wieliczka e Bochnia 132 "
5) " in pezzi di Wapno 198 "
6) " " " " Wieliczka e Bochnia 130 "
7) Sale per bagni 35 "
8) " " il bestiame e l'industria 40 "

I prezzi ai quali il commercio all'ingrosso cede il sale ai commercianti al dettaglio, devono esser confermati dalle Cabere di Finanze ed adeguati alle speciali condizioni delle singole località.

ING. FELIKS PIESTRAK.

L'INDUSTRIA PETROLIFERA POLACCA

(Przemysł naftowy polski)

1. Produzione dell'olio minerale in Polonia.

Le miniere petrolifere in Polonia sono sparse lungo i pendii dei Carpazi su d'una superficie di circa 400 kilometri da Pisarzowa (distretto di Nowy Sącz) nell'occidente della Polonia meridionale (Galizia) fino a Kosmacz e Słoboda rungurska (distretto di Kołomyja) nella parte orientale della Polonia meridionale, cioè a dire si estendono dalla frontiera occidentale della Galizia fino alla frontiera con la Romania.

In più di cento communi di questo territorio esistono pozzi petroliferi, dei quali alcuni a scarsa produzione di olio minerale; altri invece come p. e. quelli di Potok, Borysław, Schodnica e Bitków, formano centri importantissimi dell'industria petrolifera. I pozzi nella Galizia occidentale sono numerosi, ma poco produttivi, mentre considerevole è la produzione dei pozzi nella Polonia meridionale-orientale. Quella di Borysław particolarmente coi comuni vicini di Tustanowice e Mraźnica domina sulla produzione dei pozzi rimanenti ed indica che, sebbene l'olio minerale sia sparso lungo tutta la catena dei Carpazi, manifestando le sue traccie su una linea quasi ininterrotta, esso si è adunato in una quantità maggiore solo in alcuni tratti.

Nei terreni petroliferi polacchi, a profondità molto maggiori che negli altri paesi petroliferi, e cioè, nelle profondità maggiori ad un migliaio di metri (1300 — 1800) situate nell'eccenio o nell'eligocenio superiore, s'incontrano maggiori quantità d'olio minerale.

La tabella sotto riportata illustra il quantitativo, in tonnellate, dell'olio minerale prodotto in Polonia dall'anno 1884 sino al 1926.

I. Tabella.

Produzione dell'olio minerale in Polonia

Anno	Tonnelate	Anno	Tonnelate
1884	2 300	1905	801.800
1885	8.000	1906	760.440
1886	43.100	1907	1.775.970
1887	40.000	1908	1.721.590
1888	64,900	1909	2.053.150
1889	71,700	1910	1.761.420
1890	91.600	1911	1.453.030
1891	87.700	1912	1.186,500
1892	89 900	1913	1.071.040
1893	96.300	1914	878.020
1894	132.000	1915	730.090
1895	214.800	1916	919.090
1896	339,700	1917	849.730
1897	309.600	1918	822.940
1898	323.100	1919	831.700
1899	321.600	1920	765.020
1900	326,300	1921	704.870
1901	452.200	1922	713.100
1902	576.000	1923	737 180
1903	713.300	1924	770.790
1904	827.100	1925	811.910
		1926	796.087

Dalla prima tabella risulta che la produzione dell'olio minerale in Polonia è continuamente aumentata sino all'anno 1909 in cui ha raggiunto il massimo di 2.033.150 ton. Allora la Polonia, dopo l'America e il Caucaso occupava il terzo posto nella produzione mondiale dell'olio minerale. La minore produzione si verificò nell'anno 1921; dal 1922, cioè, già dal tempo della ricostituzione del nuovo Stato Polacco, essa è andata aumentando lentamente e nell'anno 1925 l'aumento comparato al livello minore risulta del 15,1/10%. L'anno 1926 segna una lieve diminuzione.

L'olio minerale di Borysław, o così detto tipo „Standard", di cui la produzione forma il 74% della produzione totale, contiene presso a poco gli elementi seguenti: 10% di benzina, 34% di nafta, circa il 17% di olio-gas, circa il 18% di olii pesanti e circa il 6% di paraffina. Altri olii minerali sono composti differentemente. L'olio minerale di Bitków contiene più del 36% di benzina, 35% di nafta, ed una quantità molto esigua di olii; l'olio minerale di Potok ha 15% di benzina, 40% di nafta, ed al resto è composto di olii-gas e di grassi; vi sono pure olii minerali, come quello di Harklowa, che contengono appena una piccola percentuale di benzina, 20% di nafta ed il resto di olii pesanti.

II. I terreni petroliferi statali.

Lo Stato Polacco è prorietario di considerewoli terreni petroliferi, che comprendono una superficie di 273.716 ettari, e sono coperti in maggior parte dalle foreste governative che trovansi nei Carpazi. Secondo il parere dei geologi queste superfici forestali sono formate di terreni petroliferi ed in molti di essi è stata accertata l'esistenze dell'olio minerale, come p. e. a Tustanowice, dove nei terreni governativi sono stati trivellati già una ventina di pozzi e cioè à Łodyna e Słoboda rungurska. I pozzi trivellati nei terreni governativi di Tustanowice danno una produzione di circa 40.000 ton. annuali, in Łodyna presso Ustrzyki Dolne nei terreni governativi esiste un vecchio pozzo la cui produzione ammonta a 200 ton., i pozzi sono qui poco profondi, come pure a Słoboda rungurska, dove la produzione annuale è di 400 ton.

Il Ministero dell'Industria e del Commercio essendo proprietario di grandi superfici di terreni petroliferi, ed allo stesso tempo comprendendo quanto è grande, per l'aumento della produzione dell'olio minerale, l'importanza delle trivellazioni nei nuovi terreni, ha fissato le condizioni di appalto di essi alle imprese private.

Le condizioni sono le seguenti:

1) Ciascuna delle ditte che concorrono all'appalto di terreni governativi puo ricevere, a sua scelta, una superficie di circa 2.000 ettari per gli esami geologici preliminari; il Governo poi può concedere

ancora l'appalto di altri 2.000 ettari però, egli stesso assegna il detto terreno.

2) Entro due anni devono essere compiuti gli esami geologici preliminari, e nel medesimo termine debbono essere stabiliti i punti nei quali la ditta intende effettuare le trivellazioni.

3) Nel secondo anno nei terreni prescelti, devono essere iniziate le trivellazioni di almeno due pozzi.

4) Massimo entro cinque anni dalla firma del contratto, deve essere fatta la divisione dei terreni in parcelle d'una superficie da 50 fino a 100 ettari, parcelle suddivise alternativamente delle quali una viene concessa all'imprenditore e l'altra ritenuta dallo Stato.

5) In ciascuna parcella, entro altri due anni, deve essere costruito un pozzo.

6) Le percentuali „lorde", per il Tesoro dello Stato, si calcolano sul 10% — 16%, e ciò dipende dalla località in cui si trovano i pozzi.

7) Il contratto è valido per 25 anni, con diritto di prolungazione per altri 15 anni.

In base a queste condizioni furono appaltati circa 10.000 ettari di nuovi terreni.

Sui terreni appaltati si stando effettuando delle trivellazioni di vari pozzi nei seguenti distretti: Drohobycz, Berechy, Nahujowice, Kołpiec e Witwica e di Stanisławów nonchè nei comuni di Lucza e Pasieczna.

Al fine di aumentare la produzione dell'olio minerale in Polonia, di intensificare le trivellazioni è stata progettata una legge, che darà una serie di privilegi alle trivellazioni esplorative nei nuovi terreni e cioè: l'esenzione da tutte le imposte del capitale investito nelle trivellazioni esplorative, esenzione dal dazio doganale per le macchine e strumenti trivellatori — destinate per esse — e l'esenzione dalle imposte di richezza mobile riferentisi alla produzione di cinque pozzi nei terreni in esplorazione ecc.

III. Industria petrolifera delle raffinerie.

In Polonia le raffinerie presentemente attive per la trasformazione dell'olio minerale, sono 31; la più grande di esse è quella governativa di Drohobycz, che può trasformare fino a 25.000 vagoni di olio minerale all'anno. Presentamente però, a causa dell'esigua produzione di olio minerale, la detta raffineria come pure le altre, non sfruttano tutta la loro capacità produttiva.

In Polonia le raffinerie dispongono d'impianti perfetti; molte di esse hanno una distillazione continua, distillazioni nel vuoto, apparecchi per la produzione della paraffina e purificazione di essa, apparecchi per la rettificazione della benzina ecc. e quindi, per questa ragione, i prodotti petroliferi polacchi, come il petrolio, la benzina di diversi generi la paraffina, sono, riguardo alla loro buona qualità, ben conosciuti in Europa.

Le tabelle II, III, IV e V dimostrano la quantità (in tonnellate) dell'olio minerale raffinato, la quantità dei prodotti petroliferi fabbricati, il consumo interno e l'esportazione dei prodotti del petrolio negli anni 1923 fino al 1926.

II. Tabella.

Quantità dell'olio minerale. raffinato.

Anno	Tonnellate
1923	653.943
1924	704.284
1925	715.130
1926	780.769

III. Tabella.

Quantità dei prodotti petroliferi fabbricati (in tonnellate).

Prodotti:	1923	1924	1925	1926
Benzina	83,213	91,095	96,570	93,240
Nafta	199,557	197,290	202,760	233,596
Olio-gas	196,081	113,340	116,610	155,170
Olii pesanti . . .	99,308	119,231	128,340	103,379
Paraffina	27,097	34,012	33,960	39,615
Candele	1,345	511	1,330	578
Vaselina	311	369	260	265
Asfalto	15,163	7,836	12,570	17,291
Cok	6,305	9,038	10,760	10,800
Semilavorati . . .	81,033	54,694	43,170	53,546
Olii pesanti . . .	917	1,115	1,520	2,484
Totale . .	610.335	628.531	647,950	709,964

IV. Tabella.

Consumo interno dei prodotti petroliferi (in tonnellate).

Prodotti:	1923	1924	1925	1926
Benzina	21,015	15,797	24,830	17,169
Nafta	117,097	99,885	128,070	135'556
Olio-gas	29,509	30,249	26,100	24,100
Olii pesanti . . .	47,389	42,130	47,400	64,464
Paraffina	9,270	7,670	8,540	7,346
Candele	1,150	549	1,100	620
Vaselina	323	318	330	293
Asfalto	5,439	1.434	2,470	7,563
Cok	699	1,132	2,660	2,717
Semilavoreti . . .	59,704	44,082	23,180	31,255
Olii pesanti . . .	1,034	975	1,380	2,224
Totale . .	292,629	244.221	266,060	293.306
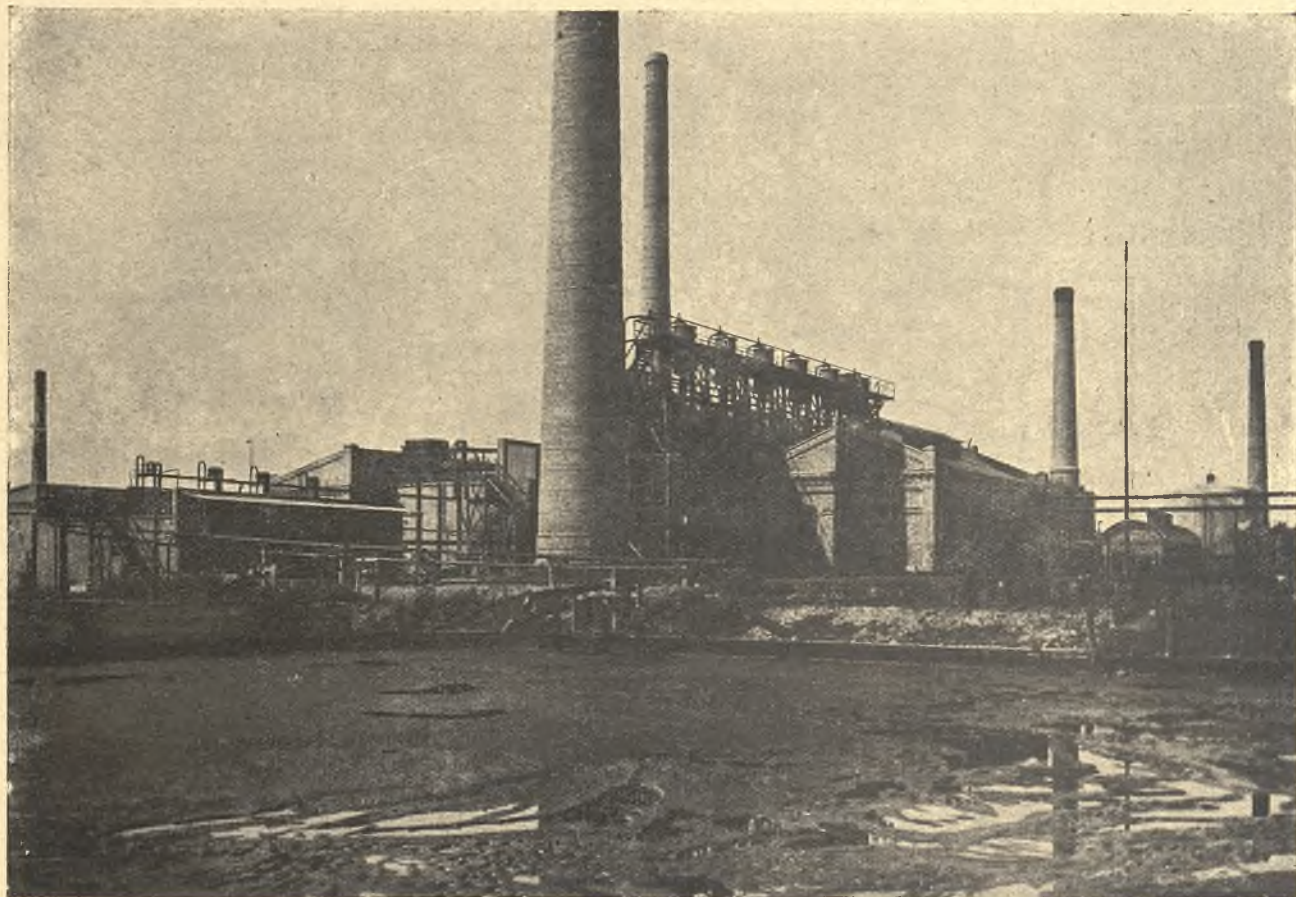
Raffineria statale di nafta a Drohobycz. — Państwowa rafinerja nafty w Drohobyczu.

Bacino petrolifero di Borysław. — Borysławskie Zagłębie naftowe.

V. Tabella

Esportazione dei prodotti petroliferi (in tonnellate)

Prodotti:	1923	1924	1925	1926
Benzina . . .	61,689	78,304	66,537	77,689
Nafta	65,436	101,919	73,629	108,745
Olio-gas	66,379	83,536	80,889	143,669
Olii pesanti . . .	60,482	71,523	55,479	54,673
Paraffina	24,131	25,544	23,625	31,460
Candele	297	51	61	138
Vaselina	36	124	37	—
Asfalto	3,918	3,553	3,936	15,490
Cok	6,251	6,180	7,313	9,489
Semilavorati . . .	26,283	34,139	22,356	18,255
Olii pesanti . . .	39	116	134	135
Totale .	314,941	404,989	333,996	459,743

VI. Tabella

Esportazione dei prodotti petroliferi (in tonnellate)

Paesi:	1923	1924	1925	1926
Austria	51,300	53,507	33,813	49,763
Cecoslovacchia . .	102,063	133,674	112,397	115,721
Danzica	36,817	59,569	69,916	178,710
Jugoslavia. . . .	1,458	1.208	1,067	1,354
Lituania	—	135	427	3,767
Germania	81,139	104,290	66,115	24,837
Russia	590	1,416	1,063	1,612
Romania	1,903	1,683	1,850	1,915
Svizzera	14,770	22,588	29,943	39,168
Ungheria	18,194	17,227	5,498	9,327
Italia.	357	882	2,129	5.465
Altri paesi . . .	6,350	8,810	9,778	38,104
Totale .	314,941	404,989	333,996	459,743

Oltre a ciò, usufruendo del porto di Danzica, vengono esportati, destinate a certi paesi, che nella tabella VI figurano sotto la rubbrica „altri paesi", ancora altre quan'tità di prodotti.

I mercati principali della vendita dei prodotti petroliferi polacchi esportati via terra, sono: la Cecoslovacchia, la Germania, poi segue l'Austria, l'Ungheria e la Svizzera. Un mercato affatto nuovo al quale nei tempi di anteguerra non giungevano i prodotti dell'olio minerale galiziano, e che presentemente vi arrivano via mare, sono i paesi baltici (Lettonia, Estonia e Danimarca, (l'Inghilterra e la Francia, e ciò grazie al fatto che la Polonia, ha uno sbocco sul Baltico via Danzica.

L'esportazione dei prodotti petroliferi polacchi via Danzica ha tutte le condizioni necessarie per un maggior sviluppo, come risulta dalla tabella VII dell'esportazione da Danzica negli altri paesi, nell'anno 1925 e 1926.

L'esportazione dell'anno scorso è stata tre volte maggiore di quella nell' anno 1925.

VII. Tabella

Esportazione dei prodotti petroliferi attraverso Danzica (in tonnellate)

PAESI	1925	1926
Inghiltera	13,477	36,258
Belgio	3,581	15,560
Danimarca	6,948	20,735
Egitto	—	2
Estonia	5,093	4,979
Finlandia	8,501	10,044
Francia	5,228	33,246
Grecia	—	14
Spagna	25	—
Olanda	10	2,559
Lituania	2,046	10,889
Lettonia	480	7,446
Germania	4,439	4,349
Norvegia	1,795	258
Palestina	11	8
Polonia	124	—
Svezia	5,509	23,501
Turchia.	—	115
Italia.	—	935
Altri paesi	33	397
Totale .	56,440	171,395
Consumo nella Libera Citta di Danzica	7,391	9,847
Totale .	63,831	181,242

DOTT. STEFAN BARTOSZEWICZ

WYWÓZ WĘGLA POLSKIEGO DO ITALJI

(L'esportazione del carbone polacco in Italia)

Ogromny wzrost wywozu węgla polskiego z Polski do Italji, datujący się od czasu strajku angielskiego i doniosła rola, jaką odgrywa on w bilansie handlu polsko-italskiego, skłonił Redakcję do podjęcia ankiety wśród szeregu wybitnych osobistości ze świata finansowego i przemysłowego, której celem jest rzucenie światła na możliwości rozwoju tego eksportu.

Niżej przytaczamy odpowiedź p. JÓZEFA TOEPLITZA, Delegata Zarządu (Amministratore Delegato) Banca Commerciale w Medjolanie, która ze względu na kompetencję, jaką p. dyr. Toeplitz posiada w sprawach handlu węglem między Polską a Italją, niewątpliwie obudzi żywe zainteresowanie zarówno wśród sfer rządowych, jak i przemysłowych Polski.

Pytania i odpowiedzi brzmią, jak następuje:

— Jakie czynniki, zdaniem Pańskiem, składały się na słabe do niedawna zainteresowanie w Italji węglem polskim?

— Słabe do niedawna zainteresowanie w Italji węglem polskim było spowodowane faktem, że taryfy transportowe, tak lądowe, jak i morskie,

będąc zbyt wysokie, uniemożliwiały konkurencję z węglem innego pochodzenia.

Dzięki żmudnej pracy i usilnym staraniom najpoważniejszych firm italskich i polskich, zdołało się osiągnąć od Zarządów zainteresowanych kolei, w pierwszym rzędzie kolei austrjackich, zniżkę taryfy transportowej, i ta okoliczność umożliwiła uczynienie pierwszego eksperymentu sprowadzenia węgla polskiego do Italji na większą skalę.

— Jakie były przyczyny wzmożenia wywozu węgla polskiego do Italji?

— Próba dostarczenia węgla górnośląskiego wielkim przedsiębiorstwom przemysłu włoskiego, uczyniona przez wspomniane firmy, dała zadawalające rezultaty. Węgiel górnośląski zdołał zastąpić w niektórych gałęziach przemysłu, szczególnie zaś w przemyśle metalurgicznym, splint angielski.

— W jakich przeważnie częściach Italji i komu węgiel polski jest w Italji sprzedawany?

— Węgiel polski sprzedaje się obecnie w Italji przeważnie przemysłowi metalurgicznemu.

— Jakie doświadczenie zrobiono w Italji z węglem polskim?

— Doświadczenie, zrobione w Italji z węglem polskim, jest naogół pomyślne, jakkolwiek trzeba jeszcze zawsze używać wobec konsumentów perswazji, ponieważ chętniej posługują się oni węglem angielskim.

— Jak się obecnie przedstawia dostawa węgla do Italji drogą lądową i morską?

— Transporty drogą lądową przedstawiają konwenjencję dla konsumentów terytorjum weneckiego i lombardzkiego, podczas gdy dla Piemontu i Ligurji jest nieodzowny transport morski.

Trudności, napotykane przy ładowaniu w Gdańsku, oraz wysokie koszty transportu z jednej strony, z drugiej zaś strony również znaczne koszty transportu kolejowego z Katowic do Gdańska, jeszcze i teraz nie pozwalają na rozwój na większą skalę importu węgla polskiego do Italji.

— Na konkurencję jakich krajów napotyka węgiel polski na rynkach italskich?

— Węgiel górnośląski napotyka tutaj na bardzo poważną konkurencję węgla angielskiego, niemieckiego i węgla z Zagłębia Saary.

— Jaka jest pojemność rynku italskiego dla węgla polskiego w chwili obecnej i jakie istnieją możliwości na przyszłość?

— Nie można przewidzieć w chwili obecnej, jaką może być pojemność rynku italskiego w przyszłości i w tym względzie należy przestrzedz przed zbytniemi iluzjami. Wskazane jest jednak przedewszystkiem, by tak kopalnie, jak i rząd polski ułatwiły importerom włoskim ich niełatwe zadanie przez stworzenie z ich strony poważnej i miarodajnej organizacji, któraby powinnaby popierać pod każdym względem eksport, dając równocześnie rękojmię ścisłego wykonywania otrzymywanych z Italji zamówień.

WIELKI PRZEMYSŁ ŻELAZNY W ITALJI *)

(Industria siderurgica in Italia)

Znaczenie wielkiego przemysłu żelaznego dla Italji uwydatniła dopiero wojna światowa. Przedtem pokrywała Italja zapotrzebowanie surowców żelaza przeważnie z Niemiec, tem więcej, że brak odpowiedniego węgla dla hutnictwa i niedostateczna ilość rudy żelaznej, utrudniały należyty rozwój przemysłu żelaznego Italji. Wojna z Niemcami i Austrją postawiła Italję w bardzo trudne położenie. Nastąpił przymusowy rozwój przemysłu, potrzebnego do budowy armat, okrętów i wogóle wszelakich urządzeń wojennych. Powstały wielkie piece, które z powodu braku węgla zużytkowywały siłę elektryczną, wybudowano ogromne zakłady hydro-elektryczne i w ten sposób stworzono pewne podstawy rodzimego przemysłu żelaznego, uniezależnionego od zagranicy. Gdy przed wybuchem wojny Italja posiadała 11 pieców elektro - stalowych, dziś jest ich przeszło 200, a w tem niektóre wielkich rozmiarów, przewyższające wielokrotnie jednostki przedwojenne.

Po wojnie światowej wielki przemysł żelazny Italji stanął przed nowem zadaniem przystosowania się do warunków pokojowych, co spowodowało początkowo dość poważne załamanie się linji jego rozwoju. Dopiero celowe i energiczne rządy faszystowskie, po uporządkowaniu całego kompleksu zagadnień gospodarczych, ugruntowały należycie podstawy rodzimego przemysłu żelaznego Italji.

Italja jest niedość zasobna w bogactwa mineralne, szczególnie w zakresie węgla i rudy żelaznej **) Na podstawie dotychczasowych badań Italja posiada około 100 miljonów ton rezerwy rudy żelaznej, zawierającej ca 40% czystego żelaza. Wydobycie rudy żelaznej wynosiło przed wojną przeciętnie około pół miljona ton rocznie, w roku zaś 1917 osiągnięto rekordową cyfrę około miljona ton. Ruda znajduje się na wyspie Ilve w $^5/_6$ ilości wszystkich pokładów Italji, następnie w Cogne i Nurza. Wydobycie rudy ostatnich lat przedstawiało się w sposób następujący:

1921	1922	1923	1924	1925	1926
w tysiącach ton					
279	311	341	393	472	—

*) Ze względu na doniosłe znaczenie tego działu przemysłu Redakcja wróci jeszcze doń w całym szeregu artykułów specjalnych. *(Przyp. Red.)*

**) W ostatnich czasach odkryto jednak nowe podkłady rudy żelaznej, które mogą uniezależnić Italję od dowozu z zagranicy. (Patrz Nr. 2 n. wydawn., str. 21). *(Przyp. Red.)*

Rozmiary produkcji surowca żelaznego oraz importu złomu i produkcji stali obrazuje tabelka następująca:

	średnio 1909/13	1917	1923	1924	1925	1926
	w tysiącach ton					
prod. surówki	334	471	236	304	482	529
import złomu	232	—	132	434	961	764
prod. stali	800	1.330	1.142	1.359	1.786	1.620

W pierwszych latach po wojnie wysokie ceny na węgiel były powodem spadku produkcji krajowej i sprzyjały sprowadzaniu materjałów gotowych, wzgl. półfabrykatów z zagranicy. Dopiero wprowadzona 1 lipca 1921, nowa taryfa celna umożliwiła pewną ochronę rodzimego przemysłu żelaznego. Import żelaziwa w ostatnich latach kształtował się, jak następuje:

	średnio 1909/13	1923	1925	1926
	w tysiącach ton			
surówki i stali zlewnej	528	205	493	286
wyrobów żel.	96	31	36	27

Z wyżej przytoczonych danych wynika, iż w ostatnich latach rozwój przemysłu żelaznego Italji kształtował się naogół pomyślnie.

Zmniejszenie się produkcji w roku 1926 przypisać należy podniesieniu się cen węgla w związku ze strajkiem angielskim oraz zwyżce kursu lira, która musiała wywołać obawy wobec niepewnej konjunktury.

Po wojnie Italji przypadły położone w okolicach Tryjestu zakłady hutnicze Servola, składające się z trzech wysokich pieców o pojemności około 300 t. przeciętnie każdy, stanowiące 25% całkowitej pojemności hutnictwa żelaznego Italji.

Austrja wybudowała wspomniane zakłady nietylko w celach eksploatacji wprawdzie nieznacznych, położonych w okolicach Tryjestu, pokładów rudy żelaznej, ale szczególnie celem zużytkowania potężnych rezerw rudy żelaznej w centralnej Bośni, dzisiaj należącej do Jugosławji. Dowóz węgla uskutecznia się łatwo drogą morską. Zakłady te uruchomiono po wojnie dopiero w roku 1926 i obecnie zatrudniają one przeszło 3.000 robotników. W 96 piecach wypala się dziennie 450 ton koksu przy produkcji 80.000 m³ gazu dla miasta Tryjestu, 6 ton siarczanu amonjakowego dla rolnictwa i 2 tony benzolu. Zakłady posiadają maszyny o sile 2500 MK. Oprócz wyżej wzmiankowanych 3 wielkich pieców, znajdują się jeszcze w użyciu dwa piece martenowskie dla produkcji stali. Walcowni po wojnie nie uruchomiono jeszcze.

Utrzymanie ciężkiego przemysłu żelaznego zawdzięcza Italja obfitym siłom wodnym i zużytkowaniu ich dla celów elektro-metalurgicznych. Znalazły też one w ostatnich czasach ogromne zastosowanie przy wytwórczości stali. Produkcja stali w piecach elektrycznych wynosiła przed wojną zaledwie 20.000 t. w roku natomiast 1921 wynosiła 153.000 t. i w roku 1924 — 900.000 t. W zakładach tych zatrudnionych jest 120.000 robotników.

Przy produkcji stali bardzo wielką rolę odgrywa otrzymanie dostatecznej ilości złomu żelaznego. Francja, będąca dotychczas największym dostawcą złomu, wymaga za dostarczenie takowego odpowiedniej kompensaty w postaci umożliwienia dostarczenia odpowiedniej ilości wyrobów gotowych, co naturalnie jest dla italskiego przemysłu żelaznego bardzo trudnym warunkiem do przyjęcia. Ostatnio Niemcy dostarczały dość znaczne ilości złomu, lecz, jak to wyżej wykazano, import złomu zmniejszył się w roku 1926.

Na pewne trudności napotykają w Italji odlewnie żelaza, gdyż są one w zupełności zależne od cen węgla w związku z niemożnością praktycznego zużytkowana pieców elektrycznych. W piecach elektrycznych wyprodukowano w roku 1921 tylko 14.000 ton.

Wielka odległość środowiska przemysłowego italskiego od centrów węglowych wpływa tutaj ujemnie na cenę produktu.

W tych warunkach przemysł żelazny musi dążyć do uzyskania możliwie najtańszego surowca. W związku z tem przemysłowcy italscy domagają się od rządu ulg taryfowych na kolejach oraz zupełnego zwolnienia ich od płacenia cła za surowiec.

Jednocześnie bardzo pomyślnie rozwija się w Italji przemysł maszynowy, mając do dyspozycji stosunkowo tanią siłę roboczą i przedewszystkiem tanią energję elektryczną, pochodzącą z licznych zakładów hydro - elektrycznych, pobudowanych z ogromnym nakładem pracy i kapitału w ostatnich kilku latach.

INŻYNIER WITOLD OKONIEWSKI.

PRZEMYSŁ WEŁNIANY ITALJI

(L'industria laniera in Italia)

Przemysł wełniany w Italji podobnie, jak przemysł jedwabny, posiada tradycje wiekowe. Już w wieku 14-tym stanowił on źródło znacznych zysków dla kupców i przemysłowców toskańskich, a początki jego w Piemoncie, w tym najważniejszym ośrodku przemysłu wełnianego, sięgają w głąb wieków średnich.

W czasach nowszych, mianowicie w pierwszej połowie 19-go stulecia przemysł wełniany zawdzięcza swój rozkwit dwóm wielkim przemysłowcom i patrjotom: Francesco Rossi'emu i Pietro Selli'emu, którzy pierwsi w Schio i Biella wprowadzili nowoczesne urządzenia fabryczne. Przemysł ten przez długie lata pokrywał potrzeby rynku wewnętrznego tylko częściowo. Dopiero w ostatnich dwóch dziesiątkach lat, szczególnie w czasie wojny, przemysł ten, zmuszony całkowicie pokrywać potrzeby armji, rozwinął się do tak znacznych rozmiarów, że dziś stanowi jeden z najważniejszych przemysłów wywozowych Italji.

Według ilości zatrudnionych robotników, przemysł wełniany zajmuje obecnie czwarte miejsce, po przemysłach jedwabnym, bawełnianym i żelaznym. Liczba ich wynosiła w r. 1918, t. j. w roku, kiedy został sporządzony ostatni spis ludności, 65.000 robotników, natomiast w r. 1907 wynosiła ona — 38.000, w r. 1894 — 30.000 i w r. 1875 — 25.000. Normalnie przemysł ten jest w stanie zatrudnić ok. 75.000 robotników. Obecnie istnieje w Italji 1100 firm, posiadających 1200 fabryk i rozporządzających maszynami o mocy łącznej 50—70 tys. HP. Produkcja roczna wyrobów wełnianych wynosi ok. 2 i pół miljarda lirów. Pokrywa ona obecnie przeszło $^{8}/_{10}$ zapotrzebowania rynku wewnętrznego i wywożona jest zagranicę.

Wartość wywozu od trzechlecia 1909—1913 do r. 1926 wzrosła w stosunku 1 do 17,3, natomiast przywozu — 1 do 4,1.

Rozwój wywozu tkanin wełnianych we wspomnianych latach zobrazowany jest w tabelce następującej:

		1909—13 (przeciętciowo)	1923	1924	2925	1926 (9 mies
		w tys. cetn. metrycz.				
Tkaniny z czystej wełny	Przywóz	32.0	23.7	15.8	16.7	11.6
	Wywóz	13.5	38.6	70.0	85.1	61.6
Tkaniny półwełniane	Przywóz	—	0.4	0.5	0.4	0.2
	Wywóz	—	11.8	9.3	9.8	6.7

Należy zauważyć, że liczby przedwojenne obejmują zarówno tkaniny z czystej wełny, jak i półwełniane. Wartość przywozu tkanin przed wojną wynosiła przeciętnie rocznie 46,1 milj. lirów, wywozu zaś — 13,7 milj. W r. 1925 wartość ta wzrosła do 480.5 milj. i utrzymała się na tym samym mniej więcej poziomie w r. 1926. Kiedy przed wojną przywóz przewyższał wywóz o przeszło 200%, obecnie ma miejsce przeszło 100%-owa przewyżka wywozu.

Dane wyżej przytoczone świadczą o niezmiernie intensywnem tempie rozwoju przemysłu wełnianego w Italji, który stopniowo zaczyna odgrywać coraz wybitniejszą rolę na rynkach światowych.

Rozpatrzmy się w poszczególnych działach tego przemysłu.

Surowce. W miarę rozwoju przemysłu wełnianego wzmagał się również przywóz wełny surowej i mytej. Świadczą o tem dane następujące:

	1900—13	1923	1924	1925	1926
	w tys. cetn. metr.				
Wełna surowa . .	84,7	294 8	309.5	302.4	412.1
Wełna prana . . .	52.0	55.3	45.7	46.8	53 9
Wełna czesana i gremplowana . .	71.4	43.5	27.7	23.7	19.5
Przędza wełniana .	4.8	8.1	5.0	7.5	4.6 (9 mies.)
Odpadki i wyczesanki	40.7	28.4	36.9	43.5	33.3 (9 mies.)

Z danych powyższych wynika, że konsumcja wełny surowej w Italji wzrosła z 200—250 tys. cent. metr. prawie do 500 tys. w r. 1926. Szczególnie bardzo znaczny wzrost przywozu wełny do Italji miał miejsce w r. 1926.

Na uwagę zasługuje przemiana, jaka się dokonała w ustosunkowaniu poszczególnych pozycyj, dotyczących przywozu wełny do Italji. Otóż przed wojną przywóz wełny surowej stanowił $^{2}/_{10}$ ogólnego przywozu wełny; obecnie wynosi on $^{6}/_{10}$, przyczem wywóz wełny pranej i szczególnie czesanej, gremplowanej i sztucznej stale się zmniejsza. Świadczy to o ciągłem udoskonalaniu się przemysłu wełnianego w Italji, który dzięki wprowadzeniu odpowiednich maszyn coraz bardziej uniezależnia się od przvwozu obcej wełny czesanej i pranej.

Hodowla owiec, a zatem i produkcja wełny surowej stale się wzmaga. W r. 1881 liczono w Italji wszystkiego 8 i pół milj. owiec, produkcja zaś wełny wynosiła — 140 tys. cetn. metr., w r. natomiast 1925 liczba owiec wzrosła do 12 i pół milj. sztuk, produkcja zaś wełny do 260 tys. cetn. metr., z czego około 150.000 znajduje zastosowanie w przemyśle włókienniczym. Pozostałe 100.000 częściowo się wywozi, częściowo zaś zużywa się w gospodarstwie domowem oraz w przemyśle meblarskim.

Przędzalnie. Naogół przędzenie wełny pranej i gremplowanej wiąże się z przemysłami tkackim i dzianym. Dlatego też dane statystyczne, dotyczące przędzalni, nie odtwarzają w sposób należyty znaczenia tej gałęzi przemysłu wełnianego. Niemniej jednak istnieją w dość znacznej ilości średnie zakłady przemysłowe, które zajmują się wyłącznie przędzeniem wełny gremplowanej. Fabryki te w r. 1907 li-

czyły 230.000 wrzecion, w r. zaś 1918 — 520.000. Obecnie tych wrzecion jest w Italji około 600.000. Połowa ich znajduje się w Piemoncie, 15% w Lombardji, 15% — w Wenecji i 20% w Toskanji, Abruzzy i t. p. Liczba robotników, zatrudnionych w tych przędzalniach, wynosi 15 — 20.000. Zdolność ich produkcyjna sięga 300 tys. cetn. metrycznych przędzy rocznie.

Co się tyczy przędzenia wełny czesanej, istnieje ono w Italji jako odrębny dział przemysłu wełnianego, niezależnie od przemysłu tkackiego. Fabryk, zajmujących się przędzeniem tej wełny, jest w Italji jedenaście, liczba zaś czynnych w nich wrzecion — 400.000, co odpowiada $^2/_3$ wszystkich istniejących w Italji wrzecion czesankowych.

Należy zauważyć, iż liczba wrzecion czesankowych w Italji wzmaga się w niezmiernie szybkiem tempie. W r. 1867 wynosiła ona 8500, w r. 1894 — 94228, w r. 1907 — 259.976, w r. 1913 — 377.538, w r. 1918 — 435.000, w r. 1923 — 500.000 i obecnie — ok. 600.000. Również i w tym dziale przemysłu wełnianego pierwsze miejsce zajmuje Piemont (300.000 wrzecion), drugie zaś Wenecja (150.000). Pozostałe wrzeciona czesankowe znajdują się w Lombardji i w nieznacznej ilości w innych częściach kraju. Naogół przemysł ten zatrudnia przeszło 15.000 robotników.

Produkcja przędzy czesanej całkowicie pokrywa zapotrzebowanie przemysłu italskiego, a nadto częściowo stanowi przedmiot wywozu. W pierwszych dziewięciu miesiącach r. 1926 wywieziono jej 5500 cetn. metr., z czego 1825 — do krajów Bałkańskich i Turcji i 2150 do połud. Ameryki.

Oprócz wełny pranej i czesanej w Italji produkuje się różne gatunki przędzy, używanej do robót szydełkowych. Wyroby przędzalni italskich, dzięki ich miękkości i pięknym barwom, są ogromnie poszukiwane. Wytwarzaniem wspomnianych gatunków przędzy zajmuje się w Italji około 12 fabryk, z których niektóre produkują gatunki cieszące się znacznym popytem.

T k a c t w o. Tkactwo wełniane uprawiane jest we wszytkich niemal prowincjach Italji. W najszerszym zakresie uprawiane jest ono w Piemoncie, Wenecji, Lombardji i Toskanji. Liczba mechanicznych warsztatów tkackich, która w r. 1876 wynosiła 2364, w r. 1894 — 6507 i w r. 1904 — 10567, obecnie określana jest na 21.000.

Oprócz warsztatów tkackich mechanicznych istnieją warsztaty tkackie ręczne w Italji środkowej i południowej. Ich liczba wynosi ok. 2000. Przemysł tkacki zatrudnia ok. 40.000 robotników.

T k a n i n y z p r z ę d z y g r e m p l o w a n e j. Najważniejszemi tkaninami z przędzy gremplowanej są: lekkie i ciężkie materjały na ubrania, sukno, materjały fantazyjne na płaszcze i ubrania, materjały na spodnie i ubrania sportowe, flanele, sukno wojskowe i t. p.

Wytwarzaniem tych materjałów zajmuje się prawie 300 firm większych i mniejszych.

T k a n i n y z p r z ę d z y c z e s a n e j. Wytwarzaniem tkanin z przędzy czesanej, przeznaczonych na odzież damską, zajmuje się ok. 100 firm. Wyroby te wyparły obecnie wyroby angielskie i całkowicie opanowały rynek wewnętrzny. Obecnie w niczem nie ustępują one wyrobom zagranicznym.

T k a n i n y n a o d z i e ż d a m s k ą. W wytwarzaniu materjałów fantazyjnych i gładkich na odzież damską, wyspecjalizowało się w Italji ok. 20 firm, których zakłady zaopatrzone są w najnowsze urządzenia. Wytwarzają one również kaszmir na szale kolorowe i czarne, cieszące się ogromnym popytem na rynku krajowym.

I n n e t k a n i n y. Niektóre zakłady tkackie wyspecjalizowały się w wytwarzaniu materjałów na stroje balowe, materjały nieprzemakalne, na kostjumy dla turystów i myśliwych oraz w wytwarzaniu alpagi na kostjumy kąpielowe. Dwie powstałe niedawno fabryki specjalnie wytwarzają materjały podszewkowe z przędzy alpagowej. Nadto istnieją fabryki, które wytwarzają wyłącznie sukna polowe dla wojska, koce i kołdry (około 60 fabryk), pledy do podróży, dery (ok. 30) i t. p.

W północnej Lombardji i Piemoncie istnieją wielkie fabryki, które wyłącznie wytwarzają aksamit z wełny na meble oraz na pokrycia w wozach kolejowych, statkach, automobilach i t. p. Niektóre fabryki produkcję tę udoskonaliły do tego stopnia, iż wywożą swe wyroby zagranicę: do Anglji, Niemiec i Francji. Filce i tkaniny, używane do celów przemysłowych, wytwarza około 15 fabryk. Z nich niektóre posiadają specjalne do wytwórczości tych tkanin urządzenia fabryczne. Produkują one wszelkie gatunki tych tkanin i m. in. tkaniny filcowe i tkaniny do maszyn, używanych w przemyśle włókienniczym i papierowym, do naboi i t. p. Szczególnie ogromnie udoskonalił się przemysł italski w wytwarzaniu kapeluszy filcowych, których dobroć słynie na całym świecie. Wspomnieć jeszcze należy o wysokich zaletach italskiego przemysłu kobiercowego. Zaznaczyć należy, iż w okolicach Bari oraz w Sardynji i na Sycylji kwitnie przemysł dywanowy ręczny, a jego wyroby nie ustępują w niczem dywanom, pochodzącym z Turcji i Persji.

H a n d e l w y w o z o w y. Rozwój wywozu wyrobów przemysłu wełnianego w Italji zobrazowany jest w zestawieniu następującem:

	1913	1923	1924	1925	1926
	w cetnarach metrycznych				
Tkaniny wełniane	19.876	38.788	70.112	85.277	70.112
Tkaniny półwełniane (15% bawełny i 50% wełny) . . .	8.831	11.910	9.382	9.805	8.888
Tkaniny wzorzyste i haftowane	64	141	74	484	120
Aksamit wełniany, zmieszany z bawełną	—	10	23	22	13
Kobierce na podłogę kołdry i wyczoski	1.893	3.629	6.384	9.694	12.317
Tkaniny filcowe	3.918	6.099	6.573	12.446	17.752

Z liczb powyższych wynika, iż najbardziej intensywny jest rozwój wywozu wyrobów z wełny czystej lub z domieszką bawełny poniżej 50%, wywóz

natomiast tkanin wełnianych z domieszką bawełny powyżej 50% nie przekroczył poziomu przedwojennego. Dość znacznie wzmógł się również wywóz kobierców i kołder oraz tkanin filcowych.

Co się tyczy zmian, jakim uległy kierunki wywozu, odtwarza je tabelka następująca: (w kwintalach).

Kraje	1913		1923		1924		1925	
	q	%	q	%	q	%	q	%
Kraje bałkańskie i dunajowe . . .	2.451	12	19.629	53	34.894	51	33.506	40
Inne kraje europejskie	1.226	6	1.543	4	2.071	3	4.463	5
Kraje pozaeuropejskie śródziemnomorskie	2.221	11	2.518	7	5.368	8	7.608	9
Daleki Wschód i Poł. Afryka . .	3.773	19	5.547	15	11.849	17	16.957	20
Ameryka	6.653	34	4.479	12	9.205	13	11.434	15
Ogółem . .	19.759	100	37.198	100	64.455	100	83.391	100

Z danych powyższych wynika, iż jakkolwiek wywóz do Ameryki w liczbach absolutnych wzrósł, jej udział procentowy zmalał. Natomiast wywóz do południowo - wschodnich krajów europejskich wzrósł znacznie zarówno w liczbach absolutnych, jak i względnych. Należy zaznaczyć, iż w związku ze wzmagającym się protekcjonizmem celnym w tych krajach, wywóz do nich w ostatnich latach powoli się zmniejsza i szczególnie bardzo dotkliwie odbiło się to na cyfrach wywozu w r. ub. (z wyjątkiem Turcji).

Wywóz na Daleki Wschód stale się zwiększa, przyczem szczególnie bardzo znaczny wzrost wykazał wywóz w tym kierunku w r. 1926. Najlepszymi rynkami zbytu dla wyrobów italskich są Indje brytyjskie i holenderskie. Również wzmaga się wywóz do Ameryki Południowej, zaś do Ameryki Północnej w porównaniu z r. 1913 zwiększył się o 1475%. Dość znaczne zwiększenie wykazuje również wywóz do „innych krajów europejskich", a w r. 1926 w porównaniu z r. 1923 wykazuje on wzrost prawie czterokrotny.

Na uwagę zasługuje ogromne zwiększenie się wywozu kołder. Głównym ich rynkiem zbytu jest poł. Afryka brytyjska, gdzie w r. 1925 z ogólnej liczby 9595 cetn. metr. umieszczono 8730 cetn. metr. Wywóz tych wyrobów wzmaga się w niezmiernie szybkiem tempie. W r. 1923 wynosił on 1195 cetn. metr., w r. 1924—5268, w r. 1925—8730 i w r. 1926 (w pierwszych 9 mies.) — 7476. Bardzo intensywnie wzrasta wreszcie wywóz tkanin filcowych, przyczem prawie całkowicie kieruje się on do Anglji i St. Zjednoczonych.

W y r o b y d z i a n e. Przemysł dziany w Italji rozwinął się do bardzo znacznych rozmiarów, co w dużej mierze zawdzięcza on modzie noszenia wyrobów dzianych, szczególnie dla celów sportowych. W przemyśle tym wytwarzane są wszelkiego rodzaju wyroby dziane i ubrania, bielizna, szale, swetry, odzież sportowa, pończochy, rękawiczki i t, p. W r. 1922 liczono fabryk, wytwarzających wyroby dziane, 120 z 5000 maszyn i 9000 robotników. W tych liczbach nie uwzględniono wielu małych fabryk, położonych w środkowej i południowej Italji.

Wartość wywozu artykułów przemysłu dzianego wynosiła w r. 1923 — 21 milj. lirów, w r. 1924 — 30,2 milj., w r. 1925 — 33,7 milj. i w pierwszych 9 mies. 1926 r. — 17 milj. lirów.

G ł ó w n e o ś r o d k i p r z e m y s ł u w e ł n i a n e g o. Głównemi ośrodkami przemysłu wełnianego są: Biella i okolice oraz Piemont. W Bielli znajduje się około 200 przędzalni i tkalni, posiadających ok. 7000 warsztatów mechanicznych, 300000 wrzecion i 135 maszyn do czesania. W prowincji tej około 150 firm prowadzi handel wełną oraz półproduktami. Istnieją tam specjalne szkoły przemysłowe, domy składowe, przedstawicielstwa międzynarodowych przedsiębiorstw transportowych, reprezentacje wszystkich ważniejszych fabryk maszyn włókienniczych i innych artykułów, mających zastosowanie w przemyśle włókienniczym i t. p. Biella stanowi jednocześnie siedzibę Związku Przemysłu Wełnianego (Associazione Laniera Italiana).

Przędzalnictwo wełny czesankowej zostało zapoczątkowane w małem piemonckiem miasteczku, Borgosesia. Fabryki w tem miasteczku posiadają bardzo doniosłe znaczenie i obejmują wszelkie roboty, wchodzące w zakres przemysłu wełnianego. Przemysł wełniany w Turynie wyspecjalizował się wyłącznie w wytwarzaniu przędzy czesankowej i wyrobów z tej przędzy. W Wenecji ośrodkiem przemysłu wełnianego jest prow. Vicenza, która słynie z istniejących tam olbrzymich zakładach fabrycznych Rossi'ego (utworzone w r. 1817) i Mazzotta. Wytwórczość fabryk w Schio, Valdagno, Maglio di Sopra, Thiene i w innych miejscowościach wspomnianej prowincji obejmuje wszelkie rodzaje przędzy, sukna, tkaniny, standaryzowane wyroby wełniane i t. p. W Lombardji przemysł wełniany specjalizował się w wytwarzaniu kołder (w Bergamo) i weneckich szali kaszmirowych (w Brescia).

Trzecie miejsce wśród ośrodków przemysłu wełnianego zajmuje Toskana. W Prato czynnych jest 174 fabryk, które wyspecjalizowały się w wytwarzaniu przędzy zgrzebnej, pomieszanej zwykle, z lokalną wełną sztuczną. Nadto fabryki te wytwarzają sukna i materjały z czystej wełny, flanele, koce do podróży i t. p.

W poł. Italji przemysł wełniany obejmuje dość liczne fabryki, lecz są one niewielkie i posiadają wyłącznie znaczenie lokalne.

S. K.

Le stato economico della Polonia

(Stan gospodarczy Polski)

SPECIFICAZIONE	1926										1927			
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
Produzione migliaia tonnellate:														
Carbone	2,295	2,182	2,235	2,661	3,482	3,688	3,781	3,530	3,704	3,599	3,698	3,411	3,002	2,611
Ferro greggio	30,7	20,8	23,0	19,6	24,0	29,0	28,0	27,2	33,0	40,0	42,3	42,7	47,6	47,8
Acciaio	61,1	44,0	50,3	51,7	69,8	75,7	76,1	89,1	93,9	87,4	98,4	94,2	114,4	101214
Zinco	10,4	9,7	10,1	9,9	10,4	10,5	10,2	11,0	10,9	11,4	11,5	10,9	12,5	12,1
Lavoro														
Occupati (migliaia)	515,3	533,2	538,0	565,1	574,1	594,9	612,3	641,6	649,5	615,4	609,9	622,9	636,6	—
Disoccupati (migliaia)	346,4	272,4	256,9	293,3	223,5	205,4	185,2	167,8	168,0	190,1	208,5	213,6	205,8	189,9
parziali%	27,3	33,5	30,3	22,9	10,9	7,8	8,7	7,3	9,2	10,9	8,1	6,6	5,3	—
Comunicazione														
Ferrovie, migliaia tonnellate	11,2	10,6	13,5	13,0	14,2	14,7	15,5	16,1	17,5	15,0	13,6	14,7	14,4	13,1
Bastimenti, migliaia tonnellate														
Danzica e Gdynia — entrati	266,1	279,7	311,6	328,0	345,8	355,7	322,6	327,8	356,2	331,5	319,1	286,1	341,0	371,1
Danzica e Gdynia — usciti	248,7	278,0	271,7	325,1	351,5	348,2	337,8	334,0	318,5	344,4	340,2	260,8	366,0	361,2
Commercio estero mil. di zl. oro														
Esportazione totale	88,2	93,8	89,7	102,0	120,7	128,6	114,7	117,9	131,7a	118,7	115,8	116,4	128,7	119,4
Prodotti agricoli	35,2	43,2	38,5	40,5	38,5	34,0	33,4	38,9	50,1a	46,5	43,0	35,6	45,9	—
Carbone	9,2	9,8	10,9	17,4	34,2	38,3	32,6	27,0	27,7a	24,3	20,9	18,7	14,6	14,4
Importazione totale	72,9	68,2	52,3	63,5	65,8	92,1	85,4	102,2	108,0a	90,9	107,7	112,0	128,3	148,2
Tessili greggi	17,6	17,8	13,8	18,6	15,5	26,0	26,9	28,7	33,1a	21,4	22,9	22,9	22,3	—
Saldo	+15,4	+25,6	+37,5	+38,5	+54,9	+36,5	+29,3	+15,7	+28,8a	+27,8	+ 8,2	+4,4	+04,4	—28,8
Prezzi-Indici														
In grosso:														
Generale	158,3	178,4	196,9	191,0	181,4	188,2	189,5	191,5	193,0	194,5	195,2	197,4	199,5	206,0
Prodotti agricoli	150,9	175,2	193,7	186,6	176,9	191,6	194,3	205,8	213,0	218,2	214,4	216,8	219,1	231,5
Prodotti industriali	165,0	180,7	199,2	195,2	186,4	187,7	187,8	183,6	181,7	181,4	184,8	186,9	189,0	192,1
Costi della vita	168,5	177,0	184,6	184,1	178,1	181,9	188,5	192,8	197,3	199,2	201,8	201,3	200,3	202,8
Costi d'alimenti	188,8	203,9	214,4	213,3	207,0	213,2	227,1	231,6	243,8	247,0	247,4	248,0	247,6	245,4
Credito														
Dollaro, indice	152,4	187,2	212,4	193,0	175,3	174,2	173,7	173,7	173,7	173,7	173,1	172,7	172,3	172,3
Azioni, indice	12,83	11,83	10,82	11,54	17,80	24,24	21,61	22,58	20,68	19,86	24,74	29,14	31,47	38,66
Circolazione bancaria (milioni di zl.)	815	829	855	908	981	1007	1008	1036	984	1021	995	1047	109,1	112,8
Bigl. di banca (milioni di zl.)	389	393	413	448	511	560	581	585	558	593	588	634	668	699
Monete divisionali (milioni di zl.)	426	436	442	460	470	447	427	451	426	428	407	413	423	434
Banca di Polonia														
Valute, milioni di zl. oro	49,4	51,4	53,4	78,5	91,3	107,6	109,1	113,5	137,6	164,9	187,2	220,1	234,6	237,4
Sconto, milioni di zl. oro	301,5	303,3	302,9	301,3	304,2	306,7	315,7	323,5	306,5	321,3	319,2	329,1	351,9	364,7
Banche per azioni														
Sconto (milioni di zl.)	124,2	123,8	119,8	119,5	128,8	130,8	137,8	140,5	146,9	147,0	155,5	171,3	184,7	—
Depositi: a termine (milioni di zl.)	38,9	40,9	39,3	39,4	43,5	43,3	45,3	48,1	49,6	50,8	58,9	64,1	62,8	—
a vista (milioni di zl.)	119,2	116,1	111,7	114,0	120,2	131,3	137,6	139,8	146,6	153,0	152,9	170,3	108,5	—
Casse di risparmio														
Depositi, milioni di zl.	33,0	33,1	35,1	37,7	40,8	43,3	45,5	47,4	50,1	56,9	61,4	71,4	78,0	—
Cooperative														
Depositi, milioni di zl.	6,0	6,0	5,6	5,7	6,5	6,8	7,2	7,1	7,5	8,0	8,3	13,3	14,2	—

INDUSTRIA

La produzione d'olio minerale nel mese d'aprile 1927 nella provincia di Borysław.

La produzione totale d'olio minerale nel mese di aprile 1927 è stata di 3.996,53 vagoni di 10.000 chg., così suddivisa:

Borysław . . .	1,239,82	vagoni	
Tustanowice . .	1,522,52	„	
Mrażnica. . . .	1,154,50	„	
Mrażnica . .	27,08	„	(marca speciale)
Olio raccolto. .	52,61	„	

La produzione media giornaliera è stata quindi di 133 vagoni con un aumento di 3 vagoni giornalieri in confronto a quella del mese scorso. Si può anche osservare che la produzione in questa provincia è quest'anno in continuo aumento. In gennaio si era giunti ad una produzione di 126 vagoni giornalieri, in febraio di 123, in marzo di 130 e in aprile di 133.

Le cifre degli anni precedenti sono le seguenti:

Aprile	1924 4,208	vagoni	ossia	212	vagoni di più	che nel	1927
„	1925—4,243	„	„	247	„	„	„
„	1926—4,690	„	„	694	„	„	„
„	1927—3,996	„	„				

Da un aumento che era stato progressivo sino all'anno scorso si è passati ad una diminuzione di oltre 20 vagoni giornalieri.

Nello specchietto seguente si possono osservare le particolarità di queste oscillazioni:

Aprile	Borysław	Tustanowice	Mrażnica
1924 . .	1574 vag. . . .	1741 vag. . .	847 vag.
1925 . .	1506 „ . . .	1636 „ . .	1036 „
1926 . .	1339 „ . . .	1630 „ . .	1500 „
1927 . .	1239 „ . . .	1522 „ . .	1154 „

La produzione di Borysław è quindi diminuita continuamente e quella di Tustanowice, pur essendo in diminuzione ebbe nel 1926 un anno fovorevole che la riportò alle cifre del 1924.

Mrażnica ha avuto un rapido aumento di produzione nel 1926 ma che poi si è contratta con la stessa rapidità.

La produzione delle diverse società si ripartiva, per il mese d'aprile come segue:

Limanowa.	656,11	vagoni
Premier	585 74	„
Fanto	480,74	„
Nafta	400,00	„
Galicja	347,00	vagoni
Standard Nobel . .	307,48	„
Galiziana dei Carpazi	294,37	„

L'Industria della raffineria.

L'industria della raffineria del petrolio ha trasformato nei due primi mesi dell'anno quantità di nafta più grandi che la stessa produzione della nafta nel medesimo tempo, ciò che ha avuto per conseguenza una diminuzione dei depositi di nafta.

Vediamo infatti che in gennaio la produzione della nafta ammontava a 60.000 tonnellate e la trasformazione a 63. 794 tonn.; in febbraio abbiamo avuto 53.538 tonn. di produzione e 54.341 tonn. di trasformazione. Appare da queste cifre che in febbraio la produzione dei derivati è notevolmente diminuita in confronto al gennaio (di 9.453 tonn.). In una proporzione meno sensibile, la quantità dei prodotti petroliferi è scesa dalle 56.864 tonn. in gennaio a 49.357 tonn. in febbraio.

Nel campo dello smercio dei prodotti petroliferi conviene rilevare l'aumento del consumo nazionale degli stessi, per quanto esso sia sceso da 32.272 tonn in gennaio a 26.600 tonn in febbraio. Ciondimeno il consumo è stato in gennaio del 60% e in febbraio del 32% superiore a quello registrato per la media mensile nella prima metà dell'anno precedente. La diminuzione del consumo nazionale in febbraio è un fenomeno consueto di questa stagione dell'anno.

Nell' esportazione dei prodotti petroliferi, è il petrolio che segna la diminuzione più sensibile. In febbraio furono esportate 3.734 tonn. di petrolio contro 6. 185 tonn. esportate nel gennaio. Ha subito diminuzioni anche l'esportazione di gaz — oil, di paraffina e d'asfalto. Quella della benzina è invece aumentata, salendo da 6.673 a 7.112 tonnellate.

Confrontando questi dati con la media dell'esportazione mensile dei prodotti del petrolio per la prima metà del 1926 — che s'elevava a 35.650 tonn. — si rileva che l'esportazione dei prodotti in parola è stata sensibilmente inferiore nel gennaio (31.296 tonn.) e nel febbraio 1927 (26.003 tonn.). In rapporto alle cifre di gennaio, la diminuzione più forte si rileva in febbraio nell'esportazione per l'Austria.

Creazione di una fabbrica per la produzione dell'azoto.

In Polonia è stato ultimato il progetto per la creazione di una seconda grande fabbrica per la produzione dell'azoto che dovrà sorgere accanto all'industria di Chorzów.

Provvisoriamente si tratterà della costruzione di un impianto industriale che avrà una capatità di produzione giornaliera di 30 tonn. Ulteriori impianti saranno costruiti negli anni susseguenti.

I piani del nuovo stabilimento furono eleborati dal dall'ufficio tecnico della fabbrica esistente a Chorzów. La costruzione stessa dovrebbe essere ultimata in circa quattro anni.

Una Commissione di esperti dovrà recarsi all'estero per trattare l'acquisto del macchinario necessario al nuovo impianto industriale.

La costruzione del nuovo stabilimento importerà una spesa complessiva di 70 milioni di zloty. Lo Stato polacco ha accordato un credito di 10 milioni di zloty.

Nuova fabbrica italiana in Polonia.

L'Agenzia dell'Est annuncia che una nuova fabbrica di seta artificiale viene impiantata a Tomaszów dalla Società italiana „Snia Viscosa". La fabbrica di seta artificiale, già esistente a Tomaszów, e appartenente alla predetta Società potrà, grazie al concorso finanziaro di quella, triplicare la sua produzione che attualmente è di 1.200 tonn. all'anno.

Primo stabilimento per il lavaggio della lana in Polonia.

È sorto in Polonia un primo stabilimento per il lavaggio della lana. Gli allevatori di pecore potranno così realizzare un utile maggiore di prima, non avendo più bisogno di spedire la loro lana all'estero per il lavaggio. Grazie alla nuova installazione, gli agricoltori potranno ottenere prezzi del 65% superiori a quelli attuali.

La scoperta di nuovi giacimenti carboniferi nella Slesia Polacca.

Secondo le notizie, riportate dalla stampa, sul terreno, destinato alla costruzione della nuova linea ferroviaria, Cieszyn - Zebrzydowice, nella provincia Slesiana si à scoperto in questi ultimi giorni uno strato di carbone alla profondità di 700 m., che sembra aver un'estensione considerevole. I primi scavi dimostrarono che la qualità del carbone nuovamente trovato rassomiglia a quella del carbone cecoslovaco e si adatta più specialmente alla produzione del cok. Se questi dati avranno conferma, i nuovi giacimenti di carbone avranno per la Polonia una grande importanza, poichè le assicureranno l'independenza dall'importazione del cok dai paesi limitrofi.
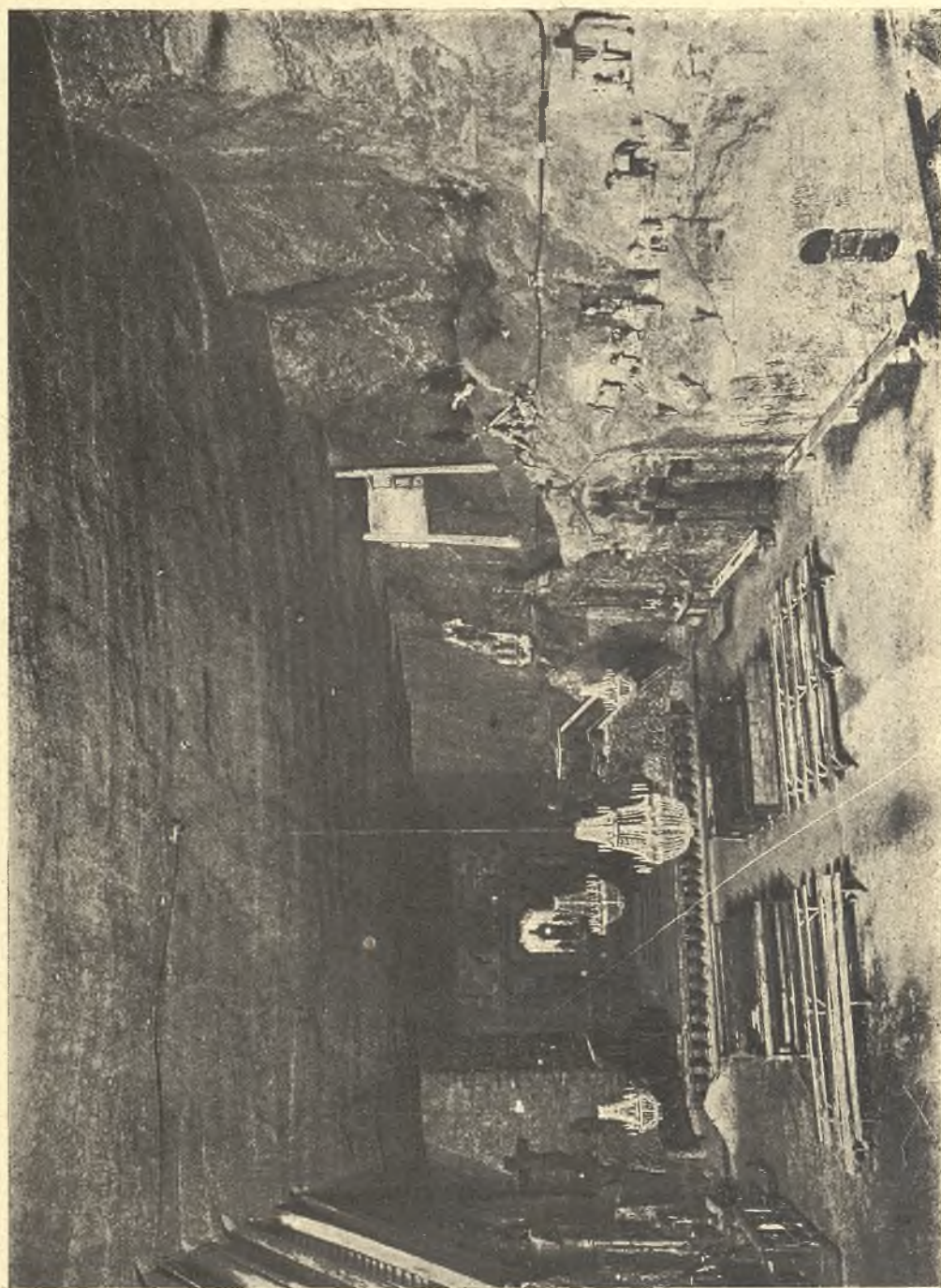
Cappella di Santa Kinga nella salina di Wieliczka. — Kaplica Św. Kingi w kopalni w Wieliczce.
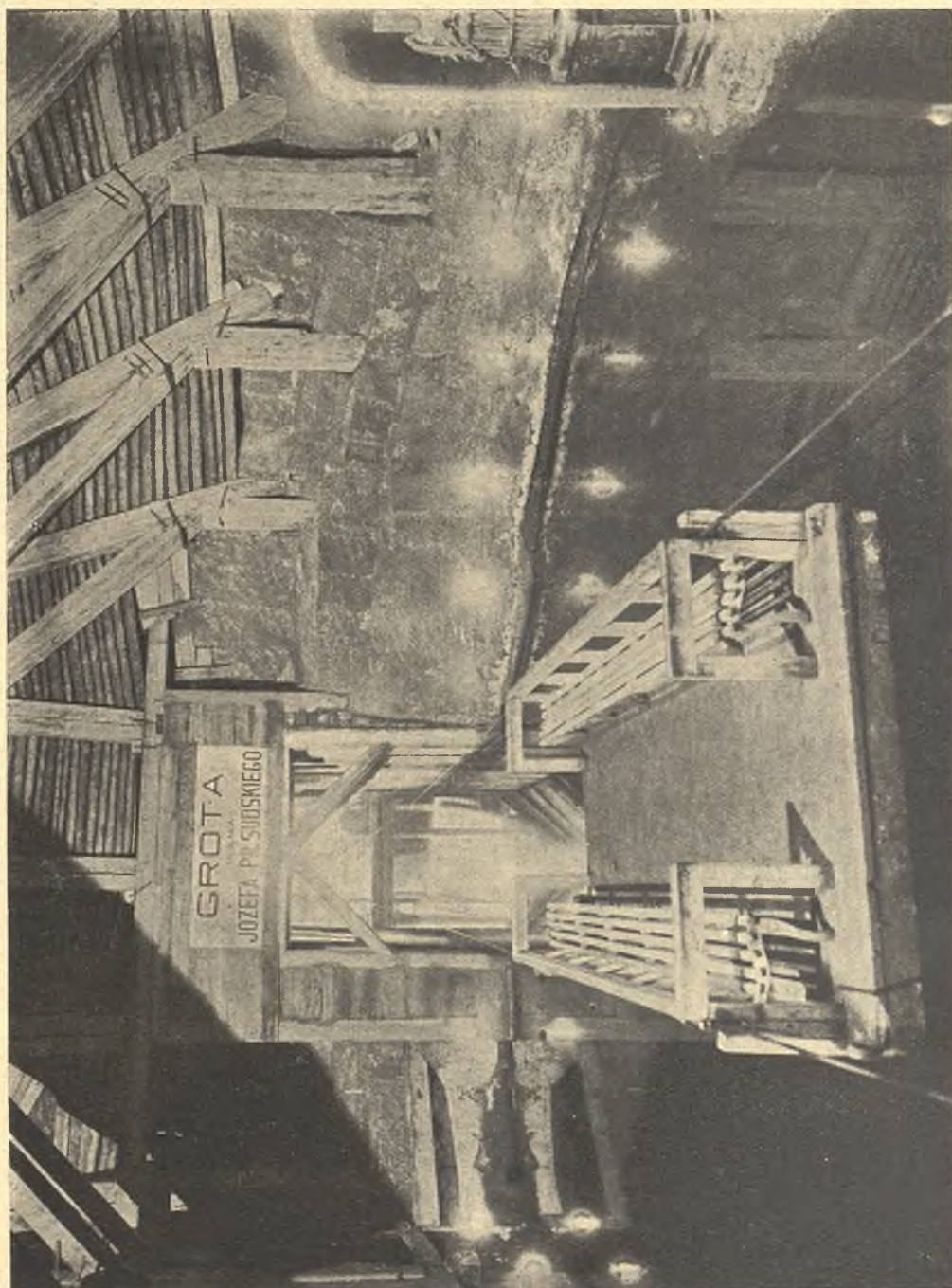
Grotta Piłsudski e lago sotterraneo nella salina di Wieliczka.
Grota Piłsudskiego i podziemne jezioro w kopalni soli w Wieliczce.

Construzione della prima fabbrica d'alluminio in Polonia.

Data la scoperta dei nuovi strati di minerale d'alluminio, contenente circa il 25% di alluminio puro, la Società per azioni che sta per costituirsi, inizierà quest'anno la costruzione della prima fabbrica d'alluminio in Polonia e di una connessa centrale idroelettrica della potenzialità di 8.000 chilovatt. La costruzione della fabbrica e della centrale elettrica a Katowice richiederà circa un anno e mezzo.

La produzione annuale della fabbrica dovrebbe raggiungere 2.400 tonnellate di alluminio.

Il capitale della Società sarà diviso in 150.000 azioni di 100 zl. ognuna.

In Ministero dei Lavori Pubblici ha manifestato interessamento al progetto di costruzione della fabbrica suddetta promettendo il suo appoggio. Il Dipartimento dell'Industria del Ministero della Guerra anch'esso si interessa dell'impresa.

COMMERCIO

L'esportazione del carbone.

Nel maggio 1927, secondo i dati provvisori, l'esportazione del carbone si presenta (in milgiaia di tonnellate) come segue:

PAESI	Media mensile nel primo semestre		Aprile	Maggio
	1925	1926	1927	
Austria	194	214	144	156
Ungheria	36	42	24	31
Svezia	—	144	232	216
Danimarca	2	72	93	123
Cecoslovacchia . . .	47	41	40	36
Danzica	26	37	24	25
Lettonia	1	18	27	34
Jugoslavia	8	14	25	36
Svizzera	2	10	16	16
Italia	1	49	99	96
Rumenia	6	8	8	7
Lituania	1	3	2	1
Kłajpeda (Memel) . .	1	3	—	1
Olanda	—	1	—	—
Finlandia	—	9	19	14
Francia	—	23	15	15
Norvegia	—	7	19	12
Inghilterra	—	37	—	—
Germania	451	1	1	—
Belgio	—	—	16	4
Russia	—	—	—	—
Altri paesi	—	1	8	5
Totale .	776	734	812	828
Carbone per le navi .	—	38	17	24
Totale .	776	772	829	852
Esportazione esclusa la Germania . . .	325	771	828	852
Fra queste quantità furono spedite attraversoi porti:				
di Danzica .	29	225	329	362
di Gdynia .	—	30	63	77
di Tczew .	—	5	14	19

La continua diminuzione dell'esportazione, dovuta alla cessazione dello sciopero inglese, non si registra più nel maggio. L'esportazione del carbone segnala anzi un leggero aumento in confronto con quella del mese di aprile: da 829 mila tonn. a 852 mila tonn., ossia di 23 mila pari al 2,77%. Questo aumento è in rapporto con la stabilizzazione dei prezzi del carbone sui mercati esteri che, grazie alla concorrenza del carbone inglese, avevano subito continui ribassi. L'esportazione dall'Alta Slessia raggiunse in maggio 704 mila tonn. ossia 22 mila tonn. di più del mese di aprile, pari al 3,23%; dalla regione di Dąbrowa: 148 mila tonn. ossia mille tonn. di più, pari al 0,68%.

Per quanto riguarda l'esportazione nei paesi risulta che l'aumento maggiore si segna nell'esportazione in Danimarca (di 30 mila tonn, pari al 32,26%) quindi in Jugoslavia (di 11 mila tonn.), in Ungheria (di 7 mila tonn), aumento trascurabile a Danzica. In maggio si registra altresi l'aumento dello smercio del carbone per la marina (da 17 a 24 mila tonn.). È diminuita invece leggermente l'esportazione negli altri paesi: in Svezia di 16 mila tonn., 6,90%, in Austria di 16 mila tonn., 8,33%, nel Belgio da 16 a 4 mila tonn, e in Norvegia di 7 mila tonn., in proporzioni minori è diminuita l'esportazione in Finlandia, Cecoslovacchia, Italia, Romania e Lituania.

In confronto al maggio 1926 l'esportazione del carbone segna un aumento di 148 mila tonn. pari al 21,02%.

Fornitura di carbone polacco nel Belgio.

A Bruxelles ebbe luogo un'asta pubblica per la fornitura di circa 300 mila tonnellate di carbone per le ferrovie belghe. A quest'asta presero parte oltre le mniere belghe ed altre, anche quelle polacche. La Polonia si è specialmente interessata di quella fornitura a causa dell'imminente restituzione dei vagoni da carbone, prestati a suo tempo, dal Belgio. Il carico di carbone ridurrebbe le spese di trasporto attraverso la Germania. Due rappresentanti dello „Skarboferm" ed uno del Ministero delle Comunicazioni furono delegali a prendere parte all'asta. La Polonia ottenne l'ordinazione per 35 mila ton., unicamente grazie ad un considerevole ribasso del prezzo, da essa accordato, che, nelle condizioni normali cioè senza la possibilità di utilizzare i vagoni da restituire, sarebbe stato impossibile. Il Ministero delle Comunicazioni polacco ottiene così il vantaggio di un minor costo di trasporto per i vagoni da carbone da rinviare al Belgio.

La Società Slesiana „Robur" ottenne nel 1927 dalle officine di gas ed elettriche di Gand e delle città circonvicine, un'ordinazione più considerevole per la fornitura di circa 100 mila tonnellate, di carbone.

Norme per l'esame dei campioni di sementi.

La spedizione di partite di sementi dirette in Polonia deve essere preceduta dall'invio, per l'esame, di un campione di dette sementi ad una delle Stazioni di controllo di semi, polacche.

Il campione deve essere di non meno 200 — 300 gr. di semi:

Il campione deve essere accompagnato da un certificato rilasciato da un ente ufficialmente riconosciuto (stazioni filopatologiche, Camere di commercio, Autorità consolari polacche, ecc.) che attesti che il campione è stato prelevato dalla partita di semi da spedirsi in Polonia.

Nei documenti di trasporto della spedizione dei semi devensi richiamare i dati riguardanti il campione spedito alla Stazione di controllo polacca.

Le Autorità polacche si riservono il diritto di ulteriori controlli sulla partita delle sementi, al suo arrivo sul territorio polacco.

Stazioni di Controllo delle Sementi:

Państwowa Stacja Botaniczno-Rolnicza, Zyblikiewicza 40, Leopoli;

Zakład Rolniczy Doświadczalny Uniwersytetu Jagiellońskiego, Łobzowska 24, Cracovia;

Stacja Doświadczalna Wielkopolskiej Izby Rolniczej, Dąbrowskiego 17, Poznań;

Stacja Oceny Nasion Pomorskiej Izby Rolniczej, Szopena 22, Toruń;

Stacja Oceny Nasion, Krak.-Przedmieście 64, Varsavia.

Norme generali per poter importare in Polonia prodotti medicinali e farmaceutici.

Per l'importazione di prodotti medicinali e farmaceutici è necessario ottenere uno speciale permesso del Ministero degli Affari Interni - Direzione Generale della Salute Pubblica. Onde possa essere ottenuto il permesso d'importazione occorre innanzitutto presentare opportuna domanda all'Istituto Statale Farmaceutico ed inviare allo stesso Istituto i campioni (in convenienti quantità) dei prodotti che s'intende importare confezionati come quelli che vengono posti in vendita (muniti di tutte le diciture ed etichette). La domanda, qualora non potesse venir redatta in lingua polacca potrebbe essnre scritta, per criterio di praticità, in lingua francese.

I campioni servono all'Istituto suddetto per eseguire le analisi per le quali occorre versare la somma di zloty 75 se il prodotto è composto di non più di quattro elementi; per ogni elemento in più si deveno aggiungere dieci zloty.

È inoltre necessario ed anche utile unire alla domanda, la letteratura relativa al prodotto da analizzare, i giudizi medici e ogni altro materiale illustrativo e dimostrativo delle proprietà terepautiche del prodotto.

Eseguita l'analisi e lo studio del prodotto l'Istituto Statale Farmaceutico rimette la pratica alla Direzione Generale della Salute Pubblica presso il Ministero degli Affari Interni il quale decide sul rilascio o no del permesso d'importazione.

I criteri, ai quali si attiene la suddetta Direzione Generale, per la concessione del permesso d'importazione sono principalmente i seguenti: che il prodotto non possa essere fabbricato nel Paese, sia per difficoltà tecniche od altro, che il prodotto abbia dei pregi particolari, che l'importazione sia richiesta dall'inventore - fabbricante del prodotto.

Per prodotti di facile preparazione e che possono venire fabbricati nel Paese, difficilmente viene dato il permesso d'importazione, ma può venire autorizzata la fabbricazione all'interno anche ad imprese estere.

La domanda all'Istituto Statale Farmaceutico, deve essere fatta direttamente dal fabbricante estero o da un suo legale rappresentante in Polonia.

L'indirizzo del Ministero è: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych — Generalna Dyrekcja Służby Zdrowia — ul. Nowowiejska Nr. 39 — Varsavia.

L'indirizzo dell'Istituto Statale Farmaceutico è: Instytut Państwowy Farmaceutyczny — ul. Langnerowska Nr. 2b — Varsavia.

Dato che l'ottenimento del permesso d'importazione richiede l'osservanza di diverse formalità, ed anche allo scopo di meglio seguire lo svolgimento delle pratiche relative, sarebbe consigliabile che la domanda per ottenere il permesso d'importazione venga fatta dal rappresentante.

LEGISLAZIONE DOGANALE

Riduzione del dazio doganale per l'Importazione di reti da pesca e filati impiegati nella produzione di questo articolo.

A norma di un Decreto del Ministero delle Finanze pubblicato nel „Dziennik Ustaw" Nd. 31/276 del 1⁰ aprile 1927, può essere applicato alla importazione di questo articolo un dazio di favore, che ammonta al 10% del dazio normale.

La riduzione del dazio che si applica in base ad una concessione speciale del Ministero delle Finanze, resterà in vigore fino al 30 settembre 1927.

Esenzione doganale per le patate da semina.

A norma di un decreto pubblicato nel Dziennik Ustaw del 15 Marzo 1927 N. 23, le patate da semina possono essere importate in franchigia doganale, con l'autorizzazione del Ministero delle Finanze, dal 15 Marzo al 1⁰ Giugno 1926.

Proroga dell'esenzione doganale per il nitrato di calcio.

A norma di un provvedimento dei Ministeri delle Finanze, del Commercio e dell'Industria, nonchè dell'Agricoltura, (publicato nel „Dziennik Ustaw" del 6 aprile 1927) è stata prorogata fino a tutto giugno 1927 la validità dell'esenzione doganale per il nitrato di calcio, prevista dal § 1 dell'ordinanza 23 dicembre 1926.

Restituzione di dazi nell'espotazione dei filati di lana colorati.

A norma di un recente provvedimento promulgato dai Ministeri delle Finanze, dell'Industria e del Commercio e dell'Agricoltura, viene accordata la restituzione del dazio pagato sui colori e prodotti chimici, ritirati dall'estero ed impiegati nella produzione polacca dei filati di lana colorati, esportati all'estero.

Il dazio restituito ammonta a 36 zloty per 100 kg. di filati di lana colorati del N. 20 metrico in sopra.

La restituzione del dazio avviene in base a quietanze di esportazione rilasciate dagli Uffici doganali, dopo esportata la merce, a norma di dichiarazioni delle Federazioni d'esportazione.

Le quietanze, che sono al portatore, hanno una validità di nove mesi dalla data del loro rilascio e possono essere impiegate per il pagamento dei dazi doganali per le importazioni di qualsiasi merce dall'estero, presso le Autorità doganali che hanno emesso le quietanze stesse.

Il Ministero delle Finaze fisserà, d'ac-

Moddifiche ai dazi d'esportazione.

Per le sottoriportate merci i dazi di esportazione sono stati fissati, fino a revoca, come appresso:

Posizione della tariffa	Denominazione della merce		Dazio per 100 kg.
234	Scorie e ceneri:		
	1) contenenti ferro	Złoty	2.—
	2) contenenti zinco o piombo	„	10.—
	3) contenenti stagno	„	200.—
	4) contenenti rame	„	60.—
	Nota: Scorie e ceneri nominati alla pos 234 dietro permesso del Ministero del Tesoro		esenti
235	Ferro ed acciaio; vecchi, colati o fucinati: frammenti, rottami, smalto, truccioli anche pressati e polvere eccetto i cascami di latta bianca	„	5.—
236	Rame:		
	1) in pani, barre colate, catodi	„	150 —
	2) sotto forma di vecchio metallo e cascami, anche rame di cementazione in polvere e mattonelle	„	150.—
	Nota: Rame nominato alla posizione 236 dietro permesso del Ministero del Tesoro		esente
238	Nichel e alluminio:		
	1) in pani, barre colate, catodi, cubi e biglie	„	100.—
	2) sotto forma di vecchio metallo e cascami	„	100.—
	Nota: Nichel e alluminio nominati alla posizione 238, dietro permesso del Ministero del Tesoro	„	10.—
239	Rame di Corinto, bronzo fosforato, ottone, tombacco, argentone (neusilber), metallo inglese:		
	1) in pani, barre colate	„	100.—
	2) sotto forma di vecchio metallo e cascami	„	100.—
	Nota: Rame di Corinto, bronzo fosforato, ottone, tombacco, argentone, metallo inglese nominati alla posizione 239, dietro permesso del Ministero del Tesoro	„	10.—
240	Stagno:		
	1) in pani, blocchi	„	500.—
	2) sotto forma di vecchio metallo, caseami	„	500.—
241	Piombo sotto forma di vecchio metallo e cascami	„	50.—
	Nota: Piombo nominato alla posizione 241, dietro permesso del Ministero del Tesoro		esente

cordo con quello per l'Industria e il Commercio, l'elenco delle Federazioni autorizzate a rilasciare le dette attestazioni. L'elenco sarà pubblicato nel „Monitor Polski".

COMUNICAZIONI

Riduzione delle tariffe ferroviarie a favore dell'esportazione.

Al fine di promuovere maggiormente l'esportazione, il Ministero delle Comunicazioni ha elaborato un progetto di legge, col quale saranno accordate riduzioni sui noli ferroviari delle merci esportate.

Il provvedimento si applicherà di caso, con particolare riguardo alle merci che incontrano difficoltà nell'esportazione.

Il Ministero delle Comunicazioni coprirà la deficienza determinata dal provvedimento a mezzo degli utili conseguiti nel 1926. Il provvedimento stesso dovrebbe importare una spesa complessiva di circa 5 milioni di zloty.

Lo stato numerico della flota mercantile polacca.

Nel settimo anno dopo l'accesso della Polonia al Baltico, la sua flotta mercantile conta 32 navi il cui tonnellaggio totale ammonta a circa 27.000 tonn. lordo. Esse sono:

Navi del Governo: 1) nave di scuola „Lwów" a tre alberi e due motori, di 1.293 tonnellate, di 64,76 m. di lunghezza e 11,34 di larghezza, 2) „Kastor", rimorchiatore di porto 90 tonn, 3) „Ursus", rimorchiatore marittimo, 167 tonn, 4) „Górnik", rimorchiatore marittimo, 210 tonn., ed i proscafi: 5) „Toruń", 2.038 tonn, 6) „Katowice", 1.995 tonn, 7 „Poznań", 2.038 tonn, 8) „Wilno", 2.038 tonn, 9) „Kraków", 2.017 tonn. Tutti costruiti nel 1925 e 1926.

Navi, appartenenti alla Società „Żegluga Wisła - Bałtyk" (Navigazione Vistola - Baltico): a) Rimorchiatori marittimi: 1) „Orkan", 241 tonn., 2) „Sambor", 215 tonn., 3) „Tytan", 139 tonn., 4) „Krakus" 149 tonn., 5) „Rybak" 215 tonn., b) 1) „Felek" 599 tonn., 2) „Antek" 396 tonn., 3) „Edek" 398 tonn., 4) „Stefek" 412 tonn., 5) „Bronek" 391 tonn., 6) „Benek" 391 tonn., 7) „Janek" 740 tonn., 8) „Jurek" 740 tonn., 9) „Bartek" 391 tonn., 10) „Bolek" 391 tonn., 11) „Olek" 394 tonn., 12) „Franek" 400 tonn., 13) „Wojtek" 399 tonn., 14) „Waoek" 404 tonn.

Navi, appartenenti alla Società „Sarmacja": 2 piroscafi: „Wisła" 634 tonny „Wawel" 811 tonn., e alla Società „Biały Orzeł" (Aquila Bianca) il piroscafo „Józef Englich" 4445 tonn.

Alle navi suaccennate bisogna aggiungere: la nave da trasporto della marina da guerra „Warta" di 3.500 tonn., presa in possesso negli ultimi giorni dalla. Lega della Navigazione Polacca, 2 navi da passeggeri ognuna di 700 tonn., in costruzione nei cantieri di Danzica (l'una per la navigazione litorale, l'altra per viaggi ai porti della Svezia e della Danimarca). Oltre a questo il Governo sta trattando per l'acquisto in Olanda di un piroscafo per le merci di 1000 tonn.

Lo stato numerico della nostra flotta mercantile aumenterà fra breve di 4—5 navi da merci, ognuna di 3.500 tonn. quando la Banca dell'Economia Nazionale attiverà la nuova linea di navigazione per il Vicino Oriente e per il Levante.

Comunicazione fra la Polonia e l'Italia.

Dal 24 al 26 maggio u. s. ebbe luogo a Vienna, presso la Direzione Generale delle Ferrovie confederali austriache, una conferenza per l'istituzione di tariffe dirette per il movimento merci fra le stazioni delle ferrovie polacche ed i porti adriatici di Trieste, Fiume e Rovigno d'Istria. L'industria polacca, che profitta in misura considerevole di questi porti sia per l'esportazione, sia per l'importazione e più specialmente per i traffici col Vicino Oriente, risentiva la mancanza di tali tariffe. Alla conferenza suaccennata, la cui iniziativa fu presa dal Ministero delle comunicazioni polacco, presero parte numerosi delegati delle ferrovie italiane, cecoslovacche, austriache, ungheresi, jugoslave, come pure quelli delle Società di navigazione Cosulich e Lloyd Triestino, interessate in quel movimento. Fu accettata, in massima, la proposta del Ministero delle comunicazioni, riguardante l'istituzione di una tariffa diretta ridotta fra i porti adriatici e per le stazioni polacche. Come base degli ulteriori lavori per la fissazione dei noli verrà presa la tariffa merci cecoslovacco - adriatica, già esistente, che prevede già delle tasse ridotte per i trasporti da e per le stazioni di transito della frontiera polacco-cecoslovacca. In conseguenza venne stabilito su proposta della Delegazione delle ferrovie italiane e delle Società di navigazione, approvata dalle delegazioni di tutte le altre direzioni ferroviarie, di prendere per la fissazione della futura tariffa polacco-adriatica, la valuta cecoslovacca, essendo essa soggetta a minori oscillazioni.

Nell'assemblea numerosa delle delegazioni non si potè stabilire definitivamente la forma ed il modo d'elaborare la tariffa, nè intendersi sulle vie per le quali i trasporti polacco-adriatici verrebbero diretti, nè definire, quale partecipazione al reddito avrebbero le singole Direzioni (specialmente quella delle ferrovie ungheresi), e neppure definire il modo provvisorio per provvedere alle spese di elaborazione della tariffa stessa. Si affidò quindi l'incarico per risolvere le questioni suaccennate ad una commissione più ristretta che si adunerà a Vienna il 30 giugno pr. v. Le deliberazioni ed i progetti di questa commissione formeranno l'oggetto delle deliberazioni della futura conferenza plenaria polacco - adriatica, che avrà luogo a Cracovia, nel settembre pr. v. Dopo il regolamento di queste questioni alla conferenza di Cravovia, la commissione degl'impiegati si accingerà all'elaborazione particoleggiata della tariffa stessa. I lavori della commissione verranno svolti con sollecitudine, affinchè la tariffa polacco-adriatica possa entrare in vigore col 1 gennaio 1928. Essa agevolerà in misura considerevole i calcoli dei prezzi di transporto nel movimento delle merci con i porti adriatici, e creerà una via idonea per l'esportazione dei prodotti polacchi.

A Comitato Direttivo dell'unione polacco - adriatica delle ferrovie interessate, fu eletta ad unanimità la Direzione delle Ferrovie confederali austriache a Vienna che concentra finora tutte le questioni, riguardanti le tariffe cecoslovacco - austriaco - ungherese - adriatiche. Conformemente al postulato della delegazione polacca, quest'elezione è provvisoria e avrà la durata fino alla elaborazione della tariffa e dello statuto confederale dopo di che la direzione dell'unione spetterà alle Ferrovie italiane o polacche.

In conseguenza a questo stato di cose, il Ministero delle Comunicazioni ha prolungato la validità dei ribassi, pubblicati nel Monitor Polski Nr. 76, 2 aprile u. s., per i trasporti polacco-adriatici, sino alla fine di dicembre , ossia sino a quando entrerà in vigore la nuova tariffa polacco - adriatica.

CREDITO E FINANZE

Affluenza di capitali belgi.

La Società Belgo - Polacca „Forza e Trazione elettrica (Sobelpol), le cui azioni appartengono in maggior parte alla Società Anonima „Siła i Światło" (Forza e Luce), acquistò il portafoglio delle azioni delle imprese elettriche polacche per la somma di circa 26.000.000 di franchi. In questo capitale la Soc. „Siła i Światło" vi partecipa con 17.000.000 di fr., il rimanente delle azioni appartengono a terze persone. In conseguenza di questa transazione, più di 4.000.000 di zl. saranno versati nelle casse della soc. „Siła i Światło", mentre nel bilancio attuale di questa Società il portafoglio delle azioni ammonta a 1.895.737 di zl.

I redditi e le spese dello Stato nel I trimestre 1927.

Secondo i dati provvisori sui redditi e sulle spese del Tesoro, durante il I trimetre 1927, le entrate hanno superato le spese di 62,1 milioni di złoty. Se si considera che il bilancio dell'intero anno 1926 non ha dato che un avanzo di 53,6 milioni di zloty, possiamo considerare i risultati finanzieri del I trimestre come eccezionalmente favorevoli.

Paragonando i dati relativi ai primi trimestri degli scorsi anni, vediamo che fino ad ora, le spese hanno sempre superato le entrate:

	Entrate	Spese	Saldo
	in milioni di zloty.		
I trim. 1924	218,8	264,9	—46,1
I „ 1 25	390,2	419,5	—29,3
I „ 1926	371,2	411,5	—40,3

Fonte principale delle entrate sono le contribuzioni pubbliche e i monopoli, che hanno fornito 158,7 milioni in marzo; questa cifra non era stata mai raggiunta ad eccezione del dicembre 1926.

Paragonando il totale delle entrate, tanto di quelle del bilancio, quanto di quelle straordinarie, al totale delle spese, vedremo che le eccedenze delle entrate sono state leggermente inferiori:

	Entrate	Spese	Saldo
	in milioni di złoty		
Gennaio 1927	191,4	223,3	— 30,9
Febbraio 1927	183,7	148,6	+ 35,1
Marzo 1927	264,9	229,1	+ 43,0

Come risulta dalle cifre suesposte i primi trimestri si erano sempre chiusi in deficit ed è per la prima volta, nel 1927, che le entrate sono state superiori alle spese e come si è detto, di 62,1 milioni di zloty.

Le entrate e le spese di ciascun mese del I-o trimestre 1927 sono state:

	Entrate	Spese	Saldo
	in milioni di złoty		
Gennaio	191,3	172,3	+ 19,0
Febbraio	165,5	148,6	+ 16,9
Marzo	248,1	221,9	+ 26,2

L'eccedenza delle entrate nel marzo 26,2 milioni di zloty — non soltanto ha superato quella dei due mesi precedenti, ma anche quella del dicembre scorso in cui l'avanzo raggiunse 11,3 milioni di zloty:

Le entrate del I trimestre possono essere così suddivise:

	Amministrazione	Altre entrate amministrative	Contribuzione pubblica	Monopoli	Imprese	Totale
	in milioni di złoty					
Gennaio	19,3	1,2	100,4	58,3	12,1	191,3
Febbraio	15,2	2,1	85,5	55,7	7,0	165,5
Marzo	30,4	1,8	128,3	54,6	33,0	248,1

L'eccedenza totale delle entrate sulle spese ordinarie e straordinarie ammonta, per il I trimestre, a 47,2 milioni di zloty, essa è cioè inferiore all'eccedenza del bilancio, di 14,9 milioni di zloty.

Ciò è dovuto al fatto che, nel gennaio scorso, il Tesoro ha ritirato dalla circolazione 50 milioni di biglietti divisionali.

Corso delle divise

UNITÀ	MEDIO MENSILE														
	Corso					Indice parità = 100					Valore Rapp. % risp. la parità				
	I	II	III	IV	V	I	II	III	IV	V	I	II	III	IV	V
	Corsi alla Borsa di Varsavia														
1 lira sterlina	43,75	43,51	43,53	43,56	43,45	173,5	172,5	172,6	172,3	172,3	57,7	58,0	57,9	58,0	58,0
1 dollaro degli Stati Uniti	8,99	8,95	8,95	8,93	8,93	173,5	182,7	172,6	172,3	122,3	57,6	57,9	57,9	58,0	58,0
100 franchi francesi	35,69	35,20	35,11	35,06	35,04	35,7	35,2	35,1	38,1	35,0	280,2	284,1	284,8	285,2	285,0
100 „ belgi	125,19	124,58	124,53*	124,24*	124,21*	173,7	172,9	172,8	172,4	172,4	57,6	57,8	57,9	58,0	58,4
100 „ svizzeri	173,81	172,52	172,49	172,11	172,08	173,8	172,5	172,5	172,1	172,1	57,5	58,0	58.0	58,1	58,2
100 lire italiane	39,33	38,83	40,48*	45,20	48,43	39,3	38,8	40,5	45 2	48,4	254,3	257,5	247,0	221,3	58,1
100 fiorini olandesi	360,73	358,70	358,83*	357,88*	358,05	173,2	172,2	172,3	171,8	171,9	57,8	58,1	58,1	58,2	206,5
100 corone svedesi	240,46	238,93	239,45*	239,23*	239,03*	173,1	172,0	172,4	172,3	172,1	37,8	58,1	58,0	58,1	58,9
100 „ ceche	26,71	26,57	26,56	26,50	26,50	25,4	25,3	25,3	25,2	25,2	393,1	395,3	395,4	396,2	396,1
100 schil. austriaci	126,99	126,37	126,16*	125,82*	125,86*	174,1	173,3	173,0	172,5	172,6	57,4	57,7	57,8	58,0	57,3

Situazione della Banca di Polonia.

	migliaia di zloty							
	1925 31.XII	1926 31.XII	1927 20.I	1927 20.II	1927 28.II	1927 31.III	1927 30.IV	1927 20.V
Oro	133.641	138,222	138,280	146.202	148.818	151,551	156.897	157.099
Argento	—	588	672	347	407	491	682	804
Valute. divise e altri crediti esteri	69,704	164.946	171 198	211.787	220.098	234.592	237.408	230.114
Monete d'argento e divisionali	—	29.054	23.471	6.905	6.261	1.864	808	1.467
Portafoglio	289.386	321.330	315.536	327.972	329.110	351.898	364.696	367.730
Anticipazioni su titoli	36 231	9.354	10,121	10.455	10.797	12.972	13.912	114.252
Biglietti del Tesoro	18.280	16.642	634	540	284	122	—	—
Debito dello Stato	50.000	25.000	25.900	25,000	25,000	25.000	25.000	25.000
Biglietti in circol.	381 425	592,657	539.310	583.485	633.549	668.434	693.685	674,594
Conti correnti								
a) delle Casse del Tesoro	16.593	9.381	39.613	56.633	63.752	54.79	54.23	56,06
b) altri	49.011	125.029	131.145	164.271	138.340	94.53	93,45	96.59
Obbligazioni in valuta estera	35.705	17.339	17.744	13.680	13.299	36.191	82.888	88.450
Riporti	36.822	22.412	21,527	21.379	20.820	162.014	133.804	151.153
Copertura % statutaria	37 66	46.86	53.02	58.30	55,43	16.126	14.985	16.612
" secondo il corso	—	81,38	91.90	100.65	95.75	19.637	17.753	15.746

Circolazione bancaria

Data	migliaia di zloty					
	Totale	Biglietti della Banca di Polonia	Biglietti dello Stato e monete divis.			
			Totale	Biglietti di Stato	monete divis. d'argento	monete divis. di altri metalli
1926						
31.I	780,992	361,953	419,039	268,942	89,262	60,830
21.II	791,708	376,893	414,815	271,284	88,406	55,125
38,III	815,232	389,414	425,818	284,478	87,990	53,350
31.IV	828,675	392,893	435,782	295,954	87,418	52,410
30,V	855,203	412,963	442,240	304,052	86,025	52,163
30,VI	907,781	448,013	459,768	318,745	87,628	53,395
31.VII	980,761	511,166	469,595	321,365	90,019	57,311
31.VIII	1.007,297	560,240	447,057	306,998	89,040	51,019
30.IX	1.008,168	581,447	466,721	289,069	88,111	49,541

Data	migliaia di zloty					
	Totale	Biglietti della Banca di Polonia	Biglietti dello Stato e monete divis.			
			Totale	Biglietti dello Stato	monete divis. d'argento	monete divis. di altri metalli
1926						
31 X	1,036,298	585,179	451,109	306,537	90,985	53,587
30.XI	983,657	557,911	425,746	286,740	89,247	50,309
31.XII	1,021,060	592,657	428,403	287,409	90,022	50,872
1927						
31.I	995,065	587,806	407,259	200,498	88,042	48,035
28.II	1,046,736	633,549	413,187	274,907	89,362	48,918
31.III	1,090,022	608,404	422,588	286,945	88,398	47,245
30.IV	1,128,341	693,685	434,656	297,275	89,654	47,727
20.V	1,036,673	657,594	319,019	249,741	86,141	43,197

Il corso dei prestiti polacchi alla Borsa di New-York.

Data	Il prestito in dollari all' 8% (prestito Dillon) del 1925		Il prestito in dollari all' 6% del 1920	
	Corso medio	Tranzioni in dollari	Corso medio	Tranzioni in dollari
1926				
I	88,66	1,539,000	68.05	71,000
II	89,64	1,328,500	68,17	57,000
III	89,39	1,414,000	67,69	91,000
IV	88,15	972,000	67,24	49,500
V	84,99	2,557,000	63,84	166,000
VI	84,21	813,000	63,08	51,500
VII	85,96	864,500	65,48	80,000
VIII	87,30	1,577,000	68,44	143,000
IX	89,66	1,485,500	70,42	180,000
X	88,91	1,077,000	70,70	156,000
XI	91,17	2,385,000	73,46	169,000
XII	92,90	2,941,000	75,75	406,000
1927				
I	95,42	322,600	82,34	536,000
II	95,47	1,840,000	82,58	178,000
III	97,15	2.896,000	73,25	272,000
IV	98,00	2.045,000	82,96	71,000
V	98.27	1.482,000	82,81	157,000

Corsi dei titoli alla Borsa di Varsavia

Numero delle azioni migliaia	Valore nominale delle azioni (zloty)	Banche e società industriali	Numero delle azioni (migliaia)	Valore nominale delle azioni	Medio corso mensile Dicembre 1926	30.III	30.IV	31.V
1,009	100	Bank Polski	1.000	Zł. 100	82,07	131,75	153,75	155
100	100	Bank Dyskontowy Warszawski	800	Mk. 5000	10,01	120	131,50	135,—
300	20	Bank Handlowy a Varsavia	1.200	„ 1000	3,05	7,08	9	8,05
101,6	25	Bank Zachodni	1.260	„ 540	1,37	3,95	5,10	—
26	100	Bank Zjedn. Ziem. Polskich	650	„ 1000	1,50	2,85	4,25	3,85
200	100	Bank Zw. Spółek Zarobkowych	1.000	Zł. 1000	5,52	16,75	97,—	92
52	50	Siła i Swiatło	52	„ 50	21,80	96,75	115	—
123,5	100	Warszaw. T-wo Fabryk Cukru	1,976	Mk. 1000	2,46	—	—	—
150	100	Warsz. Tow. Kopalń Węgla	150	Zł. 100	68,81	96,75	111,—	114
234	50	Nobel	2.340	Mk. 1000	2,24	4,53	5,50	6,—
132	50	H. Cegielski a Poznań .	132	Zł. 50	18,36	—	46	46
372	25	Lilpop Rau i Loewenstein	372	„ 25	15,74	23,50	28,—	33
707,5	14	Modrzejów	1.415	Mk. 500	17,78	7,93	11,—	10,30
50	100	Norblin B-cia Buch i T. Werner	50	Zł. 100	93,97	—	184	—
240	50	Ostrowiec	1.200	Mk. 500	8,09	82,—	86	81
100	25	Warsz. Sp. Akc. Bud. Parowozów	5.000	„ 500	0,27	0,86	0,87	—
76,4	50	K. Rudzki	2.160	„ 500	1,0	1,68	2,20	2,20
264	15	Starachowice	3.960	„ 500	1,48	3,05	4,88	75,75*)
148,5	60	„Zawiercie"	145	„ 6000	13,25	34,83	41,50	42,50
756	15	„Żyrardów"	756	„ 540	10,66	17,70	21,50	21,—

*) Esse sono convertite in azioni in zloty nella proporzione seguente: 15 azioni in marchi (di 500 marchi) per 1 azione in zloty (di 50 zl.) Questo corso si nota dal 23 maggio u. s.

LA BANCA DELL ECONOMIA NAZIONALE

La Banca dell'Economia Nazionale fu istituita in base al Decreto del Presidente della Repubblica del 30 marzo 1924.

I compiti imposti a quest'istituzione sono molto vasti; fra i più importanti sono da notare: la concessione di crediti a lunga scadenza sotto forma di cartelle di credito e di obbligazioni d'ogni specie, il finanziamento delle imprese statali autonome, agricole, industriali, commerciali ecc., la concessione di garanzie per i contratti coll'Estero e in fine l'iniziativa per l'istituzione di nuove imprese a carattere economico.

Durante la sua quasi triennale esistenza, la Banca dell'Economia Nazionale ha raggiunto un notevolissimo sviluppo, occupando, insieme alla Banca di Polonia il primo posto nel sistema bancario polacco. Ciò viene messo in evidenza dalle seguenti cifre del bilancio nei vari anni:

31.XII. 1924	283.359.067 zł.
31.XII. 1925	173.942.219 „
31.XII. 1926	990.159.796 „
31.III. 1927	941.107.909 „

L'incremento degli utili netti della Banca risulta come appresso:

Utile netto nel 1924	1.119.360 zł.
„ „ „ 1925	2.852.174 „
„ „ „ 1926	4.034.622 „

Venedo all'esame dell'attività della Banca dell'Economia Nazionale, osserviamo innanzitutto i suoi capitali circolanti, che si compongono delle seguenti voci: 1) capitale di fondazione, 2) investimenti e depositi del Tesoro, 3) debiti verso la Banca di Polonia a titolo di risconto. L'emissione dei valori a lunga scadenza forma una voce speciale.

Il capitale di fondazione ammonta a 35.000.000 di zł. dal 1924 fino ad oggi, nel gennaio scorso è stato però deciso l'aumento fino a 60.000.000 di zł. I capitali propri della Banca insieme alle riserve d'ogni specie ammontavano alla fine del 1926, a 51,3 milioni di zł.

La parte più importante del capitale circolante della Banca dell'Economia Nazionale è rappresentata dagli investimenti e depositi del Tesoro dello Stato e dai versamenti delle varie istituzioni statali ed autonome, delle ditte, delle persone private ecc. Gl'investimenti e i depositi sono andati aumentando nella misura seguente (in złoty):

	31.XII.24	31.XII.25	31.XII.26	31.III.27
Investimenti del Tesoro del Stato .	43.551.092	160.799.137	230.379.042	255.710.282
Depositi.	25.4 4.242	77.115.304	218.703.505	241.258.093
Totale .	68.755.234	237.315.041	443.082.551	436.368.375

L'aumento verificatosi negl'investimenti e nei depiosti ha permesso alla Banca dell'Economia Nazionale di diminuire il suo debito verso la Banca di Polonia, ed infatti esso scese considerevolmente, come lo dimostrano le seguenti cifre:

Stato del risconto nel	31.XII.1924	33.762.284 zł.
„ „	31.XII.1925	27.260.213 „
„ „	31.XII.1926	6.875.613 „
„ „	31.III.1927	2.205.885 „

Una voce speciale del capitale circolante della Banca è costituita dalle emissioni delle cartelle di credito all'8% e dalle emissioni di obbligazioni comunali all'%. Queste emissioni sono destinate esclusivamente ai crediti a lunga scadenza il cui sviluppo ha un importanza primordiale per la vita economica della Polonia. I valori emessi dalla Banca dell'Economia Nazionale incontrano un crescente successo sia nel Paese, sia ll'estero. Ciò è dovuto all'alta percentuale d'interesse, nonchè alla sicura garanzia concessa a questi valori, basata: 1) sulla prima iscrizione ipotecaria rurale et municipale, 2) sui versamenti fatti dai debitori a titolo d'interesse e di ammortamento del capitale, 3) su tutto il patrimonio della Banca, 4) sulla garanzia del Tesoro dello Stato. Oltre a questo i titoli della Banca vengono emessi in valuta fissa (oro o dollari degli Stati Uniti), ciò che assicura l'acquirente contro ogni rischio derivante dalle eventuali oscillazioni del cambio polacco.

La maggior parte delle obbligazioni comunali in złoty oro fu collocata nel mercato svizzero ed il portafoglio intero delle obbligazioni in dollari fu acquistato dalla ditta Ulen and Co., e ciò in relazione con gl'investimenti effettuati dagli enti ed imprese autonome in Polonia. Le cartelle di credito trovano invece esclusivo smercio all'interno.

Oltre i crediti a lunga scadenza, sotto forma di obbligazioni, la Banca dell'Economia Nazionale concede crediti a breve scadenza alle varie imprese. Occorre citare qui i prestiti di cui la Banca ha il monopolio, accordati per le costruzioni edilizie. I crediti per le costruzioni edilizie (scadenza a un anno e mezzo, convertiti poi in prestiti a lunga scadenza con cartelle di credito all'8% in zł. oro), ammontarono nel marzo u. s. a 76.098.000 zł. Somma assai considerevole data la situazione attuale della Polonia. Oltre a ciò la Banca accorda prestiti a più o meno breve scadenza sotto ogni forma, il di cui sviluppo risulta come appresso (in złoty):

	31.XII 24	31.XII 25	31.XII 26	31.III 27
Cambiali scontate.	48.058.117	57.683.378	74.255.314	37.414.880
Prestiti a termine.	25.684.565	31.368.802	29.370.862	31.531.562
Prestiti in conto corente . . .	67.679.756	117.070.186	238.172.817	248.864.185

Di questi crediti profittano: l'agricoltura, le banche, l'industria, il commercio, le cooperative e gli enti autonomi. Questi prestiti ebbero un particolare ed importante valore nel 1925, allorchè molte imprese e banche si trovarono in difficili situazioni, dovute alla generale crisi economica di cui soffrì il Paese. A tale appoggio dovettero in gran parte la loro salvezza ed il successivo consolidamento.

LA FIERA INTERNAZIONALE DI POZNAN

La chiusura della Fiera Internazionale di Poznań è stata solenne quasi come l'inaugurazione. Migliaia di persone giunte con treni speciali da Varsavia, si aggiravano stamane nel piazzale e negli s t a n d s della Fiera mentre dalla torre dell'Altra Slesia — che, elevata come simbolo di conquista dai prussiani, sembra ora il baluardo della industria polacca — il megafono annunziava le transazioni effettuate.

Il direttore della Fiera, a cui mi sono rivolta per alcune informazioni, mi accompagna gentilmente „dove ci sono gli italiani", „Fiat - Torino", dicono gli impiegati, cercando nell'elenco, pare che il binomio non indichi più la fabbrica, ma la capitale del Piemonte...

Trovo nello stand della Fiat una ventina di macchine lucenti: su tutte c'è il cartellino „venduta". Il rappresentante

della Fiat, che sta accarezzando il rodiatore d'una 519 come se forse un cavallo da corsa, mi dice che oltre alle macchine esposte — tutte vendute, cosa mai avvenuta negli scorsi anni — le ordinazioni sono numeroissime. Ed è lo stesso anche per le Officine Meccaniche di Brescia. Trovo ancora una ditta torinese: „Giacobino e Rosso - Vermouth". Il rappresentante appare di eccellente umore: ha fatto molti affari e ritorna domani a Varsavia.

Lascio i connazianali che — bisogna dirlo — quest'anno sono pochini assai e, sempre accompagnata dalla mia cortese guida, visito le altre sezioni. L'industria metallurgica polacca è rappretentata magnificamente: si vede il risultato di un energico e disciplinato lavoro che la metterà ben presto in grado di concorrere anche con le industrie tedesche che — in attesa del trattato commerciale con la Polonia — cercano di tenersi vive, almeno nella memoria degli industriali polacchi, esponendo macchine, locomotive e prodotti chimici.

Le Miniere dell'Alta Slesia hanno rifatto „ad usum delphini" dei pozzi carbonifiti che attirano i visitatori — specialmente quelli che le miniere non le conoscono neppur di vista.

Il grande piazzale che si stende sotto la Torre dell'Alta Slesia è quasi completamente occupato dalle macchine agricole. Sono tutte in movimento, seminano, arano, erpicano, sarchiano... Dall'alto della Torre sembrano giocattoli affannati a raggranellare la sabbia. E pure sono quei giocattoli che lavorano le sterminate e fertili pianure della provincia di Poznań.

Negli stands del „commercio estero" troviamo le sete di Lione e i profumi di Coty. I francesi hanno portato, come sempre, una nota di leggerezza, e fra i possenti motori, che a pochi passi lanciano nel cielo il loro pulsare gigantesco, il contrasto diventa ancor più sensibile.

Fra l'odore dell'olio pesante quello di „une nuit de mai" di Coty fa sorgere delle riflessioni. Perchè vi affannate tanto — sembrano dire le bottigliette di cristallo — anche questa è industria! Ed è industria per la metà del genere umano: basta! Gli stands dei profumi infatti sono visitati da folle di eleganti signore che scegliendo fra le panciute e le sottili ampolle di cristallo, pensano all'automobile che il marito comprerà da Fiat o da Citroen. Perchè i francesi hanno mandato alla Fiera molte delle loro migliori macchine.

Dopo la Francia viene la Turchia con i suoi tappeti di Smirne, il rahatlouchum, e un biondissimo tabacco che per i polacchi, i quali ormai fumano le nostre „Macedonia monopolio", anche se hanno la consolazione di chiamarle diversamente, è un vero supplizio di Tantalo: si guarda, si ammira e si passa oltre. La vendita è severamente vietata.

Lascio le sale e mi ritrovo nel grande piazzale d'entrata. Nel sole meraviglioso — quasi italiano — mi pare di vedere saltellare dinnanzi a me tutti i geroglifici e i fiorellini dei tappeti di Smirne, e mi sembra che dalla bella Fiat, che si avvia verso le nuove e non sempre praticabili strade polacche, emani, invece dell'odor di benzina, il profumo di „une nuit de mai" di Coty...

Sono gli effetti di una visita troppo precipitata.

* * *

Il megafono con una voce apocalittica continua a enumerare i successi della Fiera. Sono ottimi. Poznań sta conquistando il suo posto tra le Fiere internazionali europee. La partecipazione delle ditte estere, quest'anno, ha superato di molto quella degli anni precedenti. In questi otto giorni sono giunti a Poznań quasi tutti i rappresentanti del corpo diplomatico, molti giornalisti esteri e numerosissimi industriali taliani, americani, inglesi, francesi e tedeschi.

L'impressione che hanno riportato gli ospiti stranieri è ottima. La nazione polacca, superati gli ostacoli creati dal dopoguerra, si avvia a conquistare il suo posto nel mondo. La Fiera Internazionale di Poznań, che segna ogni anno una tappa nella sua ascensione, ne è la prova sicura.

Poznań, maggio 1927.

A. B.

Veduta parziale del centro industriale altoslesiano.
Fragment z centrum przemysłu górnośląskiego.

Sytuacja gospodarcza.

Niedawno w związku z obradami w parlamencie italskim nad budżetem Ministerstwa Gospodarstwa Narodowego wybitny ekonomista minister prof. G. Belluzzo wygłosił świetne przemówienie, w którem określił sytuację gospodarczą Italji w chwili obecnej jako „trudną, lecz nie niepokojącą".

Minister Belluzzo oceniając w sposób realny chwilę obecną, nie zapoznaje trudności, z jakiemi walczyć musi Italja. Nie popada w zbytni optymizm, nie ukrywa pewnych braków, jakie dostrzega w życiu gospodarczem Italji, ale jednocześnie wskazuje i na liczne objawy postępującej naprzód poprawy, będącej niewątpliwie rezultatem umiejętnego i rozumnego gospodarowania obecnego rządu.

Sytuacja w Italji nie jest „niepokojąca". Italskie bowiem gospodarstwo narodowe doskonale stawia czoło trudnościom, jakie zazwyczaj towarzyszą procesowi uzdrawiania życia gospodarczego kraju i w szczególności jego waluty. Mnóstwo też jest objawów, świadczących, iż poprawa jest niewątpliwa i coraz głębiej w życie gospodarcze kraju przenikająca.

Na pierwszy plan wysuwa się tutaj zagadnienie lira. W sierpniu r. 1926, gdy deprecjacja lira osiągnęła punkt kulminacyjny, płacono za funty szt.—148.32, za dolary zaś — 30.53. W styczniu r. b. notowano funty szt. — 111.90, dolary — 23.08, w lutym — 112.27 i 23.14, w końcu marca — 105.90 i 21.81, w końcu kwietnia — 91.23 i 18.80 i w końcu maja — 88.93 i 18.30.

Jak widzimy różnica w okresie sierpień 1926 — maj 1927 sięga prawie 40%.

Jednym z głównych powodów niezmiernie gwałtownej zwyżki lira był ogromny dopływ dolarów i funtów szterlingów do Italji, wywołany pożyczką, uzyskaną głównie w St. Zjedn. A. P., a nadto w Londynie i Szwajcarji i przeznaczoną na inwestycje przemysłowe i miejskie w Rzymie i Medjolanie. Pożyczki te osiągnęły w r. ub. sumę 161 milj. dolarów, a gotowość, z jaką je udzielono, świadczy o ogromnem zaufaniu zagranicy do finansowej i politycznej konsolidacji Italji.

Pośród czynników, które stwarzają odpowiednie warunki i sprzyjają wzmaganiu się sanacji gospodarczej kraju, największą rolę odgrywa coraz większe utrwalanie się harmonijnych stosunków na rynku pracy i wysiłki, czynione przez rząd oraz pracodawców i pracowników w kierunku zapobiegania stratom w przemyśle i handlu oraz starciom pomiędzy czynnikami produkcji.

Analizując w swem przemówieniu przyczyny obecnych niedomagań życia gospodarczego Italji, minister Belluzzo oświetlił je w sposób następujący:

Oznajmienie Mussoliniego, iż rząd zamierza wszelkiemi sposobami przeciwdziałać spadkowi lira, położyło kres tendencjom ,jakie znamionowały okres inflacji waluty. Ustał pęd do robienia zapasów, kupowania w przewidywaniu dalszego spadku lira. W związku z tem zmniejszył się przedewszystkiem popyt na surowce i nastąpił spadek ich cen. Jednocześnie, pamiętać należy o tem, iż przemysłowcy mieli nagromadzone znaczne zapasy towarów, wyprodukowanych z surowców, zakupionych po wysokich cenach. Straty więc przy ich sprzedaży były nieuniknione. W tym samym czasie wzmagała się depresja w przemyśle w większości krajów europejskich. W sferach przemysłowych niesłusznie wyolbrzymiano wpływ, jaki miały wywrzeć na sytuację posunięcia rządu w dziedzinie walutowej. W rzeczywistości jest ona wytworem okresu inflacji. Jej bowiem przypisać należy zmniejszenie się oszczędności, które mogły być zużyte na nowe inwestycje, oraz podwyższenie stopy dyskontowej i procentowej, co znowu wywarło niekorzystny wpływ na gałęzie przemysłu, korzystające z kredytów. Stwierdziwszy, iż uzdrowienie waluty przyniesie ogromną ulgę życiu gospodarczemu i wzmocni jego podstawy, minister Belluzzo zwrócił uwagę na konieczność obniżenia kosztów produkcji. Zdaniem jego, do zmniejszenia tych kosztów dążyć należy nie drogą obniżenia płac, lecz przez udoskonalenie techniki wytwórczości i uczynienia jej bardziej racjonalną. W interesie przemysłu leży raczej zwiększenie dobrobytu klas pracujących, gdyż sprowadzi to wzrost ich zdolności nabywczej. Przy użytkowywaniu surowców należy możliwie w najszerszym zakresie wykorzystywać krajowe bogactwa naturalne. Mówiąc o potrzebie udoskonalenia techniki, minister Belluzzo wskazał na konieczność popierania badań naukowych oraz dbania w większej mierze o jakość, niż o ilość produkcji. Rząd, mając to na względzie, stara się wszelkiemi sposobami popierać kształcenie zawodowe sił wykwalifikowanych.

Omawiając sprawę tworzenia się międzynarodowych karteli, minister Belluzzo zaznaczył, iż pożyteczna kooperacja narodowa w dziedzinie przemysłowej będzie mogła być zapewniona drogą wzmożenia potencjału produkcji, co ze swej strony wymaga możliwie największej koncentracji w przemyśle. Dotykając kwestji taryfy protekcyjnej, minister oznajmił, iż wysokie opłaty celne hamują postęp. Skutek ich bowiem jest ten, iż wśród przemysłowców, którym zapewnia się obronę przed konkurencją, wytwarza się obojętność na potrzebę wprowadzania nowych metod technicznych, mających na celu udoskonalenie jakości produkcji i obniżenie jej kosztów. To ostatnie zagadnienie, podobnie zresztą, jak i we wszystkich innych krajach Europy, żywo interesuje przemysł italski. Na potrzebę zajęcia się niem w sposób możliwie najbardziej wyczerpujący zwrócił niedawno uwagę p. Benni, prezes Generalnej Faszystowskiej Konfederacji Przemysłowej. Stwierdził on, iż zmniejszenie się konsumcji w kraju oraz depresja na rynkach zagranicznych stały się powodem nagromadzenia się ogromnych zapasów i unieruchomienia kapitału. Wówczas zastosowano metodę skracania czasu pracy i szczególnie w przemyśle włókienniczym. Wywołało to zmniejszenie wytwórczości o 60, 70, a nawet 80%. Nastąpiło obniżenie się zarobków robotników, jakkolwiek wysokość płac pozostała bez zmiany. Nasuwa się pytanie, czy umiarkowane zredukowanie płac, które spowodowałoby ożywienie się przemysłu, nie byłoby racjonalniejsze od systemu short time, o którym była mowa wyżej. Samo tylko obcięcie płac, mogłoby przynieść tylko chwilowe polepszenie sytuacji. Musi mu jednocześnie towarzyszyć udoskonalenie organizacji pracy i handlu wywozowego i oparcie ich na zasadach naukowych.

Zdając sobie sprawę z ogromnie doniosłego znaczenia udoskonalenia organizacji pracy w przemyśle, Generalna Faszystowska Konfederacja Przemysłowa, powołała do życia specjalny i n s t y t u t dla studjów nad racjonalizacją i intensyfikacją produkcji oraz nad możliwościami przeszczepiania zasad „tayloryzmu" na grunt italski. Przedmiotem badań tego instytutu są nietylko sprawy, tyczące się organizacji przemysłu, lecz również tyczące się kredytu.

W dość trudnych warunkach, w jakich rozwija się i toruje sobie drogę ekspansja przemysłu italskiego, b. owocną działalność rozwija organizacja przemysłu, oparta na zasadach syndykalistycznych (patrz o tem artykuł p. t. „Nowe podstawy organizacji przemysłu w Italji", w Nr. 1 naszego czasopisma). W drugiej połowie r. 1926 zostały zawarte 362 umowy, określające wysokość płac oraz warunki pracy, w całym szeregu gałęzi przemysłu i na przestrzeni całego kraju. Miast strajków, prasa stale wskazuje na mnożące się fakty dochodzenia do skutku porozumień między pracodawcami a pracownikami, którzy na tej drodze szukają rozwiązania najbardziej żywotnych zagadnień życia gospodarczego. Zdarzały się wypadki, iż

robotnicy dobrowolnie rezygnowali ze znacznej części zarobków, a to celem zapobieżenia wzmaganiu się kryzysu (np. robotnicy w hutach szklanych w północnej Italji oraz robotnicy transportowi w Romanji).

Jeżeli porównać liczbę bezrobotnych w Italji z liczbą bezrobotnych w innych krajach, okaże się, iż jest ona znacznie większa, niż w krajach nieprzemysłowych, lecz jednocześnie mniejsza, niż w krajach wielkoprzemysłowych (Anglja, Niemcy).

Liczba ta wynosiła w Italji w końcu r. 1926 — 181.496; w styczniu r. b. — 225,346; lutym — 259.059 i w marcu — 228.000. Przypomnieć należy, iż liczba bezrobotnych wynosiła w r. 1922 — 576 tys. i w r. 1923 — 328 tys. W pierwszych miesiącach r. b. wzrosła również liczba częściowo bezrobotnych (10.216 w grudniu 1924 r. i 56.113 w lutym r. b.). Nastąpiło to wskutek zastosowania skróconego czasu pracy w przędzalniach bawełny. Oczywiście pamiętać należy o tem, iż w miesiącach zimowych liczba bezrobotnych zawsze się zwiększa. Wznowienie robót budowlanych oraz robót na roli spowoduje zmniejszenie się liczby bezrobotnych, co już, jak widzieliśmy, zostało zapoczątkowane w m. marcu.

Wzrost kursu lira winien był pociągnąć za sobą odpowiednie zmniejszenie się cen. Jakkolwiek wskaźnik hurtowy cen, wyrażony w lirach nominalnych, wykazuje w pierwszych czterech miesiącach r. b. stałą tendencję spadku, jednakże nie jest on współmierny z jednoczesną zwyżką lira, że zgodnie ze sprowozdaniem Izby Handlowej w Medjolanie wskaźnik cen hurtowych, wyrażony w złocie, wykazuje pewną zwyżkę. Wynosił on w grudniu r. ub. 141.8, w styczniu 135,6, w lutym — 134,4 w marcu — 138,5, w końcu kwietnia — 153,8 i w połowie maja — 152,2. Konieczność należytego zwiększania eksportu i utrzymania zarówno rynku wewnętrznego, jak i zewnętrznego niewątpliwie spowoduje obniżenie się cen i powrót ich do poziomu, który umożliwi zapobieżenie następstwu ewent. dalszej zwyżki cen. Obecną zwyżkę cen uważać należy w każdym razie za przejściową i niewątpliwie życie okaże się w tej mierze najbardziej powołanym i zdolnym do skutecznego interwenjowania czynnikiem, który też w sposób odpowiedni zareaguje na pewną nienormalność, jaka znamionuje obecną konjunkturę gospodarczą na rynku italskim.

L. P.

ROLNICTWO

Produkcja i wywóz wczesnych ziemniaków z Italji.

Produkcja. Całkowita produkcja ziemniaków w Italji w ostatnich trzech latach wynosiła: w r. 1924 — 19.580 tys. cetn. metr., w r. 1925 — 21.577 tys. cetn. metr. i w r. 1926 — 23.110 tys. Odsetek, przypadający w tych liczbach na ziemniaki wczesne, nie został ustalony. Przypuszczalnie wynosił on 20% całkowitej produkcji, co odpowiadałoby w r. 1926 przeszło 4½ milj. kwint.

Uprawa wczesnych ziemniaków ześrodkowuje się we wsch. części Sycylji (Catanja, Syrakuzy), w Kalabrji (Reggio), nad dolnem wybrzeżem Adrjatyku (Bari, Bisceglie, Barletta i t. p.), w Kampanji (Neapol, Salerno, Caserta), w ok. Wenecji (Chioggia) oraz w prowincji Werony, Ligurji i Toskanji.

Z pośród odmian, uprawianych w poszczególnych okolicach, na wymienienie zasługują t. zw. „Biancona" o miąższu żółtym i zwartym, „Basilicata" w ok. Werony oraz „Bianca di Como". W ostatnich latach powyższe odmiany zostały częściowo zastąpione przez odmiany niemieckie, z których najbardziej rozpowszechniona jest odmiana „Juli", oraz przez angielskie i holenderskie. Z pośród gatunków angielskich największą wydajnością oraz zdolnością do wczesnego dojrzewania odznacza się gatunek „Royal Kidney", który też najbardziej nadaje się do wywozu. Powyższe gatunki, których produkcja prawie całkowicie wywożona jest zagranicę, znajdują zbyt głównie w Niemczech, Austrji i Holandji.

Przywóz ziemniaków do siewu w ostatnich trzech latach przedstawiał się, jak następuje:

	cetn. metr.	Liry
1924	18 790	952.724
1925	57.670	4.113.515
1926	125.230	7.377.221

Pozwolenia na przywóz tych ziemniaków wydawane są przez Królewską Stację Patologji Roślin w Rzymie (R. Stazione di Patologia Vegetale). Konieczność kontrolowania przywozu ziemniaków, przeznaczonych do siewu, uzasadniona jest względami na rozwój gospodarstwa narodowego i możliwość przeniknięcia chorób roślinnych, jak np. rak ziemniaczany, które mogłyby spowodować nieobliczalne szkody w krajowych plantacjach. Godzi się zauważyć, iż Narodowy Instytut Eksportowy (Istituto Nazionale per l'Esportazione) w grudniu r. ub. wystosował okólnik do zainteresowanych organizacyj i firm, w którym zwrócił ich uwagę na możliwość zastąpienia przy odpowiednich zabiegach ziemniaków zagranicznych, przeznaczonych do siewu, ziemniakami krajowymi.

Wywóz. Italja należy do krajów, które eksportują największe ilości ziemniaków; przewyższa ją pod tym względem Holandja i Francja, których średni wywóz w ostatniem 3-leciu wynosił 4.000.000 i 2.000.000 cetn. metr.

Należy jednak zauważyć, iż inne kraje przeważnie wywożą odmiany późniejsze, Italja natomiast prawie wyłącznie wywozi ziemniaki wczesne. To samo dotyczy wywozu ziemniaków hiszpańskich i w pewnej mierze francuskich.

Rozmiarów wywozu wczesnych ziemniaków nie można dokładnie określić. Należy jednak uciec się w tym celu do danych statystycznych, które dotyczą eksportu ziemniaków w okresie, w którym produkcja italska ma charakter wczesny, a mianowicie w kwietniu, w maju, w czerwcu i w lipcu. Z pewnem przybliżeniem można jednak ustalić, iż w latach 1924, 25 i 26 wywóz wczesnych ziemniaków stanowił 65, 75 i 79% ogólnej ilości wywozu i 76, 82 i 83% ogólnej wartości.

W stosunku do lat przedwojennych ilość ta prawie się podwoiła, średnia zaś cena jednostkowa wzrosła 8-krotnie.

Należy jeszcze zauważyć, iż w latach 1924 i 1926 wzrost ogólnego wywozu wynosił 39%, zaś wzrost eksportu wczesnych ziemniaków wynosił 69%, co świadczy o wzmożeniu się na nie zapotrzebowania na rynkach zagranicznych.

PRZEMYSŁ I HANDEL

Poszukiwania nafty w Italji.

W dn. 30 marca, staraniem Azienda Generale Italiana Petroli, rozpoczęto pierwsze dwa wiercenia na terenach, w których ma znajdować się nafta. Jedno, z nich podjęto w okolicach Abbateggio (Pescara), gdzie znajdują się znane abruzzyjskie pokłady asfaltowe, drugie zaś w San Colombano al Lambro (w okolicach Medjolanu).

W przemyśle elektrycznym italskim.

Akcjonarjusze „Elettricità Alta Italia" w Turynie zatwierdzili bilans za r. 1926, który wykazał zysk netto w wysokości przeszło 16 milj. lirów.

W r. 1926 sprzedano o 34.253.628 kilowatów więcej, niż w r. 1925. Wzrost procentowy wynosił 9,5 i był spowodowany prawie całkowicie sprzedażą energji do motorów. Produkcja energji cieplnej nieco się zmniejszyła, gdyż zima w r. 1926 specjalnie sprzyjała zastosowaniu centralnego ogrzewania hydraulicznego. Dwaj najważniejsi odbiorcy Towarzystwa: Fiat i Snia Viscosa znacznie powiększyli konsumcję, przyczem pierwszy z nich zwiększył ją o 20 milj., drugi zaś o przeszło 6 milj. kilowatów.

Dekret, ujednostajniający rozporządzenia, dotyczące zakazów przywozu i wywozu.

Dekret ten wydany w r. 1925 oprócz przepisów ogólnych zawiera również listy A i B, w których wyszczególnione są towary, zakazane do przywozu i wywozu.

Przewiduje on, iż wszelkie zakazy wywozu towarów oraz odchylenia od nich w postaci zwalniania pewnych towarów od wywozu lub ustanawiania kontyngentów wywozowych mogą być wprowadzane jedynie na podstawie dekretu królewskiego.

Odnośne zakazy przywozowe i wywozowe oraz zmiany we wspomnianych listach są wprowadzane w życie na podstawie specjalnych zarządzeń Ministra Finansów w porozumieniu z Ministrami Spraw Zagr. i Gospod. Narodowego.

Zakazy te nie dotyczą jednak ulg, przewidzianych w traktatach i umowach handlowych.

Specjalne pozwolenia przywozowe udzielane są każdorazowo przez Ministra

Finansów na skutek złożonych przez zainteresowane strony podań.

W sprawach, dotyczących odchyleń od zakazów przywozowo - wywozowych oraz kontyngentów, Minister Finansów zasięga opinji zainteresowanych organów administracji państwowej i, o ile to uzna za potrzebne, specjalnego Komitetu doradczego.

Towary, zakazane do wywozu, mogą być wywiezione o tyle, o ile po pewnym określonym czasie będą przywiezione z powrotem przez tę samą komorę celną. Towary, co do których nie będą mogły być przedstawione dowody, iż są one wprowadzone do kraju z powrotem, będą uważane za wywiezione wbrew zakazowi.

W wypadkach, w których towar wywożony jest zagranicę czasowo, Minister Finansów udziela specjalnego pozwolenia, przyczem strona wpłaca na komorze celnej odpowiednią sumę tytułem gwarancji, iż towar będzie wprowadzony do kraju z powrotem. Wysokość kaucji zależna jest od wartości wywożonego towaru.

Kary za przekraczanie przepisów o zakazach przywozu i wywozu wynoszą: 3 miesiące więzienia oraz grzywna do 5.000 lirów i konfiskata towarów. Specjalne kary przewidziane są za odstępowanie pozwoleń przywozowych i wywozowych.

Wykaz towarów, zakazanych do przywozu.

Lista A.

Świeże winogrona.

Wina i Vermouth.

Koniaki i likiery.

Koronki, tiule i tkaniny haftowane: bawełniane, wełniane, lniane i jedwabne.

Dywany wełniane, z wyjątkiem dywanów wschodnich.

Karabiny, pistolety i rewolwery.

Materjały wybuchowe.

Automobile ciężarowe i osobowe.

Siarka.

Wyroby ze szkła (z wyjątkiem artykułów z oszlifowanemi brzegami i spodem, cylindrów do lamp gazowych i naftowych, żarówek do lamp elektrycznych, szkieł do użytku laboratoryjnego oraz szkieł optycznych, szkieł do latarń morskich i innych).

Meble z drzewa i ich części, rzeźbione, inkrustowane, wykładane, fornierowane, z ozdobami metalowemi (z wyjątkiem stołów i pokryw do maszyn do szycia oraz podstaw do kas ogniotrwałych).

Ramy drewniane i listwy drewniane do ram.

Wyroby perfumeryjne i mydła pachnące.

Wyroby papierowe i kartonowe (oprócz walców dziurkowanych do automatycznych instrumentów muzycznych, kopert do listów z podszewką, woreczków papierowych i kartonowych do celów przemysłowych).

Wyroby i klejnoty srebrne, platynowe i złote.

Wyroby z kości słoniowej, z koralu, masy perłowej, szyldkretu i rogu (oprócz rączek do parasoli).

Fortepjany i automaty muzyczne.

Kapelusze damskie garnirowane.

Wachlarze.

Sztuczne kwiaty.

Pióra ozdobne.

Wyroby galanteryjne (oprócz pudełek z farbami wraz z pendzlami i talerzykami, wyrobów plecionych i do kapeluszy, rączek i lasek do parasoli, miar metrycznych składanych, pluskiewek, krucyfiksów i medalików, dodatków metalowych do mebli, regestratorów do korespondencji i maszynek do kawy).

Zabawki i lalki (oprócz główek).

Wyroby z włosów.

Filmy kinematograficzne wyświetlone.

(Przywóz mąki pszennej i sucharów podlega przepisom, zawartym w dekrecie Królewskim z dn. 13 sierpnia 1926 r. nr. 1448).

Wykaz towarów, zakazanych do wywozu.
Lista B.

Osły zarodowe.

Bydło (Minister Finansów może zezwolić na wywóz 20 tys. sztuk bydła rzeźnego w ciągu roku, ustalając w porozumieniu z Min. Gospodarstwa Narodowego, w ciągu jakiego okresu, do jakich krajów i przez jakie komory celne ma być eksport kierowany; w wypadkach, w których będzie wymagała tego konsumcja wewnętrzna, Ministerstwo może wstrzymać wywóz).

Pszenica. (zakaz ma trwać do 30 czerwca 1927 r.).

Ryż niewyłuszczony.

Tytoń w liściach, prócz przesyłek eksportowanych na mocy zezwolenia „Dyrekcji Okręgowej dla uprawy tytoniu".

Odpadki konopne i lniane, prócz pakuł.

Gałgany konopne i części sznurów niesmołowcowane i wystrzępione.

Rudy żelazne, prócz pirytów.

Odpadki żelazne, stalowe, opiłki, żużle i odłamki.

Odpadki miedzi, mosiądzu, bronzu oraz aljaży, zawierających miedź (oprócz opiłek i popiołów).

Odpadki cyny i popioły cynowe i cynkowe.

Podkłady kolejowe z różnych gatunków dębu i buku.

Drzewo surowe lub obrobione, również i spiłowane wzdłuż, prócz obłogów i fornierów.

Kości surowe i odpadki przy przeróbce kości.

Skóry bycze, krowie, cielęce świeże lub solone (Ministerstwo Finansów może udzielić pozwolenia na eksport 200.000 kwint. rocznie skór krowich i byczych i 32.000 kwintali skór cielęcych. Rozdziału tej ilości na poszczególne kraje dokonywuje Ministerstwo Finansów w porozumieniu z Ministerstwem Gospodarstwa Narodowego).

Monety srebrne, złote, miedziane i niklowe.

Papiery państwowe, emitowane przez instytucje publiczne i towarzystwa prywatne oraz kupony tych papierów z zapadłym terminem płatności.

Przywóz węgla do Italji w r. 1926.

Przywozu węgla, który wyniósł w r. 1926 ogółem 42.240 tys. ton, dokonano z następujących krajów:

37% z Niemiec, 31% z Anglji, 8% ze Stanów Zjednoczonych, 7% z Polski, 5% z zagłębia Saary, 4% z Francji i 8% z innych krajów.

W porównaniu z r. 1925 ustalono zmiany następujące:

Dostawy z Anglji zmniejszyły się o 43%: wynosiły one w r. 1925 — 6.730 tys. ton, zaś w r. 1926 — 3.830 tys. ton.

Dostawy z Francji powiększyły się o 39%, wynosiły one w r. 1925 — 345 tys. ton, zaś w r. 1926 — 480 tys. ton.

Dostawy ze Stanów Zjednoczonych zwiększyły się o 75%, wynosiły one w r. 1922 — 540 tys. ton, zaś w r. 1926 — 945 tys. ton.

Dostawy z Niemiec wzrosły o 100%, wynosiły one w r. 1925 — 2.250 tys. ton, zaś w r. 1926 — 4.500 tys. ton.

Dostawy z zagł. Saary wzrosły o 120%, wynosiły one w r. 1925 — 270 tys. ton, a w r. 1926 — 580 tys. ton.

Z Polski dostawy wzrosły o 955%, wynosiły one w r. 1925 — 60 tys. ton, zaś w r. 1926 — 870 tys. ton.

Wzrost dostaw z innych krajów wyniósł 224%. W r. 1925 wynosiły one 320 tys. ton, a w r. zaś 1926 — 1.040 tys. ton.

Agencja Volta donosi, iż w dostawach z Niemiec transporty handlowe wzrosły o 206%, zwiększając się z 530 tys. ton w r. 1925 do 1.616 tys. ton w r. 1926, zaś dostawy z tytułu odszkodowań wzrosły o 67%. Wynosiły one w r. 1925 — 1.730 tys. ton, zaś w r. 1926 — 2.890 tys. ton.

Produkcja i wywóz marmelad z Italji.

Produkcja. Italski przemysł przetworów owocowych przybiera coraz poważniejsze rozmiary, a wywóz ich stale wzrasta. Gałąź ta przemysłu obejmuje:

a) marmelady, otrzymywane przez gotowanie owoców z dodaniem cukru.

b) galarety, otrzymywane przez koncentrowanie soku owocowego z dodaniem cukru,

c) syrop owocowy, do wytwórczości którego specjalnie nadają się morele i twarde brzoskwinie,

d) skórki owocowe i owoce kandyzowane.

Do tej ostatniej kategorji należą owoce kandyzowane na sposób liworneński, obejmujące skórki cedrów, pomarańczy, mandarynek i t. p., pokryte warstwą cukru; owoce kandyzowane na sposób portugalski, czyli mrożone (preparowane podobnie, jak poprzednie, lecz z innych gatunków owoców), na sposób paryski, czyli owoce krystalizowane, na sposób marsylski, owoce kandyzowane, wkładane do puszek bez ostatecznego przegotowania oraz „marrons glacés", t. j. kasztany mrożone (lodowate), preparowane podobnie, jak owoce kandyzowane na sposób portugalski.

Według danych „Bolletino dell'Isti-

tuto Confederale per l'Industria delle conserve alimentari", produkcja marmelad, owoców w syropie i musztardy w poszczególnych prowincjach w r. 1923—1924 wynosiła:

	q	q	q
Piemont . . .	30	3,035	1,200
Lombardja . .	7,800	950	700
Trentino . . .	—	2.000	600
Veneto . . .	50	50	50
Venecja Julijska	200	800	200
Emilja	70	820	500
Ligurja . . .	325	1.160	35
Kampanja . .	300	13,075	5,000
Ogółem . . q.	8,775	22,888	8,285

Od r. 1923—24 wytwórczość i konsumcja konserw owocowych dzięki spadkowi cen znacznie się powiększyła. Do spadku tego przyczynił się w dużej mierze dekret z dn. 23 października 1924 r., na mocy którego został zmniejszony z 400 na 100 lirów za kwintal podatek od fabrykacji cukru i opłaty celne za cukier 1-go gatunku, używany do wytwórczości konserw owocowych, figurujący pod poz. 44 italskiej taryfy celnej. Ponieważ ilość cukru w konserwach owocowych wynosi 40 — 65%, jasne jest, iż powyższa uchwała była niezmiernie korzystna dla tej gałęzi przemysłu.

W y w ó z. Rozmiary wywozu konserw owocowych zobrazowane są w tabeli następującej:

Owoce kandyzowane lub inaczej spreparowane w cukrze						
1912	q. 27,152				lir. 4,887,360	
	owoce i skórki owoc. kandyzowane		marmelady, galarety i in. konserwy owocowe		Ogółem	
	q.	milj. lir.	q.	milj. lir.	q	milj. lir.
1923	17.384	15,8	6.363	4,7	23.747	20,5
1924	24.196	18,9	20.022	12,2	41.218	31,8
1925	29.665	31,2	22.338	15,1	52 003	46,4
1926	44.380	41,5	28.991	20,6	73.371	62,1

Z tabelki powyższej wynika, iż w ostatniem 3-leciu wywóz konserw owocowych wzrósł przeszło 3-krotnie.

Głównemi rynkami zbytu marmelad, galaret i innych konserw owocowych są: Anglja (wartość wywozu w r. 1926 — 15.3 milj. lir.), Egipt (1.6 milj. lir.), Trypolitanja i Cyrenajka (646 tys.), St. Zjedn. (437 tys. lir.) i Niemcy (775 tys. lir.). Naogół rynki te przeważnie znajdują się w krajach pozaeuropejskich.

Kredyty na cele eksportowe.

Rada Ministrów na posiedzeniu z dn. 6 maja zaaprobowała projekt, mający na celu zapewnienie kredytów eksportowych.

Projekt ten został opracowany na podstawie badań, przeprowadzonych przez Narodowy Instytut Eksportowy z inicjatywy d-ra Alberto Pirelli. Jego celem było ułatwienie dokonywania operacyj finansowych z zagranicą, niewykonalnych przy stosowaniu zwykłych środków kredytowych, a to ze względu na znaczne ryzyko, z temi operacjami związane, oraz z powodu unieruchomienia kapitałów, wymaganych przy tego rodzaju operacjach.

W większości wypadków chodzi o odroczenie terminu płatności na czas, przekraczający termin normalny. Szczególnie dotyczy to operacyj z obcemi Rządami oraz obcemi instytucjami państwowemi.

Wspomniany projekt przewiduje udzielanie gwarancji państwowej do wysokości 65% wartości dostawy. Pozostałe 35% przyjmuje na siebie eksporter italski lub instytucja go finansująca. Innemi słowy gwarancja państwowa udzielana jest tylko, o ile możliwa jest strata, przewyższająca 35%.

Prośby o udzielenie gwarancji muszą być kierowane do Narodowego Instytutu Eksportowego, przy którym ma być ustanowiona specjalna komisja celem zatwierdzenia i określenia ryzyka oraz przeprowadzania likwidacji strat.

Specjalna uwaga będzie zwrócona na średni i drobny handel wywozowy, który będzie też korzystał z naknajdalej idącej pomocy rządu italskiego.

KREDYT I FINANSE

Banki emisyjne *)

koniec roku	obieg i rezerwy			główne operacje				
	Obieg biletów bankowych	Bilety skarbowe	Zapas kruszcowy	Weksle zdyskont.	Pożyczki	Kredyt otwarty	Wkłady na rach. bież. oproc.	Rachunek bież. Skarbu w Banca d'Italia
1914	2.936,0	657,2	1.738,6	995,0	208,9	312,8	388,9	196.3
1918	11.750,3	2.124,1	2.335,9	1.307,3	936,3	1.172,9	802,2	256,4
1919	16.281,3	2.270,2	2.044,9	2.044,0	1.574,5	1.903,4	726,1	31,2
1920	19.731.6	2,268.3	2,077,8	4.256,5	2.817,8	1.689,0	875,7	325,1
1921	19.208,9	2.267,0	1.998,7	5.181,1	4.839,2	1.981,3	931,3	1.047,1
1922	18.012,0	2.267,0	2.041,5	6.178.6	3.105,5	1,093,9	1.231,4	582.4
1923	17.246,5	2,427,7	1.847,4	7.996.6	3,387,7	1.293.4	1.190,7	2.011,2
1924	18.114,2	2,400.0	1.826,0	9,191,2	3.157,6	1.717,2	1.191,1	807,7
1925	19.349,6	2.100,0	2.040,8	10.041,6	3.915,0	1.284,1	1.001,3	1.505,2
1926	18.340,1	1,793.0	2.478,5	8.016.1	2.633,6	801,2	1.431.2	95.8
1927 stycz.	17.996,9	1.763,3	2.518,5	8.647,5	2.494.2	788,5	1.857,4	51.1
„ luty	17.822,0	1.763,0	2.580,6	8.715,0	2.023,6	852,5	1.540,2	250,2
„ marz.	17.675,3	1.763,0	2.613,3	7.939,8	1.771,6	754,8	1.529,6	31,4
„ kwiec.	17.578,4	1.763,0	2.748,9	—	1.838,6	714,4	1.389,3	—

Z wyżej, przytoczonej tabelki widzimy, iż obieg biletów bankowych w r. b. stale się kurczy, przyczem między kwietniem a marcem różnica wyniosła 96,9 miljon. lirów, zaś między kwietniem a grudniem r. ub. 762 miljon. lirów.

*) Przywilej emisji banknotów, który dawniej przysługiwał 3 bankom, poczynając od 1 lipca 1926 r. przysługuje jedynie Banca d'Italia.

Finanse państwowe.

W ciągu 9 mies. b. roku finansowego dochody zwyczajne i nadzwyczajne przewyższyły preliminarz o 1.494 milj. lir.

Nadwyżka ta została spowodowana wpływami zwyczajnemi, gdyż nadzwyczajne osiągnęły cyfrę tylko 71 milj. lir.

Wśród wpływów zwyczajnych na specjalną uwagę zasługują dochody z opłat celnych, które wyniosły 598 milj. lir., wpływy z podatków bezpośrednich w kwocie 486 milj. lir., z monopoli — 176 milj. lir., z podatku obrotowego — 343 milj. lir. i t. p

Pożyczki, zaciągnięte zagranicą przez przedsiębiorstwa italskie.

Agenzia di Roma donosi, iż następujące instytucje zaciągnęły pożyczki zagranicą: Instytut Kredytowy (Istituto di Credito) w wysokości 20 milj. dolarów; Towarzystwo Edison — 20 milj. dol.; Italskie Towarzystwo Gazowe — 7 milj. dol.; Fiat — 10 milj. dol.; Lloyd Sabaudo — 2.400 tys. dol.; Tow. Lombardzkie Wytwórczości Energji Elektrycznej — 6 milj. dol.; Adamello — 6 milj. dol.; Montecatini — 6 milj. dol.;

Notowania ważniejszych akcyj

na giełdach: w Medjolanie, Turynie, Genui, Rzymie i Tryjeście

(podług danych Centralnego Instytutu Statystycznego):

NAZWY PRZEDSIĘBIORSTW	Kapitał (w miljard.)	Wartość nominalna (w lirach)	Ilość akcyj (w miljard.)	Przeciętne kursy (w lirach) Grudzień 1926	Styczeń 1927	Luty 1927	Marzec 1927	Kwiecień 1927
Banca d'Italia	240	800	300	1825	1950	2150	2060	2182
Banca Commerciale . . .	700	500	1400	927	1132	1214	1180	1203
Credito Italiano	400	500	800	607	720	819	791	763
Ferrovie Mediterranee . . .	90	350	258	290	330	384	365	373
Ferrovie Meridionali . . .	189.6	500	579	623	630	674	616	654
Navigazione Generale Italiane .	600	500	1900	507	526	549	503	505
Cosulich	250	200	1250	168	200	211	193	193
Cotonificio Turati	32	200	160	570	594	746	690	633
Cotonificio Val d'Olona . .	18	200	50	272	280	330	296	—
Cotonificio Valle Seriana . .	12	250	48	900	300	800	750	725
Manifattura Rossari e Varzi .	25	250	100	600	700	770	650	691
S. N. I. A. Viscosa . . .	1000	150	6666	129	188	219	203	213
Cascami Seta . . .	63	300	210	680	730	850	710	802
Lanificio di Gavardo . . .	8	200	40	1200	1200	1450	1500	949
Terni (elettr. e industr.) . .	600 7	400	1502	356	405	437	412	410
Montecatini	500	100	5000	177	204	217	219	215
Ilva	150	200	750	158	186	202	197	178
Metalurgica Italiana . . .	60	100	600	110	113	132	120	119
Elba	60	40	1500	42	48	50	49	47
Breda	100	250	400	132	182	176	144	126
Fiat	400	200	2000	307	383	431	429	404
Edison	712.5	375	1900	490	550	600	570	580
Italiana Industra Zucchero indigeno	40	200	200	450	499	530	485	455
Ligure-Lombarda Raffineria Zuccheri	75	200	375	432	496	623	557	574
Eridania	45	150	300	578	618	713	657	709
Romana Beni Stabili . . .	80	200	400	538	575	631	595	612

Snia Viscosa — 1.400 tys. funtów szt.; Tow. italsko-holenderskie Enka — 3 milj. florenów; Cartiere di Bruge — 3 milj. franków szwajcarskich; Tow. Adrjatyckie Elektryczne — 5 milj. franków szw. i Cosulich Line — 12 milj. fr. szw.

CENY

Wskaźniki cen hurtowych

podług danych Izby Handlowej w Medjolanie

grupy towarów	Artykuły spożywcze	Wyroby włókien.	Wyroby chemicz.	Minerały i metale	Materjały budow.	Różne produkty roślinne	Różne wyroby przem.	Ogólny wskaźnik	Siła nabywcza 100 lirów
Liczba towarów	37	18	20	23	8	7	12	125	
1913	100—	100—	100—	100—	100—	100—	100—	100—	100—
1922	568.80	583,07	437,25	524,15	519,75	508,21	535,80	529,35	18,84
1923	547,54	673,28	421,64	547,73	518,48	575,93	534,58	535,78	18,67
1924	562,38	709,37	460,10	549,51	554,41	491,21	542,99	553,51	18,08
1925	651,10	760,95	587,63	620,55	655,21	646,95	621,40	646,24	15,50
1926	683,38	660,36	513,36	665.03	686,76	641,86	637,01	654,41	15,29
Styczeń 1927	635.80	545.76	549,81	612,19	661.42	611,31	626,77	602,86	16,59
Luty „	643,20	551,11	552,29	592,87	653,38	602,56	618,04	600,85	16,64
Marzec „	639,79	539,76	546,07	579,89	640,07	593,05	611,84	592,72	16,87
Kwiecień „	618,31	501,40	522,27	545,60	617,70	559,13	593,83	565,29	17,69
Maj 1 tydz.	604,11	480,49	509,89	513,59	605,17	552,75	579,75	547,28	18,27
„ 2 tydz.	596.11	482,33	502,73	506,92	600,85	599,32	575,96	542,13	18,45

Ceny w Italji.

W związku ze znaczną zwyżką lira, jaka w ostatnich kilku miesiącach miała miejsce i która przejściowo spowodowała zwyżkę cen w stosunku do równi złota na cały szereg artykułów pierwszej potrzeby, w prasie polskiej odezwały się głosy, ostrzegające przed wyjazdem do miejscowości kuracyjnych w Italji.

Nie zagłębiając się na tem miejscu w samo zagadnienie sanacji i stabilizacji waluty, co w chwili obecnej stanowi jedno z najdonioślejszych zadań rządu italskiego, należy wskazać na cały szereg objawów, świadczących, że istotnie zwyżka cen była tylko przejściowa i że obecnie obserwuje się szybki nawrót ich do dawnego poziomu. Niedawno minister skarbu Volpi, w mowie, wygłoszonej w Senacie, stwierdził, iż ostatnio zniżka cen objęła najważniejsze artykuły pierwszej potrzeby. Tak więc cena chleba spadła o 20—25%, masła — o 20%, mięsa świeżego — o 15%, mięsa mrożonego — prawie o 40%, kawy — przeszło o 20%. Zniżka cen objęła również opłaty za świadczenia zakładów użyteczności publicznej: elektrowni, gazowni i t. p. Cena benzyny zmalała przeszło o 30%, nafty dla celów przemysłowych—o 70% i dla celów oświetleniowych — o 30%. Ruch zniżkowy cen i usług trwa w Italji w dalszym ciągu i szybko przenika do wszystkich dziedzin życia (obniżenie płac urzędniczych, robotniczych, poczta, telefony, ceny mieszkań i t. p.).

Jeżeli wskazuje się na wysokie ceny w lokalach italskich, należy o tem pamiętać, że podobnie, jak we wszystkich innych krajach, hotele tak zw. pierwszorzędne-luksusowe nie podlegają kontroli Rządu i wobec tego ceny w tych hotelach nie mogą być miarodajne dla oceny poziomu drożyzny w Italji. Inne hotele pozostają pod kontrolą Rządu i wobec tego o jakichś wygórowanych cenach nie może być mowy. Odnośnie do kosztów utrzymania w Italji wystarczy dla orjentacji nadmienić, że obiad zupełnie obfity można otrzymać wraz z winem za lirów 12 — 15, a najwyższa jego cena w lokalach luksusowych dochodzi do lirów 25.

RÓŻNE

Nowe podstawy ustroju pracy w Italji.

W dn. 21 kwietnia r. b. Wielka Rada Faszystowska pod przewodnictwem Mussoliniego uchwaliła t. zw. Carta del Lavoro (Karta Pracy), o której projekcie pisaliśmy w numerze 1-ym naszego czasopisma. Ustawa ta, ustalająca zasady, ideologji socjalnej faszyzmu, stanowi niezmiernie ważny dokument i doniosłą próbę rozwiązania kwestji socjalnej. W art. 1-ym stwierdza się ,iż naród italski jest organizmem jednolitym moralnie, politycznie i gospodarczo, a konkretnym wyrazem tej jednolitości jest państwo. Jemu też przypada dlatego zadanie chronienia produkcji, będącej rezultatem wysiłków zarówno indywidualnych, jak i zbiorowych.

Organizacja federacyjna uważa inicjatywę prywatną za najskuteczniejsze narzędzie postępu, przyczynia się ona do rozwoju i udoskonalenia produkcji, a wspomagają ją związki zawodowe, lecz gdy zachodzi potrzeba, państwo występuje w obronie interesów narodowych, które zawsze muszą mieć pierwszeństwo przed prywatnemi. Ponieważ zastój, choćby chwilowy, w wytwórczości szkodzi interesom narodowym, spory, jakie mogą wyniknąć wśród czynników produkujących, muszą podlegać Trybunałom Pracy, których wyrok jest ostateczny. Państwo nie eliminuje inicjatywy prywatnej i nie przywłaszcza sobie jej atrybucyj, lecz unika doktryn kolektywizmu, szanuje prawa własności i interwenjuje tylko wtedy, gdy prywatna inicjatywa mija się z właściwym celem lub gdy zagraża interesom narodowym.

Stosunki wzajemne kapitału i pracy uregulowane są przez zbiorowe umowy, dokonywane przez prawnie uznane związki pracodawców i pracowników, którzy muszą się podporządkować potrzebom produkcji. Przy zawieraniu powyższych umów, musi być brany pod uwagę ogólny stan gospodarczy, a ciężar ma być równomiernie rozłożony na wszystkie czynniki produkujące. Pracownikom należy się jeden dzień odpoczynku w ciągu tygodnia i urlop w ciągu roku. Choroba, chyba zbytnio przedłużona, oraz służba wojskowa nie uprawniają do wypowiedzenia pracy. Pracownik stale zatrudniony ma prawo do pewnego określonego odszkodowania, o ile jest oddalony bez winy z jego strony. Ponadto winien on być ubezpieczony od wypadków, choroby i bezrobocia. Federacjom przypada obowiązek dbania o wykształcenie umysłowe i zawodowe swych członków oraz organizowanie biur zatrudnienia dla pracowników w poszczególnych gałęziach produkcji.

P. Benni, prezes Generalnej Faszystowskiej Konfederacji Przemysłowej, zatwierdzonej jako reprezentacja pracodawców, wyraził się w ten sposób o Karcie Pracy: Jest to pierwszy dokument, normujący stosunki, jakie winny zapanować pomiędzy różnemi gałęziami produkcji. Mógł on tylko powstać w państwie, posiadającem jasne zrozumienie potrzeb życia gospodarczego we wszystkich jego przejawach, i rozporządzającem środkami do urzeczywistnienia swych postulatów. Karta Pracy ustala podstawy, na gruncie których czynniki produkujące mają regulować swe wzajemne stosunki. Konieczne jest, aby sprawiedliwość i bezstronność zagwarantowania przez państwo w celu ochrony interesów narodowych zapewniła nie tylko pokojowe stosunki, lecz czynną współpracę wszystkich, zaangażowanych w produkcji. Z tych powodów Konfederacja Pracowników udzieliła samorzutnego i czynnego poparcia Szefowi Rządu, ufając iż również pracownicy skutecznie przyczynią się do zrealizowania tego dzieła.

Ministerstwo Korporacji.

Podsekretarz stanu ministerjum korporacji, Bottai, wygłosił w dn. 2 czerwca r. b. przemówienie w sprawie organizacji nowego ministerjum. Według określenia Mussoliniego, powiedział Bottai, ministerjum korporacji jest organem, za pomocą którego zarówno w centrum, jak i na peryferjach państwa, przeprowadza się system korporacyjny oraz ustala się równowagę między interesami gospodarczemi i społecznemi. Rada korporacyjna jest czynnikiem, dążącym do tego, aby w dziedzinie produkcji siły etyczne przeważały nad siłami gospodarczemi. Po przedstawieniu szczegółowem organizacji nowego ministerjum Bottai wspomniał o powstaniu nowego czasopisma p. t. „Prawo pracy", poświęconego sprawom gospodarczym, prawn[illegible] i socjalnym, a wychodzącego wraz z urzędowym biuletynem nowego ministerjum. Nowe ministerjum niema nic wspólnego z ministerjum pracy, zaznaczył Bottai, które wyszło z ustroju socjaldemokratycznego. Dla faszystów praca nie jest tylko wysiłkiem fizycznym, lecz także funkcją duchową. Przechodząc do omówienia spraw syndykalnych, Bottai wymienił wszystkie uznane dotychczas związki pracodawców i robotników, które są wyrazem pozbawionej przymusu działalności odrębnych jednostek.

Z kolei Bottai omówił zagadnienia korporacji i organizacji korporatywnych, a w szczególności organizacyj rzemieślniczych, opartych na zasadach faszystowskich, a łączących najszerszy liberalizm z nieograniczoną konkurencją. Następnie Bottai podniósł znaczenie Karty pracy, zainicjowanej, opracowanej i sformułowanej przez Mussoliniego. Chodzi tu o wielki eksperyment współpracy klas, któremu ministerjum poświęci wszystkie swoje wysiłki. Italia przyjęła zasady, ustalone w Genewie, rozszerzając je jeszcze w dziedzinie ubezpieczeń społecznych. Faszyzm wykazuje, że organizacja korporacyjna jest możliwa do pogodzenia z zasadami jaknajdoskonalszej solidarności międzynarodowej.

Kwestjonarjusz, przedstawiony przez konferencję pracy w Genewie, znalazł zawczasu już całkowitą odpowiedź w ustawodawstwie italskiem. Karta pracy bowiem istotnie urzeczywistnia swobodę syndykalną na gruncie prawnym. Sprawozdanie międzynarodowego Biura pracy głosi, że pojęcie porządku publicznego jest zależne od ustrojów politycznych poszczególnych krajów. W ustroju faszystowskim, organicznym i jednolitym, porządek ekonomiczny utożsamia się z porządkiem publicznym. Italja zresztą nie może zgodzić się na to, aby zagranica wszczynała dyskusję co do zasad, które regulują porządek publiczny wewnątrz ich kraju. Całkowite i bez zastrzeżeń prawo do strajku, mówił Bottai, nie jest uznane w żadnym kraju. Po wymienieniu wszelkich gwarancji, jakie daje italska ustawa syndykalna, mówca podkreślił wreszcie, że Italja dała praktyczne rozwiązanie również zagadnieniom, dotyczącym minimum płacy.

Kończąc, wiceminister zaznaczył, że wszelkie stowarzyszenia syndykalne pracują obecnie w Italji nad rewaloryzacją lira. Od dzisiaj twierdzić można z całą stanowczością, że eksperyment dotychczasowej demokracji zawiódł. Demokracja nie zdołała—zdaniem Bottai—zużytkować dla państwa najcenniejszych sił umysłowych, nie oczyściła polityki, nie uchroniła jej przed śmiertelnym wpływem pieniądza i nie dała narodom lepszego rządu. Faszyzm ze swym systemem korporacyjnym i swą Kartą Pracy stworzył nowy system demokracji według wzoru il Duce.

RESOCONTI DELLA STAMPA POLACCA

(Głosy prasy polskiej)

Riportiamo dai principali e più diffusi organi della stampa polacca il seguente giudizio sulle recenti opere del dott. A. Menotti Corvi. Il successo dei lavori e la starordinaria competenza in materia dell'autore renderanno senza dubbio interessanti anche queste osservazioni che costituiscono uno dei tanti riconoscimenti dei meriti acquistati dal Menotti Corvi nell'opera di riavvicinamento economico e culturale italo-polacco.

Dal „Kurjer Poranny" (N. 127).

Una presentazone chiara, fresca, plastica dei rapporti economici italo-polacchi nel loro storico sviluppo fino ai nostri giorni, è cosa di un'intensa attualità. La persuasione della necessità, dell'importanza, dell'efficacia benefica di forti rapporti e di un durevole avvicinamento tra le due nazioni è già penetrata nell'opinione polacca e ancora di più sta penetrando in quella italiana. A questo riguardo molte cose dobbiamo ai nostri amici italiani tra i quali, quando si tratta di propoganda nelle sfere del reciproco avvicinamento economico, occupa indubbiamente il primo posto il sig. Antonio Menotti Corvi, Addetto Commerciale alla Legazione d'Italia a Varsavia.

Al sig. Menotti Corvi dobbiamo infatti questo breve, ma magnifico disegno storico dei rapporti economici italo-polacchi del quale bisogna veramente molto compiacersi. È stato edito recentemente nelle due lingue italiana e polacca col titolo: Tradizioni storiche dei rapporti economici italo-polacchi. L'autore è il più strettamente obiettivo, offre soltanto dei fatti, ma con una forma vivacissima, colorita e di un interesse di primo ordine anche per coloro che sono del tutto profani in fatto di scienza dell'economia. Il fondo del lavoro è di una ricchezza così enorme che nell'illustrazione il dato economico non è più un'arida astrazione, ma diviene ciò che è in realtà, uno degli aspetti più interessanti e più inseparabili dalla storia e dalla vita intesa nel suo significato più estensivo.

Tutto questo rende il libro del sig. Menotti Corvi enormemente istruttivo ed attraente. I commenti e le conclusioni dalle quali l'autore si astiene completamente, si impongono di per se. Il fattore dei rapporti economici con l'Italia nella storia polacca è messo in rilievo e in piena evidenza come uno dei fattori più utili e più preziosi. La Polonia in tutta la durata dei suoi rapporti economici non fu mai intesa come un terreno di sfruttamento a risultati immediati e a calcolo ignobile. Tutto il contrario. Fin dall'alba del medioevo gli Italiani, approfittando del notevole vantaggio offerto dal nostro Paese come di territorio di transito tra la madre patria e le loro colonie del Mar Nero e delle Fiandre, lasciano alla Polonia come un patrimonio inapprezzabile e di primaria importanza in quei tempi, di vie di comunicazione e di relazioni commerciali e più tardi, interessandosi dei beni della Corona, divengono i creatori principali di uno sfruttamento razionale delle saline e delle altre ricchezze nazionali. Rappresentando una parte importante nella nostra vita mercantile, si fermano in Polonia e collaborano attivamente e intensivamente al di lei proprio sviluppo. Ad un certo momento il mercato di Cracovia è dominato dalla lingua italiana senza cessare di essere uno dei più nazionali dello stato polacco. In questo medesimo tempo nessuno all'infuor degli Italiani fa concorrenza ai tedeschi contrastandoli nell'inondazione degli elementi indigeni della vita economica polacca completamente trascurata e a loro dobbiamo in grandissima parte la salvezza su questa strada minata dalla germanizzazione. Quando ai tempi della decadenza della Repubblica, nell'epoca delle guerre svedesi, l'economia polacco-italiana va morendo, non ne conserviamo alcuma eredità negativa, ma soltando dei vantaggi pregevoli e duraturi.

Queste e molte altre simili cose mette in evidenza l'opera del sig. Menotti Corvi. Essa deve risvegliare in tutti coloro che la leggeranno, così in Polonia come in Italia, un vivo ardore di rinnovamento nell'ambito della potentissima forza delle belle tradizioni passate, sulle stesse basi di questo passato, cioè di un reciproco vantaggio e di un mutuo lavoro di arricchimento nell'attività nella quale ambedue le nazioni hanno sempre in comune, e non in contrasto, quei medesimi interessi dei secoli passati.

Bisogna tributare al sig. Menotti Corvi un riconoscimento sincero per questo suo lavoro come per gli altri precedenti servigi resi col medesimo scopo ed elaborati con la medesima perfezione: come ad esempio l'opera informativa per i Polacchi sull'Italia contemporanea („Italja Współczesna") e quella per gli Italiani sulla Polonia („La valuta oro in Polonia e le sue ripercussioni sulla vita economica").

Dal „Kurjer Warszawski" (N. 24).

La grande scarsità di pubblicazioni serie e di articoli in italiano sulle questioni economiche della Polonia fa sì che l'opinione pubblica in Italia non sia sufficientemente orientata circa i nostri problemi economici e non si trovi sempre in grado di formulare degli apprezzamenti originali.

L'unica opera importante in lingua straniera sulla vita economica della Polonia contemporanea è quella scritta dal dott. Antonio Menotti Corvi, Addetto Commerciale alla Legazione Italiana di Varsavia ed edita quattro anni fa a Roma. L'edizione di questa opera perfetta nel suo genere è interamente esaurita e la sua ricomparsa in una seconda edizione rinnovata sarebbe di grandissima utilità e molto opportuna. Il dott. Antonio Menotti Corvi, già noto in Polonia per un suo lavoro molto esteso e pregevole sull'Italia contemporanea („Italja Współczesna") e per una serie di conferenze e di articoli di contenuto economico, ha ultimato una nuova trattazione sulla „Valuta oro in Polonia e le sue ripercussioni sulla vita economica", pubblicata nell'ultimo numero (novembre—dicembre) del noto periodico economico „L'Esportatore Italiano", edito a Milano sotto la redazione dell'on. Gigi Lanfranconi) e contemporaneamente in edizione separata.

Il numero dell'Esporatore Italiano che contiene la trattazione del dott. Menotti Corvi pubblica nello stesso tempo la traduzione polacca di una conferenza dell'on. Lanfranconi, „Impressioni di viaggio in Polonia", tenuta alla Società della Stampa Italiana in Roma l'11 del Dicembre scorso e ripetuta in seguito in altre città italiane. Di questa conferenza, nella quale l'oratore esprime sentimenti di profonda simpatia per la Polonia, furono a suo tempo pubblicati dei riassunti nella stampa polacca ed essa è già nota al nostro pubblico.

Lo studio del dott. Menotti Corvi occupa nell'Esportatore Italiano venti pagine di stampa di formato superiore al quarto ed è illustrata da numerosi fotografie dei nostri più grandi stabilimenti industriali e da 19 tavole statistiche. Lo precede un ampia introduzione della redazione che enumera i meriti acquistati dall'autore nel campo dell'avvicinamento economico italo-polacco. Il lavoro del Menotti Corvi analizza patricolarmente ed esaurientemente la riforma valutaria in Polonia ed è composto di due parti. Nella prima l'autore si sofferma sulle fluttuazioni economiche dell'epoca nella quale lo zloty si mantenne stabile, nella seconda offre un'analisi dell'epoca succesiva alla caduta dello zloty. Nella prima parte espone i fatti che furono causa in Polonia della riforma valutaria e descrive l'azione prepatoria che ne precedette l'attuazione.

La riforma valutaria è presentata nello studio del dott. Menotti Corvi con una conoscenza perfetta delle nostre relazioni economiche e con una grande comprensione dei bisogni e delle insufficienze della nostra vita economica mostrandone specialmente gli influssi sulle finanze statali, sull'agricoltura, l'industria, il commercio estero, sul terreno bancario e sui salari operai. La crisi economica provocata dal ritorno alla valuta aurea è caratterizzata con esattezza e illuminata criticamente. L'autore sostiene che il metodo seguito nell'introduzione della riforma monetaria non poteva garantirne interamente la stabilità. Con la sua attuazione tecnica, bisogna pensare anche agli odierni mutamenti di condizioni nel ritmo della vita economica del paese. Bisognava, secondo l'autore procedere ad una diminuzione del costo eccessivo della produzio-

ne e del capitale e, possibilmente, ad una fortissima riduzione del bilancio preventivo dello Stato. L'alto costo della produzione ha provocato una serie di conseguenze (prezzi elevati,, diminuzione di possibilità di concorrenza, peggioramento della bilancia commerciale) che dovevano, come ultimo risultato, infrangere il corso dello zloty.

Nella seconda parte, l'autore tratta delle influenze esercitate dalla caduta dello zloty (seconda metà del 1925) particolarmente sull'attività della vita eco-
corso il governo polacco per salvaguar-
nomica e descrive i mezzi ai quali è ridarsi da un'ulteriore discesa dello zloty. Infine l'autore parla della situazione risultata dall'arresto della caduta dello zloty e dalla stabilizzazione del suo corso e, soffermandosi sulle possibilità dell'immediato avvenire, giunge alla conclusione che l'attuale consolidamento del miglioramento economico della situazione polacca dipende da una politica economica previdente che garantisca la stabilità della valuta e l'equilibrio dei bilanci preventivi e favorisca l'aumento del risparmio necessario alla rapida formazione dei capitali. Perchè l'attuale miglioramento della valuta e delle congiunture economiche non sia passeggero, il governo deve quanto prima ricorrere ad una maggiore utilizzazione razionale ed allo sfruttamento delle enormi ricchezze naturali del paese e alla riorganizzazione di un sistema di produzione che permetta di intensificarne le capacità di concorrenza.

Il lavoro del dott. Menotti Corvi è una delle rare pubblicazioni scritte da stranieri che trattano oggettivamente, con serietà e con argomenti critici la nostra riforma valutaria. Le informazioni che vi sono contenute seno perfettamente esatte ed esaurienti e la loro trattazione, concisa, accessibile e trasparente. Questo studio incontrerà senza dubbio un doveroso riconoscimento nelle nostre sfere economiche e risveglierà in Italia, dove il problema della nostra valuta è oggi oggetto di grandi preoccupazioni, un profondo interesse sia negli ambienti governativi che nei diversi strati del pubblico.

DOKUMENTY IZBY — ATTI CAMERALI

POLSKI PAWILON NA MIĘDZYNARODOWYCH TARGACH W MEDJOLANIE

IL PADIGLIONE POLACCO ALLA FIERA DI MILANO.

W r. b. szereg pawilonów obcych narodowości, powiększył pawilon polski, wzniesiony, jak już pisaliśmy, z inicjatywy p. d-ra A. Menotti-Corviego, Radcy Poselstwa Italskiego w Warszawie oraz dzięki odpowiedniej akcji i zabiegom Izby Handlowej Polsko-Italskiej w Warszawie. Uroczystość inauguracji jego odbyła się w dniu 18 kwietnia r. b. w t. zw. „dniu polskim" przy udziale przedstawicieli władz italskich i polskich. Pawilon projektował p. Bogumił Rogaczewski i nadał jego architekturze charakter wybitnie polski. Uroczystości rozpoczęły się od oficjalnego oddania pawilonu Zarządowi Targów przez Delegację Polską, złożoną z pp: Ministra Romana Knolla, posła R. P., przy Kwirynale, Ministra d-ra Karola Bertoniego, bawiącego w Medjolanie w zastępstwie Ministra Spraw Zagranicznych, Bolesława Mikulskiego, Radcy Handlowego Poselstwa Polskiego w Rzymie, Józefa Balińskiego, radcy M. S. Z., Zdzisława Marskiego, Konsula R. P. w Medjolanie, Józefa Wernera, prezesa Izby Handlowej Polsko-Italskiej w Warszawie, Juljana Brygiewicza, Wiceprezesa Izby, arch. Bogumiła Rogaczewskiego i red. Leona Chrzanowskiego, delegata P. A. T. Z ramienia Targów przyjął pawilon kr. komisarz inż. Puricelli w asyście gen. sekr. Targów, d-ra Roseo i dyr. prof. Pantassi.

Podczas tego aktu wygłosił odpowiednie przemówienie minister dr. Karol Bertoni, na które odpowiedział inż. Puricelli. W obydwu tych przemówieniach, utrzymanych w niezmiernie serdecznym tonie, podkreślona została konieczność zacieśnienia stosunków gospodarczych między Polską a Italją.

Tegoż dnia Zarząd Targów wydał śniadanie na cześć Delegacji Polskiej, zaś wieczorem minister Knoll wydał obiad, w którym uczestniczyli prócz Zarządu Targów i Delegacji Polskiej również miejscowe władze cywilne i wojskowe, osoby ze świata politycznego i wybitniejsi członkowie kolonji polskiej. Nazajutrz dnia 19 kwietnia złożyły w Pawilonie Polskim wizytę wszystkie delegacje obce. Wreszcie

Il numero dei padiglioni degli Stati esteri e stato quest'anno aumentato anche da quello polacco sorto, como giá abbiamo scritto, per l'iniziativa del Dott. A. Menotti Corvi, Addetto Commerciale presso la R. Legazione d'Italia a Varsavia e grazie all'attiva azione svolta dalla Camera di Commercio Polacco-Italiana di Varsavia.

La cerimonia dell'inaugurazione del padiglione ha avuto luogo il 18 aprile nel cosi detto „giorno polacco" e ad essa presero parte i Rappresentanti ufficiali dell'Italia e della Polonia.

Il padiglione é stato costruito sul progetto del Sig. Bogusław Rogaczewski il quale ha, nella linea architettonica, mantenuto un carattere prettamente polacco. Primo atto della cerimonia fu la consegna ufficiale del padiglione all'Amministrazione della Fiera, da parte della Delegazione Polacca composta dai Sigg. S. E. Roman Knoll, Ministro di Polonia, S. E. Ministro Dott. Karol Bertoni, recatosi a Milano in rappresentanza del Ministro degli Affari Esteri, Bolesław Mikulski, Addetto Commerciale presso la Legazione Polacca a Roma, Józef Baliński, consigliere al Ministero degli Esteri, Zdzisław Marski, Console di Polonia a Milano, Józef Werner, Presidente della Camera di Commercio Polacco-Italiana di Varsavia, Juljan Brygiewicz, Vice presidente della Camera, arch. Bogusław Rogaczewski e dal Sig. Leon Chrzanowski delegato della „P. A. T." Il padiglione é stato preso in consegna, in nome dell'Ente della Fiera, dal R. Commissario ing. comm. Puricelli con l'assistenza del Segretario Generale della Fiera Dott. Roseo e del Direttore prof. Pantassi.

In tale occasione il Ministro Dott. Karol Bertoni pronunciò un opportuno discorso, al quale rispose l'ing. Puricelli. I due oratori trovarono felice campo in questa cerimonia per riaffermare la necessità e la reciproca utilità d'intensificazione dei rapporti economici fra la Polonia e l'Italia.
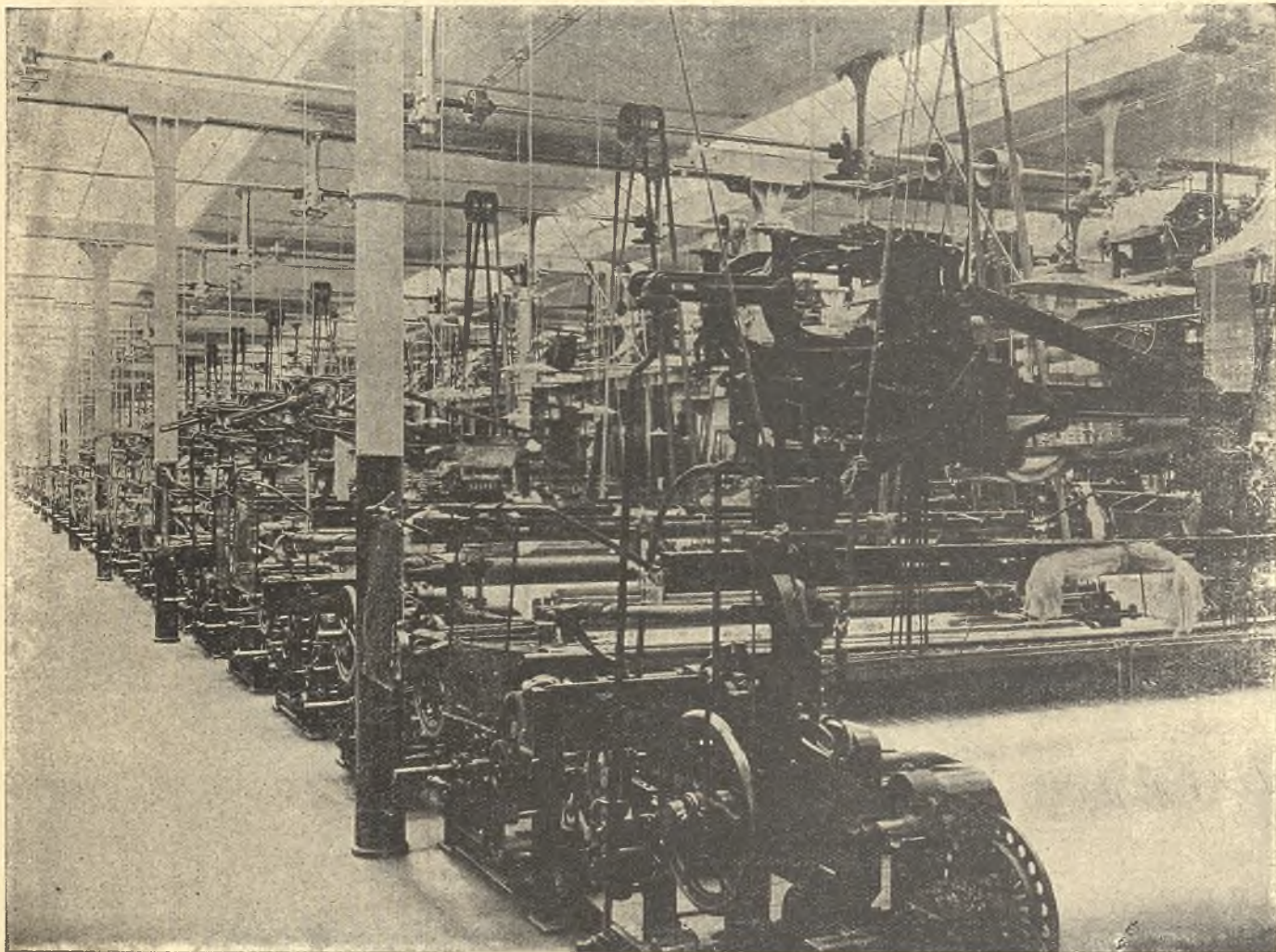
Una filanda in Łódź. — Przędzalnia w Łodzi.

Una fonderia nell' Alta Slesia. — Gisernia na Górnym Śląsku.
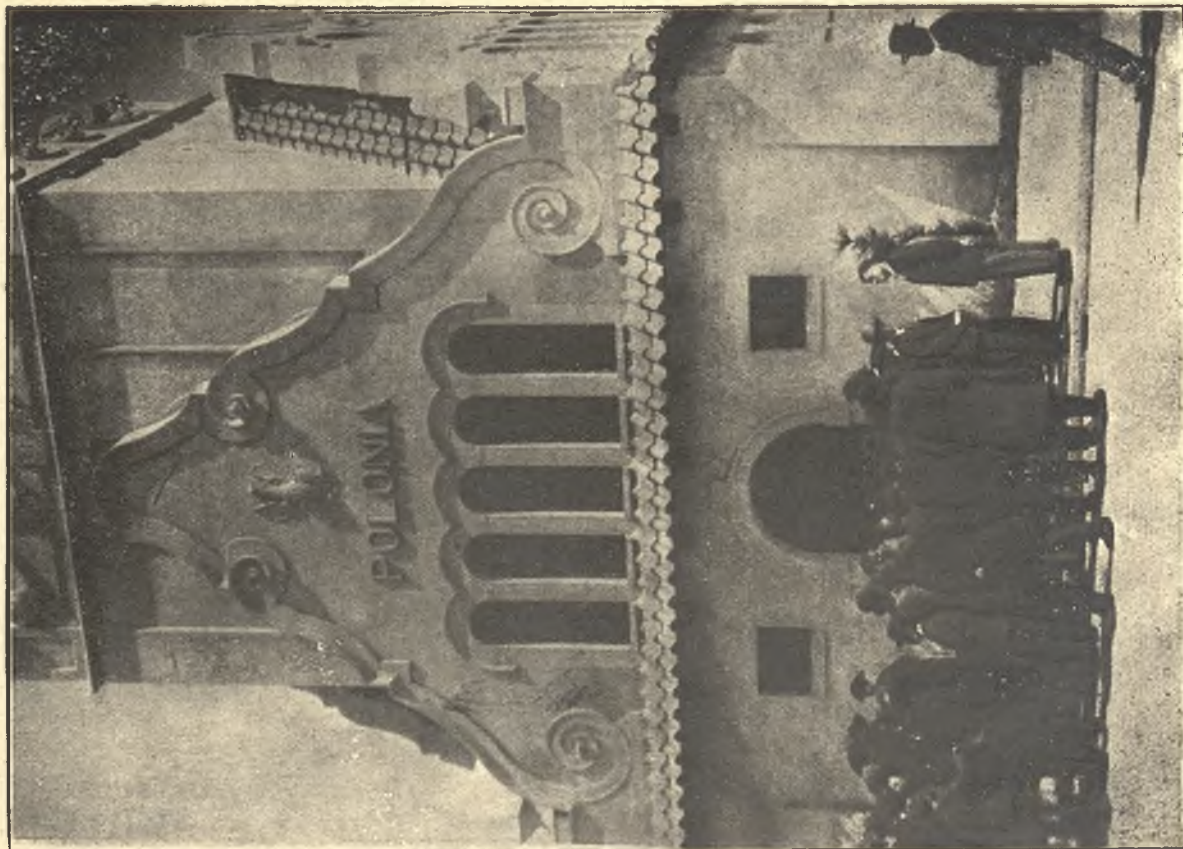
Il Ministro Bertoni, rappresentante del Governo Polacco, pronunzia un discorso all' apretura del padiglione polacco. Nel gruppo notiamo il Ministro di Polonia, Sig. Roman Knoll e il Console di Polonia a Milano, Zdzisław Marski.

Minister Bertoni, przedstawiciel rządu polskiego, przemawia na otwarciu pawilonu polskiego. Na pierwszym planie widzimy p. Romana Knolla, posła polskiego w Rzymie, oraz p. Zdzisława Marskiego, konsula polskiego w Medjolanie.

Z lewej strony: pawilon polski na Międzynarodowych Targach Medjolańskich.
A finistra: padiglione polacco nella Fiera Internazionale di Milano.

w dniu 26 kwietnia zaszczycił Pawilon swą wizytą Następca Tronu Włoskiego, ks. Humbert, wraz ze swą świtą, witany i oprowadzany przez konsula Marskiego. Poza tem pawilon zwiedziło szereg wybitnych osobistości oraz tłumy publiczności.

W Pawilonie Polskim ogólną uwagę zwracały piękne i ozdobne makaty buczackie, które też szybko znalazły nabywców.

Co się tyczy samych Targów, przedstawiały się one zarówno pod względem organizacyjnym, jak i ilości oraz jakości wystawionych okazów imponująca. Pamiętać należy, że obecnie zajmują one drugie miejsce w Europie i ustępują jedynie Jarmarkowi Lipskiemu, posiadającemu wieloletnią tradycję.

Poza przemysłem krajowym, który na Targach był reprezentowany niezwykle okazale, czternaście państw obcych wystąpiło we własnych pawilonach: Anglja, Argentyna, Belgija, Czechosłowacja, Hiszpanja, Francja, Holandja, Indje, Japonja, Niemcy, Polska, Rosja Rumunja i Szwajcarja, z których: Argentyna, Czechosłowacja, Hiszpanja, Indje, Polska i Rumunja uczestniczyły po raz pierwszy.

Poza pawilonami państw obcych, oraz pawilonami poszczególnych prowincyj i kolonij italskich, posiadały własne pawilony prawie wszystkie działy przemysłu i rolnictwa (pawilony mechaniki, automobilizmu, aeronautyki, maszyn rolniczych, aparatów naukowych, meblarstwa, hotelarstwa, przemysłu tekstylnego, graficznego, kosmetycznego, muzyki, rolnictwa, zootechniki i t. p.).

Nowy Zarząd Targów poczynił liczne ulepszenia w pomieszczeniach eksponatów, wybudował szereg nowych pawilonów i zdemolował drewniane baraki, wybrukował ulice Targów oraz dokonał wielu ulepszeń technicznych, tak, że pod tym względem Targi Medjolańskie mogą służyć za wzór dla wszystkich przedsięwzięć tego rodzaju. **el.**

Lo stesso giorno la Direzione della Fiera offrì una colazione in onore della Delegazione polacca e la sera, dal Ministro Knoll, fu offerto un pranzo al quale presero parte oltre i membri della Direzione della Fiera e quelli della Delegazione Polacca anche le locali Autorità civili e militari, personalità del mondo politico e i maggiorenti della colonia polacca. Il giorno seguente 19 aprile, tutte le Delegazioni estere visitarono il Padiglione polacco. Infine il giorno 26 aprile S. A. R. il Principe Ereditario Umberto di Savoia, acompagnato dal Console Marski ha onorato di una sua visita il padiglione.

Nel padiglione costituivano speciale attrattiva i belli ed artistici tappeti di Buczacz i quali hanno trovato ben presto acquierenti.

Per quanto concerne l'insieme della Fiera, esso si presentava, sia sotto il rapporto organizzativo, sia sotto il rapporto di quantità e qualità delle merci esposte, in modo veramente imponente. Occorre notare che attualmente, fra le manifestazioni del genere, la Fiera di Milano occupa il secondo posto in Europa, cedendo solo a quella di Lipsia che d'altraparte ha la sua vecchia tradizione.

Oltre alla vasta e ricca partecipazione delle industrie nazionali, hanno preso parte alla Fiera, con propri padiglioni, 14 Stati esteri e cioé: Inghilterra, Belgio, Argentina, Cecoslovacchia, Spagna, Francia, Olanda, Indie, Polonia, Germania, Rumania, Russia, ecc. Di questi partecipavano per la prima volta quest'anno l'Argentina, Cecoslovacchia, Polonia, Spagna e Indie. — Oltre i padiglioni degli Stati esteri e quelli delle varie Provincie e Colonie italiane, avevano padiglioni propri quasi tutti i rami dell'industria e agricoltura come: il padiglione della meccanica, della chimica, automobilismo, aeronautica, arti grafiche, industria tessile, musica, cerealicoltura, zootecnica, ecc.

La nuova Direzione della Fiera ha fatto in quest'ultimo anno notevoli e numerosi miglioramenti negli edifici e nei locali; ha costruito una serie di nuovi ed artistici padiglioni demolendo i vecchi „stands" di legno. Una modernissima pavimentazione ricopre l'esteso sistema stradale; ricchi impianti di luce, acqua, canalizzazzioni, ecc. nonche le numerose installazioni di servizi per il pubblico: trasporti, posta, telegrafo, telefono, ristoranti, caffé, ecc. fanno si che anche sotto questo aspetto la Fiera di Milano può essere presa ad esempio per le manifestazioni di questo genere.

ERRATA CORRIGE

Nel 1-o numero della nostra Rivista, nell'articolo del dott. E. Kostecki,

alla 17 pagina, 1 colonna, 4 riga al posto di:

"Il plus valore dell'utile lordo realizzato con impiego delle migliori semenze t e d e s c h e, è stato realizzato con impiego delle migliori semenze p o l a c c h e",

bisogna leggere:

„delle migliori semenze p o l a c c h e, è stato, in confronto dell'imprego delle migliori semenze t e d e s c h e".

Nel 2-o numero della nostra Rivista, nell'articolo del dott. St. Unger,

alla 33 pagina, I colonna, 24 riga dopo le parole: „le sole ditte"

fu omessa la parola: „americane"

Nel presente numero, alla riga 5 del Sommario al posto di „Dott. L. Bartoszewigz" devesi leggere „Dott. S. Bartoszewicz".

Alla pagina 54, nell'annotazione, il titolo dell'opera del sig. Dzieduszycki devesi leggere come segue: „La teoria del movimento fascista e dello stato sindicale.

Alla pagina 54, colonna 2, riga 17, fu omessa la parola: „vita".